

12 feb. 1940.

Scharffenberg: Norge og Sverige må hjelpe Finnland militært.

Da kan vi også unngå at verdensbrannen brer seg til Skandinavia. - Vellykket „familiekveld" for Finnland i Calmeyergata.

Det var en god idé ungdomsnemnda for Oslo og Norsk Folkehjelp satte ut i livet med «Hele familien på Finnlands-møte». En stor forsamling hadde fylt hele gulvet og «annen etasje» i Calmeyergatens misjonshus i går, i stor utstrekning et publikum som en ikke ser så ofte på vanlige møter. Bare entréen ga pene skilinger i kassa, og med det som ble samlet inn på bønnene under og etter møtet kom det mange kroner inn til formålet: 10 norske leger til Finnland.

— Vi hadde fått inn 16,000 kroner på bøsseinnsamling i gatene, sa Olaf Wang-Johnsen, da han åpnet møtet på ungdomsnemndas vegne. Men det trengs 16,000 kroner til før vi har nok til å sende de 10 legene.

Programmet var godt og varierende. Dyktige musikanter fra Bjølsen skole åpnet med «Bjørneborgernes marsj», en morsom potpourri over gamle svenske melodier og «Alle gutters marsj». Så leste en 11-års jente fra samme skole, Marit Dehli, en hilsen fra norske barn til Finnland. Diktet, som var skrevet av en lærerinne ved skolen, lød enkelt og gripende gjennom den spede barnestemmen i det svære lokalet, og den flinke opplesersken fikk en storm av beveget bifall.

Overlege Johan Scharffenberg

holdt så foredrag om «Finnlands framtid». Han gjennomgikk kort den historiske utviklinga i Finnland og kom også inn på Mannerheims stilling. Når de finske arbeidere har tilgitt Mannerheim, behøver ikke vi her i landet snakke hånlige om Mannerheim-Finnland, sa Scharffenberg, og forsamlingen ga med kraftig bifall tilkjenne at den var enig.

Finnlands motstand vil få plass i historien ved sia av grekernes motstand mot perserne fem århundrer før Kristus, sa taleren videre. I begge tilfeller verget et lite folk Europa mot Asia. Han kom så inn på krigen i Finnland og hele Nordens framtid, og kritiserte først at disse spørsmålene ble for lite drøftet offentlig. Vi må her i Norge regne med alle muligheter, selv de verste, og offentlig debatt er det rette middel til å forebygge panikk om det verste skulle hende. Det gjelder å se faren i øynene.

Tal. var stort sett enig med den tidligere svenske utenriksminister Sandler i hans syn på Nordens stilling, og kunne ikke dele Mowinckels betenkeligheter mot en mer aktiv politikk. Følelsene kan nok lede folk på avveier, men i tunge tider hender det også at følelsene leder oss på rett vei, mens fornuften hindrer oss. Det er dumt å begå selvmord

av frykt for døden. (Bifall.) Men selv et kaldt fornuftsresonnement viser klart vår stilling. Norsk og svensk utenrikspolitikk har to hovedoppgaver: å redde Finnland som sjølstendig stat, i vår egen interesse, og å holde landene utafor krigen mellom Tyskland og vestmaktene. Finnland ønsker det samme, men vi plikter å regne med at Finnland i den dypeste nød kan se seg nødsaget til å be vestmaktene om militær hjelp. Hvis Sverige og Norge blir spurt først, og strengt hevdet sin nøytralitet, kan dette skje. Og vestmaktene vil gjerne bruke Finnlands sak til angrep på en ny front. De to krigene vil da smelte sammen i et kjempébål, som vil omfatte hele Skandinavia.

Hvis Finnland kan reddes mens vi bevarer nøytraliteten, er det det beste, men tal. trodde ikke noe på det. Blir vi nøytrale, må Vestmaktene yte den militære hjelpa. Og da er det også ute med vår nøytralitet, selv om Vestmaktene søker å sende støtten over Petsamo.

I samband med den frivillige hjelpa som ytes nå, kritiserte dr. Scharffenberg de norske myndigheters reserverte holdning og trakk fram frivillig-agitasjonen, som i Sverige ble drevet kraftig og åpenlyst, som et eksempel. Han mente også den norske almenhet med en gang burde vært underrettet om notevekslinga med Sovjet-Samveldet i januar.

Et nederlag for Finnland vil bety en folkevandring av flyktninger til Norge og Sverige, — og deportering av dem som er igjen i Finnland. De stenger Russlands vei til Atlanterhavet. Vår eneste mulighet for å løse den store oppgave: å holde Norge utafor krigen i vest, er å støtte Finnland sammen med Sverige.

Dr. Scharffenberg sluttet sitt sterkt personlige foredrag med et spørsmål til hver enkelt: Hvis Finnland i den dypeste nød roper til Sverige og Norge: Hjelp oss, vi forgår, hva skal vi svare?

Fra forsamlingen, som under hele det lange foredraget fulgte levende med og gang på gang avbrøt Scharffenberg med spontant bifall, ble det svart med sterke ja-rop og voldsomt bifall.

Deretter bragte legasjonsattache Laakso en hilsen fra Finnland og takket varmt for all hjelpen fra Norge.

Så var det Bjølsen-pikene som var i ilden med et stort stryke- og strengeorkester som spilte en finsk ryttermarsj, «Aftenklokker» og «Vårt land» med stor dyktighet. Senere leste Bjarne Bø noen morsomme stubber, Egil Nordsjø sang «Suomis sang», og det vellykte møtet sluttet med allsang under ledelse av Joh. L. Mowinckel jr., som svang taktstokken over sterke stemmer i den finske og norske nasjonalsang.

*

Ved henvendelse til Norsk Folkehjelp i dag får vi opplyst at det kom inn om lag 1000 kroner i billettinntekt og bønser, et pent resultat som ikke minst skyldes de flinke Bjølsen-barna, som også tok del i arbeidet med bøsse-innsamlingen under møtet.

4
Aftensm. 77.

12 feb. 1940.

Finlands sak er også Norges sak.

Sier overlæge Scharffenberg, som mener at Sverige og Norge bør hjelpe Finland militært, hvis det blir nødvendig.

På et Finlands-møte i Calmeyer-gatens Misjonshus igårftes holdt overlæge Johan Scharffenberg foredrag om Nordens fremtid.

Han understreket at Finlands sak også er Norges sak. Han manet til å yde den mest mulig effektive hjelp til finnene i deres kamp for sin frihet og selvstendighet. Og hvis situasjonen blev slik for Finland at den finske regjering så sig nødt til å be om militær hjelp, vilde det beste være at Sverige og Norge kunde si til vestmaktene at dette greier vi selv. Da hadde man også en mulighet for at de to kriger som nu pågikk, ikke kom til å smelte sammen. Avgjørelsen måtte imidlertid overlates til Sverige. Slik som stemningen nu var i Sverige, mente taleren at den svenske regjering ikke vilde våge å avslå en finsk henvendelse om å yde militær hjelp. Norges stilling burde det heller ikke være tvil om.

8 juni 1939

Norge og „bilandene"

Advokat dr. juris. Gustav Smedal har anmodet om optagelse av følgende brev.

I.

Herr overlæge Johan Scharffenberg. Foreningen «Norsk-dansk ordning» holdt offentlig møte 20. april. Jeg er blitt gjort oppmerksom på at De i «Arbeiderbladet» for 29. april har latt trykke en artikkel om dette møte. Overskriften er: «Skal Norge kreve «bilandene» tilbake?» De forteller der at «en kritisk tilhører har forarget meddelt» Dem at «det av et par talere blev reist krav om at Norge skulde få tilbake» bl. a. Færøyene og Island. De skriver: «Det er meget betegnende at det ikke bare reises krav om Grønland, men også om Færøyene og Island og at kravet reises akkurat i den spente tid nå. Det ligger nær å spørre om hensikten er å fremsette kravene hvis Danmark får vanskeligheter med Nazi-Tyskland», o. s. v., o. s. v.

Derefter følger en lengere harang om folkenes selvbestemmelsesrett, og om at Island og Færøyene ikke bør ønske sig til Norge. Artikkelen slutter med en ad-

varsel «om å gjenreise Norgesveldet».

Jeg skal få lov til å opplyse at på det omtalte møte blev det ikke med et eneste ord reist krav om at Norge skulde få tilbake Færøyene og Island. Det var altså ikke noe grunnlag for Deres artikkel. Den henger helt i luften.

Så vidt jeg har forstått, pleier De å bedyre hvor grundig De går til verks før De skriver Deres artikler. Se f. eks. «Arbeiderbladet» for 29. juni og 15. juli 1937. I dette tilfelle er det imidlertid ikke mulig å prise Deres grundighet. Men De tar det kanskje ikke så nøie når det gjelder å mistenkeliggjøre de forferdelige «aktivister», som i Grønlandsspørsmålet vil virkeliggjøre utenrikskomiteens ord fra 1933 om «fortids urett som det skulde være fremtids sak å bøte»? Utenrikskomiteen (bl. a. Nygaardsvold og Støstad) kalte Kieltraktaten en «skamper» over unionen med Danmark, og brukte også andre ord om dansk optreden mot Norge som jeg ikke skal gjengi for ikke å sære Deres følelser.

Jeg tør be Dem å sørge for at dette svar blir inntatt i «Arbeiderbladet» på samme plass hvor Deres artikkel stod. Svaret sender jeg direkte til Dem, for det slipper sikkert ikke inn i «Arbeiderbladet» før De har utstyrt det med en hale.

Drøbak, 31. mai 1939.

Ærbødigst
Gustav Smedal.

II.

Jeg har meddelt advokat Smedal navnet på min kilde. Jeg har i telefonen lest advokatens dementi op for min hjemmelsmann, og han fastholdt bestemt at et par talere uttrykte sig slik om «bilandene» at meningen måtte være at Norge kunde ha rett til å kreve dem tilbake. Han opplyste at «Ragnarok»s «spesialnummer om Grønland og Færøyene» blev solgt på møtet.

I dette heftet skrev (s. 76) Maren Bjørnstad: «Vi krever Grønland tilbake og selvbestemmelsesrett for Færøyene». At Norge krever «selvbestemmelsesrett for Færøyene», kan bare ha den mening at færingene skal få holde folkeavstemning om de vil løsrive sig fra Danmark.

Redaktør Agnar Skeidsvoll skrev (s. 78): «Den danske trælkingssoga på Færøyane og på Grønland må snart taka ende». Han vilde at Norge skulde klage til Folkessamfundet.

Major E. Sagen skrev (s. 90): «Færøyane må takast med.»

Redaktør Albert Joleik skrev (s. 92): «Den «tyske» måten t. d. med nokre skip med små kanoner, og førselseilskap til å hente heim alle danskane, er nok til å få Grønland og Færøyane att til Noreg (og til å løyse resten av danskestyringi yoe Island). Det vart kanskje ikkje en drope blod spilt, men um so var, for det væl».

Her antydes altså en norsk intervensjon også på Island.

I den resolusjon som «Norsk-dansk Ordning» vedtok på sin generalforsamling høsten 1938, het det til slutt: ««Norsk-dansk Ordning» uttaler sin varme sympati for det færøyske frendefolk i dets kamp for å hevde sin nasjonale selvstendighet» (citert efter «Ragnarok» s. 95).

«Norsk-dansk Ordning» finner altså at forholdene på Færøyene vedkommer Norge.

Denne dokumentasjon viser at en del av Grønlandsaktivistene også har Færøyene blandt sine ønskemål.

Oslo, 1. juni 1939.

JOHAN SCHARFFENBERG

24 mai 1939.

Odelsætt.

Svar til Johan Scharfenberg
og alle andre utenlandske «Jo-
hanner» i Norge. (Kann syngjast
etter: «Jeg er født udi Danmark, i
Ribe den stad»).

Vil du eiga eit land, må du fyrst
og fremst stå
på den jord du vil kalla for di;
men då treng du ha røter så djupt
du kann slå
og så mange det berre kann bli.
Når du slik har fått feste og kjenner
deg trygg
um så veret blir alder så stridt,
då har landet fått eigedom retten
til deg
og då fyrst kann du kalla det ditt.

Vil du eiga eit land, må du hava
det kjærte,
så det kjennast for sannt som ei mor;
men då må du ha vermt deg som
barn, og blitt nært
ved det bryst du vil kalla di jord.
Har du kjennt hennar arm om din
kropp og di sjel
og høyrte songen som ho berre kann, —
ja, då veit du iallfall ho åtte deg
fyrst
og då er ho med rette ditt land.

Vil du eiga eit land, må det gjeva
deg bod
gjennom alle dei årar du har
frå ei tusundårs ætt som har sogt
sitt blod
or ein hegna og odelskjær gard.
Når du kjenner di liding, di glede
og lengt
som ein arv ifrå døm, frå di ætt —
har du skjøtebrev, skrive med blod
at du eig
dette landet med odelens rett.

Kaare Bjørgen.

Utklipp av: **Arbeiderbladet**

3
5-39

Johan Scharffenberg:

„Innflytterfolket” i Norge.

Grønlandsaktivistene hisser i «Ragnarok» (nr. 3—4) ikke bare mot Danmark, men også mot menn hvis slekt i nyere tid, om enn kanskje for et par hundre år siden, er innvandret til Norge. De får skylden for nederlaget i Haag.

Redaksjonen skrev (s. 45):

«Vi tapte i denne instans, falt i ryggen av usle menn innen vår egen mitte — menn som for den alt overveiende del ikke kunde og ikke kan føle, tenke og handle norsk fordi de selv er fremmedelementer i vårt folk.»

Denne innvending rettes først og fremst mot Hambro, Mowinckel og Koht, men senere i samme heftet også mot en rekke andre.

Av de «50 av Norges beste menn», hvis svar om Grønlandsspørsmålet gjengis, stammer pussig nok adskillige fra innflytterslekter. Det gjelder i hvert fall følgende:

Fylkesmann O. Bødtker, stortingsmann Erling Bjørnson (mor f. Reimers), statsråd J. E. Mellbye, generalsekretær W. Dietrichson (min mødrene slekt), dr. juris H. H. Aall og professor Anathon Aall, seralkonsul dr. D. Hildisch, skifteforvalter A. Omsted, distriktstollinspektør G. von der Lippe, professor R. S. Skancke, dispachør H. Ameln, ingeniør G. Vedeler, general C. Gulbranson.

En personalhistoriker vilde sikkert kunne påvise ennu fler av innvandrerslekt: En slik avstamning kan altså ikke i og for sig være avgjørende for fordelingen mellom «usle menn» eller «Norges beste menn».

Nasjonalistenes store autoritet professor Gjelsvik var gift med en tysk dame, så hans barn har en mer direkte «tysk» avstamning enn Koht, hvis fedrene slekt kom som bergverksfolk til Kongsberg visstnok for ca. 300 år siden, eller jeg, hvis fedrene slekt har levd over 200 år i Norge som offiserer i den norske hæren i seks generasjoner.

Kjartan Kamban hudfletter i en artikkel «Grønland og norsk utenriksvesen» en rekke av disse «norske statsborgere av dansk, tysk eller jødisk ett som under Grønlandsaken førte op et av de ynkeligste skuespill i norsk historie.»

Da jeg selvfølgelig hører til disse elendige, skal jeg gi et kuriøst eksempel på Kambans vederheftighet. Han henviser (s. 67) «til „Danmarks Adels Aarbog” 1915 s. 428—450, hvor Scharffenbergs familievåpen betegnende nok sees å bestå av fire påfuglfjor, hvor man kan se selve beundringens pine». Disse fjærene hører bare til stasen omkring våpenet. Hvis forfatteren kjenner kilden han henviser til, må han ha lest innledningen: «en i Meklenborg og Pommern hjemmehørende Uradelsslægt — — — hvis Skjoldemærke er en skaktavlet Pileod».

Pilen vedkjenner jeg mig.

Det er ikke noe argument mot mitt eller de andres standpunkt at vi nedstammer fra innflyttere.

Særlig skal man legge merke til Kambans utfall mot menn av delvis jødisk avstamning. (Antisemitismen kommer også tydelig frem i «Nasjonal Samling».) Det gjelder stortings-

Var det virkelig «en nasjonal nedgangstid» da Mowinckel og Hambro kom inn i norsk politikk?

Denne innflytterfiendtlige tankegangen er ikke ny.

Forresten stammer alt folket i Norge fra «innflyttere», selv om vandringeren satte inn for titusener av år siden, da isen trakk sig tilbake.

Det kan være nyttig å nevne noen av disse innflytterne.

Hans Egede, som 1721 grunnla kolonien på Grønland, var sønn av en dansk innflytter.

Tordenskjold tilhørte den formodentlig hollandske slekt Wessel.

Det viktigste forarbeid til 17. mai-grunnloven var forslaget fra Christian Magnus Falsen, av dansk adel, og J. G. Adler, født i Danmark og

vendt tilbake dit. De er blitt kalt «grunnlovens fedre».

Av Eidsvollsforsamlingens 112 medlemmer var minst 53 av innvandrerslekt, sannsynligvis fler, — derav de mest fremskutte som Christie, Wedel Jarlsberg, Sverdrup, Motzfeldt, Diriks. . .

Johan Sverdrup og Christian Michelsen stammet fra innvandrerslekter.

Fridtjof Nansens farsslekt var dansk, moren var f. Wedel Jarlsberg.

Av videnskapsmenn stammer Abel, Sophus Lie, Michael, Ernst og Ossian Sars, Brøgger fra innvandrere.

Wergelands mor var f. Thaulow, av dansk slekt.

Welhaven var av innvandrerslekt.

Henrik Jæger oplyste i sin biografi av Henrik Ibsen at tippoldefaren ca. 1720 kom fra Danmark til Bergen og giftet sig med datter av en innvandret tysker. I fire slektledd er «fremmed blod bleven blandet ind i den danske sjømandsslægt, tysk, skotsk, tysk og så atter tysk. Muligens kunde man paa et eller andet punkt finde norsk indblanding, hvis man vilde søge op gennem familjerne paa mødrenes sider; men direkte har ikke en eneste draabe norsk blod spillet en rolle ved dannelsen av Henrik Ibsens temperament, som man ikke desto mindre har fundet «særlig norsk».

En rekke norske malere er av innvandrerslekt, således Thaulow, Christian Krohg, Werenskiold og Edvard Munch.

Dette skal ikke være noen mannejevning. Det er nok å nevne at Vigeland er av norsk bondeett.

Men det vilde bli et stort hull i norsk historie om alle av innvandrerslekt skulde settes utenfor. Det er meget tvilsomt om Eidsvollsverket kunde vært gjennomført bare av de «heilnorske» medlemmer av riksforsamlingen.

Halvdan Koht fremholder («1814» s. 163—164) at 59 av Eidsvollmennene var embedsmenn.

«Embedsmændene maatte naturlig bli førerne paa Eidsvoll. De sat med landets høieste dannelse, de var de eneste som hadde øvelse i statssaker, og de hadde den heile nasjonal-tanke — — — De hadde baaret kampen for Universitetet, og de hadde reist aarets nasjonale program. Mellem dem — — — var alle tidens beste tanker representert.» Forretningsstanden spillet «ingen synderlig rolle. Og det samme lar sig i endda høiere grad sige om de 37 bønder, — om mange av dem vet vi i grunden ikke mer end navnet. De var mer optat av sine klasse-krav, end av nasjonale idealer, og forretningsmændenes nasjonale syn var også bestemt av deres økonomiske interesser.»

De aller fleste embedsmenn paa Eidsvoll tilhørte innvandrerslekter, men var selv som regel født i Norge.

Mistenkeligjørelsen av «innvandrerslekter» er et utslag av Dovregubbementaliteten.

medelelementer i vårt folk.»

Denne innvending rettes først og fremst mot *Hambro*, *Mowinckel* og *Koht*, men senere i samme heftet også mot en rekke andre.

Av de «50 av Norges beste menn», hvis svar om Grønlandsspørsmålet gjengis, stammer pussig nok adskillige fra innflytterslekter. Det gjelder i hvert fall følgende:

Fylkesmann O. Bødtker, stortingsmann Erling Bjørnson (mor f. Reimers), statsråd J. E. Mellbye, generalsekretær W. Dietrichson (min mødrene slekt), dr. juris H. H. Aall og professor Anathon Aall, seralkonsul dr. D. Hildisch, skifteforvalter A. Omsted, distriktstollinspektør G. von der Lippe, professor R. S. Skancke, dispachør H. Ameln, ingeniør G. Vedeler, general C. Gulbranson.

En personalhistoriker vilde sikkert kunne påvise ennu fler av innvandrerslekt: En slik avstamning kan altså ikke i og for sig være avgjørende for fordelingen mellom «usle menn» eller «Norges beste menn».

Nasjonalistenes store autoritet professor Gjelsvik var gift med en tysk dame, så hans barn har en mer direkte «tysk» avstamning enn *Koht*, hvis fedrene slekt kom som bergverksfolk til Kongsberg visstnok for ca. 300 år siden, eller jeg, hvis fedrene slekt har levd over 200 år i Norge som offiserer i den norske hæren i seks generasjoner.

Kjartan Kamban hudfletter i en artikkel «Grønland og norsk utenriksvesen» en rekke av disse «norske statsborgere av dansk, tysk eller jødisk ett som under Grønlandsaken førte op et av de ynkeligste skuespill i norsk historie.»

Da jeg selvfølgelig hører til disse elendige, skal jeg gi et kuriøst eksempel på Kambans vederheftighet. Han henviser (s. 67) «til „Danmarks Adels Aarbog” 1915 s. 428—450, hvor Scharffenbergs familievåpen betegnende nok sees å bestå av fire påfuglfjører, hvor man kan se selvbeundringens gine». Disse fjærene hører bare til stasen omkring våpenet. Hvis forfatteren kjenner kilden han henviser til, må han ha lest innledningen: «en i Meklenborg og Pommern hjemmehørende Uradelslægt — — — hvis Skjoldemærke er en skaktavlet Pileod».

Pilen vedkjenner jeg mig.

Det er ikke noe argument mot mitt eller de andres standpunkt at vi nedstammer fra innflyttere.

Særlig skal man legge merke til Kambans utfall mot menn av delvis jødisk avstamning. (Antisemitismen kommer også tydelig frem i «Nasjonal Samling».) Det gjelder stortingspresident Hambro, den «semitiske» Joh. Ludv. Mowinckel jr., «jøden» Håkon Meyer. Sendemann Esmarch «er halvt svensk, antagelig med noe semitisk islett». Statsminister Mowinckel «hvelver et demokratisk bryst over en masse urent blod. Hvor det kommer fra har jeg ikke hatt anledning til å efterforske» (s. 64). Hvordan vet Kamban da at blodet er «urent»?

Selv i Nazi-Tyskland blir personer med en åttendedel «jødisk blod» godkjent som «ariere» (selve beregningsmåten er biologisk sett sludder). *Koht* «også en mann av fremmed blod er egentlig den beste av de tre. Men han har en sykkelig frykt for å være chauvinist, han er unasjonal, som Gjelsvik for mange år siden konstaterte» (s. 65).

«Vårt utenriksvesen og vår utenriksledelse er helt preget av innflyttere. — — Kampen mot disse innflyttere og fremmedelementer som med en enestående frekkhet søker å innbille folk at de er de eneste som forstår sig på norsk utenrikspolitikk må nu føres på bred basis. Hovedbetingelsen for å være norsk utenrikspolitiker skal bli at man tenker og føler norsk. Det gjør ikke de to anmasende stympere som vi med det aller første må se å kvitte oss av med, Mowinckel og Hambro, det kan ikke Halvdan Koht. Hos disse menn mangler selve hovedgrunnlaget for sinnets fornorsking» (s. 68).

Mon alle disse «50 av Noregs beste menn» liker sig i selskapet med *Kamban*?

Knut Hamsun slår på den samme strengen (s. 74):

«Dernest har vi et par politiserende figurer av fremmed herkomst som i en nasjonal nedgangstid hos oss har neset sig op til stillinger og er blitt førere for hver sin borgerlige gruppe i tinget.»

kolonien på Grønland, var sønn av en dansk innflytter.

Tordenskjold tilhørte den formodentlig hollandske slekt Wessel.

Det viktigste forarbeid til 17. mai-grunnloven var forslaget fra Christian Magnus Falsen, av dansk adel, og J. G. Adler, født i Danmark og

dansk, moren var f. Wedel Jarlsberg.

Av videnskapsmenn stammer Abel, Sophus Lie, Michael, Ernst og Ossian Sars, Brøgger fra innvandrere.

Wergelands mor var f. Thaulow, av dansk slekt.

Welhaven var av innvandrerslekt.

Henrik Jæger opplyste i sin biografi av Henrik Ibsen at tippoldefaren ca. 1720 kom fra Danmark til Bergen og giftet sig med datter av en innvandret tysker. I fire slektledd er «fremmed blod bleven blandet ind i den danske sjømandsslægt, tysk, skotsk, tysk og så atter tysk. Muligens kunde man paa et eller andet punkt finde norsk indblanding, hvis man vilde søge op gennem familjerne paa mødrenes sider; men direkte har ikke en eneste draabe norsk blod spillet en rolle ved dannelsen av Henrik Ibsens temperament, som man ikke desto mindre har fundet «særlig norsk.»

En rekke norske malere er av innvandrerslekt, således *Thaulow*, *Christian Krohg*, *Werenskiold* og *Edvard Munch*.

Dette skal ikke være noen mannejevning. Det er nok å nevne at *Vigeland* er av norsk bondeett.

Men det vilde bli et stort hull i norsk historie om alle av innvandrerslekt skulde settes utenfor. Det er meget tvilsomt om Eidsvollsværket kunde vært gjennomført bare av de «heilnorske» medlemmer av riksfor-samlingen.

Halvdan Koht fremholder («1814» s. 163—164) at 59 av Eidsvollmennene var embedsmenn.

«Embedsmændene maatte naturlig bli førerne paa Eidsvoll. De sat med landets højeste dannelse, de var de eneste som hadde øvelse i statssaker, og de hadde den heile nasjonal-tanke — — — De hadde baaret kampen for Universitetet, og de hadde reist aarets nasjonale program. Mellem dem — — — var alle tidens beste tanker repræsenteret.» Forretningsstanden spillet «ingen synderlig rolle. Og det samme lar sig i endda højere grad sige om de 37 bønder, — om mange av dem vet vi i grunden ikke mer end navnet. De var mer optat av sine klasse-krav, end av nasjonale idealer, og forretningsmændenes nasjonale syn var også bestemt av deres økonomiske interesser.»

De aller fleste embedsmenn på Eidsvoll tilhørte innvandrerslekter, men var selv som regel født i Norge.

Mistenkeligjørelsen av «innvandrersfolket» er et utslag av Dovregubbementaliteten:

«Spør ikke om drikken smaker

søt eller sur, hovedsaken er —

det må du ei glemme —:

den er brygget her hjemme.»

Fenomenet er forresten ikke særnorsk, men så utbredt at det har fått et gresk navn: xenofobi, fremmedfrykt. Jo mindre opplyst et folk er, dess mer frykter det alt fremmed, for mange såkalte naturfolk er «fremmed» og «fiende» samme begrep.

Men det vilde være ilde for de hundretusener norske utvandrere om de skulde bli møtt med samme mistro som her i Norge søkes reist mot innvandrerslektene.

Nasjonalfølelse er ikke en arvelig egenskap, men en personlig erhvervelse i samlivet med folk og land. Den kan finnes like ekte i de senere innvandrede som hos de eldste innvandrede slekter, men også mangle innen begge grupper.

Og over nasjonen står menneskeheten. Det humane krav er at hvert menneske skal dømmes efter sitt egenverd, ikke efter rase, rang eller rikdom. Og enhver selvstendig mening skal dømmes efter sitt sannhetsverd, ikke efter sin overensstemmelse med nasjonalfølelsens angivelige krav som slett ikke alltid stemmer med nasjonens virkelige interesser.

Vi «usle menn» som fordømte Grønlandsokkupasjonene, tenkte klarere og klokere enn de stirreblinde fantaster som satte den første i scene bak regjeringens rygg.

JOHAN SCHARFFENBERG.

"Arbeiderbladet" nr. 54
5 Mars 1938.

Johan Scharffenberg:

Fra Krolloperaen til Westminster.

Verdens oppmerksomhet var søndag 20. februar spent rettet mot Hitlers tale, og det smigret naturligvis både ham og mange tyskere. Men enda større blev interessen for den utenrikspolitiske debatt i underhuset 21. og 22. februar etter Edens avskjed. Ennu veier det som sies i parlamentet i Westminster, tyngre enn en førertale i den såkalte «riksdag» i Krolloperaen, men det brennende spørsmål er om tyngdepunktet skal forskyves fra konstitusjonell parlamentarisme til militærpolitisk enevelde, og om dette vilde være et fremskritt i politisk kultur til gagn for menneskeheten.

Det er så lett, men også lettkjøpt, å vise parlamentarismens svake sider. De har dog alltid vært mer fremtredende i Frankrike og Middelhavslandene enn i England i Norden. I en bestemt kritisk situasjon kan et diktatur være mer handlekraftig, mer «dynamisk». Men

dette beviser ikke at det i lengden er sundere for et folk blindt å lystre en førers bud fra oven enn å prøve å tenke selv og styre sig selv ved valgte tillitsmenn som kan kreves til regnskap og vrakes ved neste valg, eller umiddelbart gjennom direkte folkeavstemninger (referendum og initiativ som i Sveits). I diktaturstatene behandles folket som et umyndig barn, og det i langt høyere grad enn under de eneveldige konger, navnlig når de som Frederik den store i Prøisen bekjente sig til «det oplyste enevelde» og tillot en langt større ytringsfrihet enn i noen diktaturstat i vår tid. I demokratiske stater kan meningene brytes fritt, under gjensidig offentlig kritikk, selvfølgelig kan flertallet ofte ta feil, men gjennom deltagelse og innflytelse i det politiske liv opdras borgerne til selvstyre som myndige voksne mennesker. Demokratiet hviler ikke på dogmet at «flertallet alltid har rett», dets idé er å trekke såvidt mulig alle voksne mennesker inn i de politiske avgjørelser hvis følger hele folket alltid må bære, og derved lære dem op til å forstå sitt ansvar, selv om lærdommen undertiden må høstes gjennom de bitre følger av feilgrep.

Demokratiets idé er at folket er voksent, myndig, selvbevisst eller skal bli det, det sikter på fremtiden.

Diktaturet bygger på en stedsevarende åndelig umyndighetstilstand hos de mange under ledelse av noen få utvalgte.

Demokrati er også mulig uten parlamentarisme i snevrere mening (regjeringskrise hvis et aldri så knepent flertall i nasjonalforsamlingen vedtar et mistillitsvotum). Sveits har et strengt gjennomført folkelig selvstyre, men ikke «parlamentarisme» i denne forstand, — regjeringen velges av nasjonalforsamlingen for dennes valgperiode, og dyktige fagministre gjenvelges ofte uansett partistillingen. Jeg har alltid vært kritisk innstilt overfor parlamentarismen i denne spesifikke mening og en venn av den sveitsiske ordning (medregnet referendum og initiativ). Men i valget mellom et autoritært styre og et endog til ytterlighet parlamentarisk styre er det ingen tvil i mitt sinn, og nettopp nu trer motsetningen frem med skjærende klarhet, — det er lærerikt å markere den.

Riksdagshuset brente 27. februar 1933, men bare en del av den store bygningen blev ødelagt. Selvfølgelig kunde den for lengst vært satt i brukbar stand, men Hitler hater hele den tradisjon som knytter sig til dette huset, og derfor bar han flyttet den såkalte «riksdag»s møter til

(Fortsettes side 13).

Fra Krolloperaen til Westminster.

(Forts. fra side 3).

Krolloperaen. Det høver godt til nazismens vesen at møtene holdes der, det er alltid et preg av teater over Hitlers opptreden bevares: effektivt utstudert, med teft for massepsykologi, men også alltid mer skinn enn virkelighet. Og denne «riksdag» er bare skinn. Nazipartiet har monopol, alle andre partier er forbudt, — et monopolparti er naturligvis en selvmotsigelse, det ligger i partivesenets idé at det også finnes andre partier som kjemper på like fot —. All politisk meningsutveksling, all kritikk av regjeringen før valget er forbudt og straffes med konsentrasjonsleir. Partiet oppstiller en eneste liste over kandidater, velgernes eneste rett er at de kan stemme mot den, om de tør,

nelig var besatt av møte på femår det smakte av var første gang han ansees som

like ubegripelig som før da jeg bare leste hans taler. Hans stemme lød ofte ubehagelig, skjønt han har tatt undervisning i stemmebruk hos en skuespiller. Heinrich Mann har («Der Hass» s. 88) skildret hans talerteknikk slik:

«Han begynner med en upleiet stemme og simpel uttale, slepende, men truede. Snart drives tonen op og blir som i et dårlig folkeskuespill, et pøbelaktig rabalder, skrikende, brytende sammen av raseri.»

Det var adskillig av dette også i talen 20. februar, men stemmebå-

Fra Krolloperaen til Westminster

(Forts. fra side 3).

Krolloperaen. Det høver godt til nazismens vesen at møtene holdes der, det er alltid et preg av teater over Hitlers opreden bevarer: effektivt utstudert, med teft for massepysykologi, men også alltid mer skinn enn virkelighet. Og denne «riksdag» er bare skinn. Nazipartiet har monopol, alle andre partier er forbudt, — et monopolparti er naturligvis en selvmotsigelse, det ligger i partivesenets idé at det også finnes andre partier som kjemper på like fot —. All politisk meningsutveksling, all kritikk av regjeringen, før valget er forbudt og straffes med konsentrasjonsleir. Partiet oppstiller en eneste liste over kandidater, velgernes eneste rett er at de kan stemme mot den, om de tør, men det er all grunn til å tro at «mistenkkelige» velgeres stemmesedler merkes og kontrolleres.

Den således nesten enstemmig valgte «riksdag», nesten utelukken- de av nazister — i høiden med noen nu avmektige partiløse som den engang så store Hugenberg — har imidlertid ikke en eneste av de rettigheter som ellers tilkommer en nasjonalforsamling, — ja, ikke en gang rett til å stille spørsmål og diskutere. (Denne rett hadde dog de gamle «rådgivende» stenderforsamlinger i eneveltets tid.) De grunnleggende rettigheter for en nasjonalforsamling har alltid vært bevilgningsmyndighet, lovgivningsmyndighet og kontrollmyndighet overfor regjeringen og den øvrige administrasjon, men ikke nødvendigvis rett til å styre regjeringen (parlamentarisme i egentlig forstand). Naziriksdagen har ikke noen av disse rettigheter; ganske visst har Hitler forelagt den enkelte lover til vedtagelse og i 1937 også loven om forlengelse av diktaturet, men denne rett er rent formell, forslagene er befalinger som skal lystres enstemmig.

En nasjonalforsamling uten makt er bare teater, og derfor bør den ruværende «riksdag» alltid nevnes i gåseøiene. Hvilke oppgaver har den? Å motta føreren i stram militær «Giv akt», med opstrakt arm, å lytte oppmerksomt som skolegutter til hans lange taler og på passende steder (som Hitler selv markerer fra sin teknisk fullkomne talerpult) å bryte ut i stormende bifall og «Heil»-rop eller le når han prøver å være vittig, til slutt endeløs jubel, med leve for Tyskland og føreren og avsyngelsen av «Deutschland über alles» og Horst-Wessel-sangen, (det- te flau skolegutt-produkt av en jyppling som anklages for å ha latt sig underholde av en gatepike og derfor blev drept av konkurrenter fra Berlins undergrunn av «hallik- ker» og forbrytere).

For dette «arbeid» en eller to ganger om året får de ca. 750 «riksdagsmenn» (kvinner er utelukket) 6000 mark årlig og fri reise på alle jernbaner. Det engelske konservative tidsskrift «The Banker» har med rette kalt dem «verdens best betalte korister».

Riksdagshvervet er ren og skjær partibelønning, og institusjonen koster sannsynligvis riket over 5 millioner mark årlig. I Weimar-republikkens tid vilde nazidemagogene stemplet slikt som korrupsjon. Nu er det et ophøiet skuespill. Denne «riksdag» hører virkelig hjemme i operahuset. «Frankfurter Zeitung» som en gang var et av Europas mest ansette liberale presseorganer og en- nu holder sig litt mer nøkternt enn den egentlige nazipressen (den eies visst vesentlig av det mektige kon- cern «I. G. Farbenindustrie») skildret møtet 20. februar således:

«Krolloperaens indre — — — fyltes hurtig. I parkett så man nesten utelukkende uniformer, over- veiende S. A.s og de politiske lederes brune, ved siden derav S.S.s sorte og Arbeidstjenestenes grågrønne.»

Utenlandske korrespondenter har meddelt at bare et par av de offisi- elle personligheter var klædd civil. «Riksdagen» var sammenkalt ute-

nelig var bestemt for det avlyste møte på femårsdagen 30. januar, — det smakte av oppvarmet mat. Det var første gang jeg hørte Hitler; at han ansees som en stor taler, er mig like ubegripelig som før da jeg bare leste hans taler. Hans stemme lød ofte ubehagelig, skjønt han har tatt undervisning i stemmebruk hos en skuespiller. Heinrich Mann har («Der Hass» s. 88) skildret hans talerteknikk slik:

«Han begynner med en upleiet stem- me og simpel uttale, slepende, men tru- ende. Snart drives tonen op og blir som i et darlig folkeskuespill, et pøbelaktig rabalder, skrikende, brytende sammen av raseri.»

Det var adskillig av dette også i talen 20. februar, men stemmebåndene syntes å være i orden, så ryk- tet om kreft i strupehodet er nok grunnløst.

Naturligvis snakket han, som vanlig, sentimental om sig selv som «den ukjente soldat» («als unbe- kannter deutscher Frontsoldat hatte ich dieses kühne Programm auf- gestellt»), det er jo et stadig «ledemotiv» à la Wagner i alle hans store taler. Av hans mange simpleheter bør særlig merkes hans omtale av «den uforglemmelige rikskansler Gustav Stresemann», hvor den spy- dige tone øiensynlig var beregnet på å fremkalle den hånlatte som også kom. Man kan mene om Strese- mann hvad man vil, men det vil dog bli historiens dom at han slet sig ut for å løsne Versailles-trakta- tens lenker, omenn på fredelig og lovlig vis.

I skildringen av sine fortjenester på det økonomiske område brukte Hitler hele tiden de verste kriseår, som regel 1932, som utgangspunkt for sammenligningen. F. eks. nevnte han for Tysklands utenrikshan- del:

Innførsel i 1933 4.2 milliarder mark og i 1937 5.5 milliarder.

Utførsel i 1933 4.9 milliarder mark og i 1937 5.9 milliarder.

Hadde han villet være redelig mot Weimar-republikken, måtte han nevnt at f. eks. i året 1928 var ver- dien av innførselen 13.65 og utførse- len 12.45 milliarder! Omtrent det samme gjelder tallene for arbeids- løsheten.

Hvis Tyskland hadde hatt en virkelig nasjonalforsamling med en lovlig opposisjon, vilde det vært en lett sak å plukke Hitlers tale op, vi- se dens hule skryt og kreve rede- gjørelse for statsgjeldens voldsomme vekst, for grunnen til Schachts fratreden som minister, for begiven- hetene 4. og 12. februar o. s. v. og henvise til stillingen i et demokrat- isk land som Sverige.

Men i den tyske «riksdag» må medlemmene bare bruke munnen til Heil-rop og Horst-Wessel-sang.

*

Så flytter vi blikket fra Kroll- operaen til underhuset i Westmin- ster. Meget kan synes oss gam- meldags, endog løierlig. Det finnes ikke engang sitteplass til alle med- lemmene. Et medlem av overhuset kan ikke tale i underhuset, selv om han er minister, som nu den nye utenriksminister lord Halifax. «The Speaker» (presidenten) bærer pa- rykk, det råder en streng etikette, og ved åpningen av hver ny sam- ling undersøger en høitidelig kom- misjon kjellerne for å sikre at det ikke er forberedt å sprengte parla- mentet i luften — fordi Guy Fawkes prøvde dette under «kruttsammen- svergelsen» i 1605!

I vårt tradisjonsløse og formløse land kan vi ergre eller more oss over den britiske konservatismen. Men allikevel, hvilken parlamentar- isk kultur over de store oppgjør! Hvilken nobelhet i hyldest til en motstander som forlater det offent- lige liv (f. eks. Hoare, Baldwin).

I England anser man mentariske opposisjon

selv om
å høst
Hormald
utenriksminister
Iglands
ateller. Im

ingen blev pålagt
e den for lengst vært satt i
bar stand, men Hitler hater he-
en tradisjon som knytter sig til
huset, og derfor har han flyttet
såkalte «riksdag»s møter til
(Fortsettes side 13).

lamentet. Opposisjonen hilste ham med stormende bifall da han kom inn i salen, og senere da han talte.

Enkelte av regjeringspartiet tok uttrykkelig avstand fra førstemi- sterens politikk, en skarp politisk intelligens som Winston Churchill sa bl. a. (referatet er litt sammentrengt her):

«Alt tyder på at den italienske dik- tator er i en meget vanskelig stilling. Det flittige, elskverdige italienske folk er lenge blitt overanstrengt, alt i landet er blitt spist op for å øke statens glans og storhet, skattene er uhyre, finansene brutt sammen, tjenestemennenes tall over- veldende, alskens uundværlige råstoffer er det praktisk talt umulig å kjøpe, Etiopia er en forbannelse, et lik på ryggen av morderen. I Libya og Spania det kanskje 400,000 mann å underholde stadig byrde for det utpinte italienske

presse hadde undsagt Eden og forlangt hans avgang. Eden hadde handlet helt riktig ved å gå av som protest mot Chamberlains forhandlingsvillighet

Churchill fant vistnok ikke å kunne stemme for arbeiderpartiets mistillitsvotum, men han undlot å stemme for regjeringen.

H. Morrison av arbeiderpartiet sa i skarpe ord sin mening om grun- nen til at Chamberlain endelig vilde imøtekomme Mussolini:

«Førsteministerens utenrikspolitikk kan bare forklares med at hans internasjonale klassebevissthet har veid mer enn hans omsorg for demokratiet og freden, ja, endog hans interesse for det britiske rik- kes sikkerhet. (Latter fra regjerings- benken, bifall fra opposisjonen.) Når re- gjeringen så kampen mellom folkefri- het og fascistdiktatur, spurte den all- tid: Hvis diktaturet går under, hvad kommer da på? Den elsker ikke sig selv

myndighet og kontrollmyndighet overfor regjeringen og den øvrige administrasjon, men ikke nødvendigvis rett til å styrte regjeringen (parlamentarisme i egentlig forstand). Naziriksdagen har ikke noen av disse rettigheter; ganske visst har Hitler forelagt den enkelte lover til vedtagelse og i 1937 også loven om forlengelse av diktaturet, men denne rett er rent formell, forslagene er befalinger som skal lyses enstemmig.

En nasjonalforsamling uten makt er bare teater, og derfor bør den nuværende «riksdag» alltid nevnes i gåsepine. Hvilke oppgaver har den? A motta føreren i stram militær «Giv akt», med opstrakt arm, å lytte oppmerksomt som skolegutter til hans lange taler og på passende steder (som Hitler selv markerer fra sin teknisk fullkomne talerpult) å bryte ut i stormende bifall og «Heil»-rop eller le når han prøver å være vittig, til slutt endeløs jubel, med leve for Tyskland og føreren og avsyngelsen av «Deutschland über alles» og Horst-Wessel-sangen, (dette flau skolegutt-produkt av en jyping som anklages for å ha latt seg underholde av en gatepike og derfor blev drept av konkurrenter fra Berlins undergrunn av «hallikere» og forbrytere).

For dette «arbeid» en eller to ganger om året får de ca. 750 «riksdagsmenn» (kvinner er utelukket) 6000 mark årlig og fri reise på alle jernbaner. Det engelske konservative tidsskrift «The Banker» har med rette kalt dem «verdens best betalte korister».

Riksdagshvervet er ren og skjær partibelønning, og institusjonen koster sannsynligvis riket over 5 millioner mark årlig. I Weimar-republikkens tid vilde nazidemagogene stemplet slikt som korrupsjon. Nu er det et ophøiet skuespill. Denne «riksdag» hører virkelig hjemme i operahuset. «Frankfurter Zeitung» som en gang var et av Europas mest ansette liberale presseorganer og ennå holder sig litt mer nøkternt enn den egentlige nazipressen (den eies visst vesentlig av det mektige koncern «I. G. Farbenindustrie») skildret møtet 20. februar således:

«Krolloperaens indre — — — — fyltes hurtig. I parkett så man nesten utelukkende uniformer, overveiende S. A.s og de politiske lederes brune, ved siden derav S.S.s sorte og Arbeidstjenestenes grågrønne.» Utenlandske korrespondenter har neddelte at bare et par av de offisielle personligheter var klædd civil. «Riksdagen» var sammenkalt utelukkende for å høre en nesten tre timer lang tale av Hitler. Den var tydeligvis for en stor del utarbeidet av andre, delvis like kjedelig som beretningen om «rikets tilstand» ved åpningen av vårt storting, og skjemet ved den stadige polemikk mot den utenlandske pressen. Meget tyder på at hovedinnholdet oprin-

kom. Man kan mene om Stresemann hvad man vil, men det vil dog bli historiens dom at han slet sig ut for å løse Versailles-traktatens lenker, omenn på fredelig og lovlig vis.

I skildringen av sine fortjenester på det økonomiske område brukte Hitler hele tiden de verste kriseår, som regel 1932, som utgangspunkt for sammenligningen. F. eks. nevnte han for Tysklands utenrikshandel:

Innførsel i 1933 4.2 milliarder mark og i 1937 5.5 milliarder.

Utførsel i 1933 4.9 milliarder mark og i 1937 5.9 milliarder.

Hadde han villet være redelig mot Weimar-republikken, måtte han nevnt at f. eks. i året 1928 var verdien av innførselen 13.65 og utførselen 12.45 milliarder! Omtrent det samme gjelder tallene for arbeidsløsheten.

Hvis Tyskland hadde hatt en virkelig nasjonalforsamling med en lovlig opposisjon, vilde det vært en lett sak å plukke Hitlers tale op, vise dens hule skryt og kreve redigjørelse for statsgjeldens voldsomme vekst, for grunnen til Schachts fratreden som minister, for begivenhetene 4. og 12. februar o. s. v. og henviser til stillingen i et demokratisk land som Sverige.

Men i den tyske «riksdag» må medlemmene bare bruke munnen til Heil-rop og Horst-Wessel-sang.

*

Så flytter vi blikket fra Krolloperaen til underhuset i Westminster. Meget kan synes oss gammeldags, endog løierlig. Det finnes ikke engang sitteplass til alle medlemmene. Et medlem av overhuset kan ikke tale i underhuset, selv om han er minister, som nu den nye utenriksminister lord Halifax. «The Speaker» (presidenten) bærer parykk, det råder en streng etikette, og ved åpningen av hver ny samling undersøker en høitidelig kommisjon kjellerne for å sikre at det ikke er forberedt å sprengte parlamentet i luften — fordi Guy Fawkes prøvde dette under «kruttssammenvergelsen» i 1605!

I vårt tradisjonsløse og formløse land kan vi ergre eller more oss over den britiske konservatismen. Men allikevel, hvilken parlamentarisk kultur over de store oppgjør! Hvilken nobelhet i hyldet til en motstander som forlater det offentlige liv (f. eks. Hoare, Baldwin)!

I England anser man den parlamentariske opposisjon som så verdifull for et sunt politisk liv at føreren for det største opposisjonsparti — nu major Attlee av arbeiderpartiet — har en særlig lønn av staten. Og tross all partidisciplin er dog ordet fritt.

Utvilsomt var alle underhusets medlemmer civilklædd (under verdenskrigen hendte det visst undertiden at et medlem møtte i kakhi). Men motsetningen til den tyske «riksdag» går dypere enn til antrekket.

Den konservative regjeringens utenriksminister Eden hadde forlangt sin avskjed 20. februar fordi han var uenig i førsteminister Chamberlains utenrikspolitikk. I Tyskland var von Neurath sikkert ofte betenkelig ved «føreren»s utenrikspolitikk, men han kunde ikke selv forlange sin avskjed eller offentlig forsvare sin mening. I England var det en selvfølge at Eden efter sin avskjed hadde rett til å forsvare sig i par-

lamentet. Opposisjonen hilste ham med stormende bifall da han kom inn i salen, og senere da han talte.

Enkelte av regjeringspartiet tok uttrykkelig avstand fra førsteministerens politikk, en skarp politisk intelligens som Winston Churchill sa bl. a. (referatet er litt sammentrengt her):

«Alt tyder på at den italienske diktator er i en meget vanskelig stilling. Det flittige, elskverdige italienske folk er lenge blitt overanstrengt, alt i landet er blitt spist op for å øke statens glans og storhet, skattene er uhyre, finansene brutt sammen, tjenestemennenes tall overveldende, alskens uundværlige råstoffer er det praktisk talt umulig å kjøpe, Etiopia er en forbannelse, et lik på ryggen av morderen. I Libya og Spania er det kanskje 400,000 mann å underholde til stadig byrde for det utpinte italienske folk. — — — Den italienske diktator vilde snart bli nødt til å trekke hjem mange av sine tropper fra Libya og en del fra Spania, hvor de har vært til liten glede både for ham selv og general Franco. (Latter.) Mange som reiste til Etiopia i håp om et Eldorado, vil snart vende skuffet tilbake. I italienske bryst reiser det sig mange spørsmål som er naturlige og rettmessige og ikke kan undertrykkes og oversees. Alt dette tjener freden og det som er større enn freden: friheten. (Bifall fra opposisjonen.) La den naturlige utvikling gå sin gang, la forbrytelse og galskap bli betalt med mynt av sin egen pregning!

De indre forhold i Italia volder silkerlig diktatoren alvorlig bekymring. Han trenger hell utenriks. Det er ikke lett å skjønne at det skulde ha slik bråhast for oss å komme ham til hjelp. Vi skulde ha latt tiden gjøre sitt.» Churchill dokumenterte hvordan den italienske

presse hadde undsagt Eden og forlangt hans avgang. Eden hadde handlet helt riktig ved å gå av som protest mot Chamberlains forhandlingsvillighet

Churchill fant vistnok ikke å kunne stemme for arbeiderpartiets mistillitsvotum, men han undlot å stemme for regjeringen.

H. Morrison av arbeiderpartiet sa i skarpe ord sin mening om grunnen til at Chamberlain endelig vilde imøtekomme Mussolini:

«Førsteministerens utenrikspolitikk kan bare forklares med at hans internasjonale klassebevissthet har veid mer enn hans omsorg for demokratiet og freden, ja, endog hans interesse for det britiske rikets sikkerhet. (Latter fra regjeringssiden, bifall fra opposisjonen.) Når regjeringen så kampen mellom folkefrihet og fascistdiktatur, spurte den alltid: Hvis diktaturet går under, hvad kommer da op? Den elsker ikke signor Mussolini eller Hitler, ikke det militaristiske styre i Japan eller Franco, men når den står overfor spørsmålet om en hard kapitalistregjering som holder arbeiderklassen i age, eller en mulig regjering av en eller annen venstretrøtning som vil fremme politisk og økonomisk frihet for folket, da bringer dens internasjonale klassebevissthet den til å understøtte fascistene.»

Det er langt fra at demokratiets idealer er gjennomført i England — bl. a. er valgordningen urettferdig, det er et stort misforhold mellom det konservative partis store overvekt i underhuset og dets stemmetall blandt velgerne.

Men det frie ord respekteres i parlamentet, pressen og offentlige møter, og regjeringen må stå ti-

gnskap for nasjonalforsamlingen. Avstanden fra Krolloperaen til Westminster er avstanden mellom blede treller og fritalende enn, forskjellen mellom de politiske ledere er forskjellen mellom pøbel og gentlemen.

JOHAN SCHARFFENBERG.

"Arbeiderbladet" nr. 284
6 Dec. 1937.

Johan Scharffenberg:

Er en ny verdenskrig uundgåelig?

III.

Italias tilslutning til den «anti-kommunistiske» pakt mellom Tyskland og Japan tilspisser ytterligere motsetningen til Sovjet-Samveldet, men vil sannsynligvis ytterligere nærme China til Russland. Stemningen i Tyskland er adskillig påvirket av de store tyske handelsinteresser (bl. a. I. G. Farbenindustrie) i China, og derfor synes Tyskland å søke krigen stanset, det håper kanskje å holde adgangen til det kinesiske marked åpen for sig selv, men la Japan utestenge andre makter, i strid med tidligere overenskomster. Dette kan neppe hverken U. S. A. eller England finne sig i. I Østen er stillingen

så tilspisset at gnisten kan falle i kruttønnen når som helst, og da vil det neppe være mulig å lokalisere krigen.

Tysklands kolonikrav øker også faren. For Hitler er det å få ophevd de hithørende, for Tyskland krenkende bestemmelser i Versailles-traktaten langt mer et prestisjekrav enn et livsviktig økonomisk krav.

En diktator kan aldri «hvile på

sine laurbær», han må stadig føie nye blad til triumfatorkransen. Ellers kan hverdagens nøkterne kritikk ta glansen av helteglorien. Hitlerlegenden er nazismens største aktivum, mister den, tross all reklame, sitt tak i folkesinnet, da kommer skjebnetimen for «det tredje riket», valget mellom indre sammenbrudd eller krig. Avgjørelsen vil i første instans ligge hos generalene og industriherrene; finner de risikoen ved en krig for stor, vil de foretrekke å likvidere Hitler og hele hans gjeng såfremt de får sikkerhet for en fredelig overgang til en borgerlig forfatning, — ellers vil også de velge krigen.

Så forferdelig som det tyske folk har lidt, er det sårt å tenke både på muligheten av en ny krig som sannsynligvis vil ende med nederlag, sprengning av riket og revolusjon, og på en blodig revolusjon uten krig. Derfor har jeg ønsket et militærdiktatur som avløsning av nazismen, og såvidt jeg vet, stemmer dette noenlunde med synsmåtene hos det gamle tyske sosialdemokratiske ledelse som nu sitter i Praha. Men den har liten autoritet i Tyskland.

Ved sine stadige basunstøt om den kommunistiske fare gjør Gøbbels og hans presse og hans høytalere ufrivillig reklame for kommunistene så de fleste misfornøide ser hen til dem som frelsere. Fra europeisk

synspunkt vil naturligvis revolusjon uten krig være langt å foretrekke for krig etterfulgt av revolusjon. Men

et opprørsforsøk nu vilde drukne i blod.

City kunde kanskje sikre en fredelig likvidasjon både av fascismen og nazismen ved å tilsi økonomisk hjelp straks et militærkup var heldig gjennomført. Det kunde sannsynligvis lettest gjennomføres i Italia fordi kongen som det formelle statsoverhode har lovlig adgang til å avskjedige Mussolini og utnevne en ny regjering, men dertil kreves støtte i hæren. Så lenge hellet følger Mussolini, følger generalene ham, men går det galt, kan de bli stemt for å ofre ham for å berge sig selv. Nederlag for Franco kunde gi signalet. Spania har nøkkelstillingen i Europas trengsel. De spanske republikanere er støttroppene for hele verdens antifascister, og om de skandinaviske og de andre små demokratiske stater ikke kan støtte dem, burde de i det minste «redde sitt ansikt» ved å avsløre det motbydelige hykleri både i Folkeforbundet og Nonintervensjonskomiteen og kreve Italia ekskludert. Folkeforbundet har ikke engang kunnet hindre sine egne medlemmers angrep på andre medlemmer. Japan meldte sig ut etter sitt første overfall på China, men Italia har angrepet Etiopia og Spania, uten formelt å melde sig ut. Enhver anstendig fagforening vilde ekskludert et så illojalt medlem, men det rår øiensyn-

lig andre sømmelighetsbegreper i Folkeforbundet.

De små demokratiske stater kunde også rette en appell til U. S. A. om å gripe meglende inn i Spania. Overfor en felles optreden av U. S.

(Fortsettes side 6).

■ Er en ny verdenskrig uun-

(Forts. fra side 3).

A., Frankrike og England vilde Mussolini neppe våge å trosse. President Roosevelts tale i Chicago vakte håp om at Amerika vilde ta front mot diktaturstatene, men skal han få revet folkestemningen med sig til en aksjon, må det settes i gang en stor-

stilt agitasjon for åten statene («la Passgjert nok allerede virksomt oppgave burde være al for verdens antifet il da en nødvendig rpa spanske regjering g; tidelig bekjenner ke og lover efter sei; uttale sig om stati; stemning, gjerne s.

«partiregjering», skjönt en regjering alltid bør tenke, føle og handle som representant for hele folket. Men

Under rolige tider kan man tale om en parlamentarisk regjering som Tysklands side. Hitler så vi ikke tvinges over på Nazi-Samveldet vil respektere vår nøytritet Det er linderlig å ønske at Sovjetbyrdene. bære en uforholdsmessig stor del av Norge kan ikke kreve at Sverige skal oppgave for vår utenrikspolitikk, og det bør være en hoved-

Stillingen i de nittende århundrede har hittil fått inn kr. 4000, sendt videre til de organisasjonene som driver hjelpearbeidet i Spania i praksis. Komiteen takker for velviljen den er blitt møtt med og uttaler håpet om at normøtt med og forteller om at norske kvinner fortsatt vil vise sitt hjertelag for å lindre spanske barns nød.

Arbeidere på Grønland og i Gamlebyen.

Det er imorgen kveld klokken 18 (6) at Oslo arbeiderparti og Oslo krets av Framfylkingen arrangerer møte i Østre arbeidersamfund med sikte på dannelsen av et Framlag for distriktet. Be barna deres å gå dit og la dem melde seg inn i det nye Framlaget. Det blir opsatt et godt program, bl. a. film og tale. Det er ingen inngangspenger til møtet. Interesserte foreldre er også velkommen. Se annonsen.

Diktaturet i Brasil.

Presidenten i Brasil har utstedt en forordning om oppløsning av alle politiske organisasjoner. Arbeidernes faglige organisasjoner skal omdannes på grunnlag av den korporative idé.

Passasjerflyet styrtet ned.

Imperial Airways vannfly «Cygnus» styrtet søndag ned straks etter at det hadde startet i Brindisi for å fly til London. 2 passasjerer blev drept og 7 såret.

borgerlig forfatning, — ellers de velge krigen.

orferdelig som det tyske folk er det sårt å tenke både gheten av en ny krig som igvis vil ende med nederlag, og av riket og revolusjon, og odig revolusjon uten krig. r jeg ønsket et militærdik- avløsning av nazismen, og vet, stemmer dette noen- synsmåtene hos det gamle demokratis ledelse som nu juha. Men den har liten Tyskland.

stadige basunstøt om istiske fare gjør Gøbbels ppe og hans høytalere blame for kommunistene amisforfødsel ser hen til lsere. Fra europeisk

Verdenskrig uundgåelig

(Forts. fra side 3).

stilt agitasjon for Spania overalt i statene («la Passionaria» har visstnok allerede virket derover). Denne oppgave burde være overkommelig for verdens antifascister, men det er da en nødvendig forutsetning at den spanske regjering snarest mulig høytidelig bekjenner seg til demokratiet og lover etter seiren å la folket selv uttale seg om statsformen i en fri avstemning, gjerne under internasjonal kontroll. Bare på den måten kan man motarbeide revolusjonsfrykten hos kapitalistene.

Hovedoppgaven i kampen mot fascismen er å sikre de demokratiske rettigheter og igjen gjøre Tyskland og Italia til rettsstater. Det vidner om mangel på virkelighetssans å drømme om revolusjon uten forutgående krig. Jeg innrømmer at revolusjon etter en ny forferdelig krig er enkel, men jeg er ikke sikker på

dens seier hvis kapitalistklassen i alle land støtter fascismen under en krig, — holder England og U. S. A. seg nøitrale, må man endog regne med muligheten av en seier for det antikomunistiske forbund. Hovedoppgaven er å finne en utvei til å bevare freden og gjenvinne friheten med minst mulig lidelse for menneskeheten. Skulde det dog ikke kunne samles en menneskehetens fellesfront av alle ærlige demokrater, fredsvenner og sosialister for en slik løsning?

Skjer det ikke i nær fremtid, er en ny verdenskrig mest sannsynlig. Da melder det spørsmål seg om Norge og de andre nordiske land kan hevde sin nøitralitet og vil få lov til å være nøitrale, ja, om de har rett til det som medlemmer av Folkeforbundet hvis denne institusjon overlever krigens utbrudd. Jeg var en motstander av Norges innmeldelse i Folkeforbundet og har alltid stått vantro overfor dets nytte. Hvis Norges medlemskap antas å gjøre det vanskelig å overholde ekte nøitralitet,

bør statsmaktene snarest mulig melde vårt land ut, helst i forståelse med Sverige hvor dette krav allerede er reist fra flere hold. Noen som helst beskyttelse fra Folkeforbundets side kan de små stater ikke regne med. Det norske folk vil neppe kunne samles om annet enn nøitralitetspolitikk. Blir vi tvunget til å delta i krigen, vil det straks bli indre strid. Det beror dog på Englands holdning; blir det en entente England—Frankrike—Sovjet—Samveldet mot Tyskland—Italia, vil forhåpentlig et flertall være enig i tilslutning til ententen. Men holder England seg nøitral, vil mange konservative reagere mot at Norge skal gjøre felles sak med Sovjet—Samveldet mot Tyskland, men den mest radikale arbeiderungdom vil begeistret kjempe for et slikt samarbeid. Norges valg vil påvirkes av Sveriges holdning. Under verdenskrigen var det navnlig i offiserskretser sterk stemning for at Sverige skulde delta i krigen på Tysklands side mot «arvefienden» Russland. Nazismens seier har utvilsomt i dette «Frihetens stamort på jorden» kjølet sympatien for Tyskland. Det vilde være en ulykke om Sverige og Norge skulde bli trukket inn i krigen på hver sin side og derfor måtte slåss. Vil en forhåndsavtale som i 1914 om ubetinget innbyrdes fred kunne forebygge en slik broderkrig? For Danmark kan vi intet gjøre, den ting må helt fra først av slåes fast. Men en forståelse mellom Norge og Sverige om retningslinjene under alle tenkelige muligheter bør være en hovedoppgave for vår utenrikspolitikk, og Norge kan ikke kreve at Sverige skal bære en uforholdsmessig stor del av byrdene.

Det er inderlig å ønske at Sovjet—Samveldet vil respektere vår nøitralitet så vi ikke tvinges over på Nazi—Tysklands side.

Under rolige tider kan man tale om en parlamentarisk regjering som

en «partiregjering», skjont en regjering alltid bør tenke, føle og handle som representant for hele folket. Men under farlige tider når det gjelder statens og folkets fremtid, må enhver regjering være nasjonal. Mellem sund nasjonalfølelse (ikke nasjonalisme) og almenmenneskelig samfølelse er det ikke noen motsetning, og arbeiderpartiet skal ikke føle seg bundet av gamle slagord («proletarene har ikke noe fedreland», «fedrelands-kjærlighet er en frase, en fordom, den dummeste av alle fordommer» o. s. v.), ord som aldri har hatt ekte sangbunn i norske arbeideres sinn når det gjaldt for alvor. Det norske arbeiderparti bør føre en slik politikk at det i farens stund har nasjonalfølelsen med seg, som venstre under unionskampene. Da får det ledelsen, ansvaret, men også æren hvis Norge føres frelst og fritt gjennom det mørke uvær som truer.

JOHAN SCHARFFENBERG

Gide — Scharffenberg kontra Sovjet-Unionen.

AV EGEDE-NISSEN

Scharffenberg mener i sitt opsett i «Arbeiderbladet» for 24. ds. at han skal provosere oss ved å forlange «et redelig regnskap for vårt partis økonomiske mellemværende med Moskva». Meget betegnende. Han stiller sig på samme linje som Nasjonal Samlings fører Quisling. Han rettet i 1932 i stortinget et lignende provokatorisk spørsmål til Det norske arbeiderparti og Det kommunistiske parti, sammenfattet under betegnelsen den revolusjonære bevegelse. Quisling insinuerte bl. a. å ha bevis for en sending fra Komintern på 1.5 million kroner. Hvilke hensikter hadde Quisling og hvilke hensikter har Scharffenberg med lignende provokasjoner. Borgerskapet gjorde felles front mot Det norske arbeiderparti. Nygaardsvold svarte dengang Quisling. Og et nytt svar er ikke nødvendig for oss.

Efter hvad Scharffenberg skriver, blev han «først sent i 1936 medlem av Det norske arbeiderparti, efter at det hadde modifisert sitt syn på dette spørsmål» (forsvarsspørsmålet), «på hvilket han delte Hjalmar Brantings syn».

Det er en kjensgjerning at Scharffenberg i 1915, efter opdrag av Norges forsvarsforening, skrev en brosjyre om «underklassens stilling til fedrelandets forsvar» og holdt en rekke foredrag om det samme emne. Scharffenberg arm i arm med general Gulbranson!

En typograf i Norsk Prenteverk har konsekvent satt en accent grave over Gides navn, og Scharffenberg er på sin høie hest. Jeg håper at han gikk ned av den, da han i «Arbeiderbladet» for 25. ds. fikk lese Nordahl Griegs avsløring av hans egne misforståelser av det franske sprog. Var det ikke i gamle dager en som silte myggen, men slukte kamelen? Scharffenberg kan trygt spare sig for å agere skolemester likeoverfor mig. Hans forsøk på å opkonstruere hvad der burde vært brukt for franske ord, fører ikke frem. Ganske kuriøst uttalte en av byens mest franskyndige sprogmenner (ikke Moskva-tilhenger) uten foranledning av mig: «Egede Nissen har evig rett.»

Så lenge Gide skrev vakkert om Sovjet-Samveldet — akkurat som Malraux og Romain Rolland, var Scharffenberg taus, likeledes når det gjaldt Gides telegram til «Pravda» ved avreisen fra Sovjet-Samveldet: «Efter vår utforglemmelige reise i den seierrike sosialismes store hjemland, sender jeg min siste hjertelige hilsen til de prektige venner som jeg forlater med sorg, og tilroper dem og hele Sovjet-Samveldet — på gjensyn!»

Det er betegnende hvad det i Aschehougs konversasjonsleksikon (supplementsbind 1932) står om Gide: «Kjernen i Gides personlighet er trangten til ekstase, en tilstand av intens nytelse og tilbødelse. Men for å vedlikeholde en slik tilstand er det nødvendig stadig å skifte gjenstand.»

Men da det onde kom, våknet Scharffenbergs interesse. Hvor er objektiviteten? Og Scharffenberg vil veilede arbeiderne! Han burde heller sette sig ved deres føtter.

Scharffenberg mener, at «ellers er vel ikke anarkister kontrarevolusjonære». Det er en ganske feilaktig teori. Lenin sier (s. 318, bind 3, Verker i utvalg): «De internasjonale sosialistiske kongresser har ikke for ingen ting fattet beslutninger om ikke å gi anarkister adgang. Mellom sosialisme og anarkisme ligger en hel avgrunn, som det hemmelige politiske agenter eller de reaksjonære regjer-

ingers avislakeier forgjeves forsøker å fremstille som ikke eksisterende. Anarkistenes verdensanskuelse er en opnedsnudd borgerlig verdensanskuelse. Deres individualistiske teorier, deres individualistiske ideal står i direkte motsetning til sosialismen.»

I den ovenfor nevnte brosjyre, 2. oplag, side 32 har i øvrig Scharffenberg skrevet: «Bevegelsens forannevnte anarkistiske vesen trer stadig tydeligere frem, og det er derfor høist ulogisk, at den har fått overtaket i et sosialdemokratisk parti, ti i sin idé er disse to retninger hinannen loddrett motsatt.»

Da passet altså den forklaring.

Og Scharffenberg kan jo bare reise til Spania og se hvor en stor del av anarkistene står. Han vil finne dem blandt folkefrontens fiender.

Scharffenberg «holder meget mer av Krapotkin enn av Marx» og han «anser den teoretiske anarkisme som en nyttig motpol mot marxismen». Nå, så må han vel være anarkist da, og ikke marxist. Det skulde være folgeriktig.

Jeg har aldri sagt at Scharffenberg var terrorist (bombekaster).

Så kommer da Scharffenbergs politiske trosbekjennelse. «Jeg (Scharffenberg) er sosialist så langt det stemmer med menneskenaturen og individualist så langt det stemmer med menneskenaturen.» Det er sannelig en vidunderlig formel. Og med en slik vil en nykommer i arbeiderpartiet optræ på et partimøte og forklare: «Hvem kan kalle sig sosialist?»

Hvilken menneskenatur, Scharffenberg? Den er som bekjent forskjellig. Naturen hos villaboerne ved Holmenkollbanen, som skilter med «hunden er løs» eller naturen hos den hjemløse som ligger på teglverkene eller i et skjul i Østre Aker?

Scharffenberg er en motstander av «proletariatets diktatur». Og «han er helt enig med den danske sosialdemokrat Hartvig Frisch, når han slår alle diktaturer sammen som «pest over Europa»». I Spania står de «pestbefengte» fra Sovjet-Unionen sammen med skandinaver og kjempere for den spanske republikks uavhengighet og folkets frihet. Og de kjemper samtidig for Danmarks grense mot syd. Det burde iallfall den danske sosialdemokraten forstå, at Hitler-Tyskland betyr krig, men Sovjet-Unionen er freden.

Scharffenbergs fiksfakserier om «kontrarevolusjonære» og «antirevolusjonære», «det sosiale spørsmåls løsning på fredelig vis», «uten voldsomme omveltninger og borgerkrig», «reformisme» og «evolusjon», ikke «revolusjon». Ja, det høres vakkert. Men hvordan gikk det i Tyskland, da man der skulde vokse sig inn i sosialismen? Der førte den Scharffenbergske «evolusjon» til nazisme. Synes ikke Scharffenberg at sporene skremmer?

Det er latterlig av Scharffenberg å fortelle, at han «med inderlig glede hilste bruddet med Komintern». Det har vi visst for lenge siden. Men han sluttet sig allikevel ikke til D. N. A. i 1923.

Scharffenberg sier, at «han har fremhevet den mektige industrielle utvikling i Sovjet-Unionen». Se, se! Men hvorfor kunde denne utvikling skje? Jo, fordi proletariatet hadde tatt den politiske og økonomiske makt i by og på land blandt alle de 150 folkeslagene som bor i Sovjet-Unionen. Og denne posisjon måtte tas med makt, fordi borgerskapet med Krenski i spissen ikke vilde opgi evret, men fortsatte krigen og lot folket sulte.

sine rettsprinsipper på borgerskapets grunn?

Ved rettergangen i Moskva for de som blev dømt ved den store prosessen, var engelske rettslærde til stede. Scharffenberg bør lese disses utsagn og prosessdokumentene. Og Feuchtwangers bok — han var også til stede ved prosessen — på Quiredos forlag, Amsterdam.

Scharffenbergs merknad om de mange drepte har jeg svart på før.

Det betyr dessverre så lite om Scharffenberg har tillit eller ikke til «tilståelsene».

«Motbydelig er førerdyrkelsen», skriver Scharffenberg. Hvorfor er det verre i Sovjet-Unionen å slå op billeder av Lenin og Stalin enn i Norge å klistre op billeder på alle gatehjørner av partiførere?

Under Lenins og Stalins førerskap har 170 millioner mennesker ikke alene erobret den hele samfundsmakt, men også bevart den, omformet samfundet til et sosialistisk og skapt det vern som ikke bare beskytter Sovjet-Unionen, men er en fredsfaktor i verdensmålestokk. Skulde så ikke russerne ha lov til å hylde disse førere?

Scharffenbergs «slangemennesker» Ja, de er aktuelle akkurat nu. Vi ser dem i full krigsmaling i Genève omkring Mandsjukuo, Etiopia, Spania og China med sin «objektivitet» og «neutralitet». Jeg håper at Scharffenberg er henrykt.

Gud vet, hvorfor Scharffenberg interesserer sig for Dimitrov. Jeg kan ikke tilfredsstille hans oplagte fantasi. Det er tydeligvis ikke nok at det er oplyst om Kaganovitsj, Krylenko og Molotov og hundre andre, at de er i sine embeder, til tross for alle borgerlige rykter om unåde, fengsel eller død.

Så var det dette med ryggraden hos de ulykkelige tilhengere av Komintern. Tusener på tusener får ryggen knekket, men av fascistenes kuler i Spania. Og den første skandinav som falt der nede, en svensk student, Ole Meurling, sendte som sin siste hilsen til Sverige følgende rop: «Hold den røde flammen brennende. Revolusjonære dør, men revolusjonen lever!» Sånn dør Kominterns soldater!

EGEDE-NISSEN

Vi må nu henstille at man begrenser denne diskusjon og ikke fører den ut på viddene. For da blir den endeløs. Det er også så mange andre ting som i denne tid krever plass, så vi må rasjonere stoffet.

Red.

Arbeiderbladet nr. 228
29. Sept. 1937

Gide – Scharffenberg kontra Sovjet-Unionen.

AV EGEDE-NISSEN

Scharffenberg mener i sitt opsett i «Arbeiderbladet» for 24. ds. at han skal provosere oss ved å forlange «et redelig regnskap for vårt partis økonomiske mellomværende med Moskva». Meget betegnende. Han stiller sig på samme linje som Nasjonal Samlings fører Quisling. Han rettet i 1932 i stortinget et lignende provokatorisk spørsmål til Det norske arbeiderparti og Det kommunistiske parti, sammenfattet under betegnelsen den revolusjonære bevegelse. Quisling insinuerte bl. a. å ha bevis for en sending fra Komintern på 1.5 million kroner. Hvilke hensikter hadde Quisling og hvilke hensikter har Scharffenberg med lignende provokasjoner. Borgerskapet gjorde felles front mot Det norske arbeiderparti. Nygardsvold svarte dengang Quisling. Og et nytt svar er ikke nødvendig for oss.

Efter hvad Scharffenberg skriver, blev han «først sent i 1936 medlem av Det norske arbeiderparti, efter at det hadde modifisert sitt syn på dette spørsmål» (forsvarsspørsmålet). «på hvilket han delte Hjalmar Brantings syn».

Det er en kjensgjerning at Scharffenberg i 1915, efter opdrag av Norges forsvarsforening, skrev en brosjyre om «underklassens stilling til fedrelandets forsvar» og holdt en rekke foredrag om det samme emne. Scharffenberg arm i arm med general Gulbranson!

En typograf i Norsk Prenteverk har konsekvent satt en accent grave over Gides navn, og Scharffenberg er på sin høie best. Jeg håper at han gikk ned av den, da han i «Arbeiderbladet» for 25. ds. fikk lese Nordahl Griegs avsløring av hans egne misforståelser av det franske sprog. Var det ikke i gamle dager en som silte myggen, men slukte kamelen? Scharffenberg kan trygt spare sig for å agere skolemester likeoverfor mig. Hans forsøk på å opkonstruere hvad der burde vært brukt for franske ord, fører ikke frem. Ganske kuriøst uttalte en av byens mest franskyndige sprogmenn (ikke Moskva-tilhenger) uten foranledning av mig: «Egede Nissen har evig rett.»

Så lenge Gide skrev vakkert om Sovjet-Samveldet — akkurat som Malraux og Romain Rolland, var Scharffenberg taus, likeledes når det gjaldt Gides telegram til «Pravda» ved avreisen fra Sovjet-Samveldet: «Efter vår uforglemmelige reise i den sovjetiske republikk...

ingers avislakeier forgjeves forsøker å fremstille som ikke eksisterende. Anarkistenes verdensanskuelse er en opnedsnudd borgerlig verdensanskuelse. Deres individualistiske teorier, deres individualistiske ideal står i direkte motsetning til sosialismen.»

I den ovenfor nevnte brosjyre, 2. oplag, side 32 har i øvrig Scharffenberg skrevet: «Bevegelsens forannevnte anarkistiske vesen trer stadig tydeligere frem, og det er derfor høist ulogisk, at den har fått overtaket i et sosialdemokratisk parti, ti i sin idé er disse to retninger hinannen loddrett motsatt.»

Da passet altså den forklaring.

Og Scharffenberg kan jo bare reise til Spania og se hvor en stor del av anarkistene står. Han vil finne dem blandt folkefrontens fiender.

Scharffenberg «holder meget mer av Krapotkin enn av Marx» og han «anser den teoretiske anarkisme som en nyttig motpol mot marxismen». Nå, så må han vel være anarkist da, og ikke marxist. Det skulde være følgeriktig.

Jeg har aldri sagt at Scharffenberg var terrorist (bombekaster).

Så kommer da Scharffenbergs politiske trobekjennelse. «Jeg (Scharffenberg) er sosialist så langt det stemmer med menneskenaturen og individualist så langt det stemmer med menneskenaturen.» Det er sannelig en vidunderlig formel. Og med en slik vil en nykommer i arbeiderpartiet optre på et partimøte og forklare: «Hvem kan kalle sig sosialist?»

Hvilken menneskenatur, Scharffenberg? Den er som kjent forskjellig. Naturen hos villaboerne ved Holmenkollbanen, som skilter med «hunden er løs» eller naturen hos den hjemløse som ligger på teglverkene eller i et skjul i Østre Aker?

Scharffenberg er en motstander av «proletariatets diktatur». Og «han er helt enig med den danske sosialdemokrat Hartvig Frisch, når han slår alle diktaturer sammen som «pest over Europa.» I Spania står de «pestbefengte» fra Sovjet-Unionen sammen med skandinaver og kjemper for den spanske republikks uavhengighet og folkets frihet. Og de kjemper samtidig for Danmarks grense mot syd. Det burde iallfall den danske sosialdemokraten forstå, at Hitler-Tyskland betyr krig, men Sovjet-Unionen er freden.

Scharffenbergs fiks-fakserier om «kontrarevolusjonær» og «antirevo-

Scharffenberg har «beklaget de forferdelige offer som denne forserte utvikling har krevd av det russiske folk». Men det har russerne ikke bedt ham om. De visste og vet nemlig, at det var nødvendig for dem først og fremst å skape den tungindustri som var grunnlaget både for deres uavhengighet av andre folk økonomisk og for deres politiske frihet og selvstendighet, omgitt som de var og er av fiender på alle kanter. Og det som skal være lov for oss — å forsvare sig — må vel også være tillatt for russerne.

Jeg har før svart på dette om kritikken. Men til Scharffenbergs merknad om «fornektelsen av de rettsprinsipper som er frukten av en tusenårig utvikling», noen ord. Den tusenårige utvikling kan vel hos oss ansettes til ca. 100 år — juryloven er 50 år hos oss, noe eldre i England, i Tyskland var den ikke så gammel — meget under 100, Frankrike ca. 100. Vi hadde pioneren for arbeiderbevegelsen, Marcus Thranes sak i 1850-årene! Men tror i øvrig virkelig Scharffenberg at sosialismen vil bygge sine rettsprinsipper på borgerskapets grunn?

Ved rettergangen i Moskva for de som blev dømt ved den store prosessen, var engelske rettslærde til stede. Scharffenberg bør lese disses utsagn og prosessdokumentene. Og Feuchtwangers bok — han var også til stede ved prosessen — på Quiredos forlag, Amsterdam.

Scharffenbergs merknad om de mange drepte har jeg svart på før.

Det betyr dessverre så lite om Scharffenberg har tillit eller ikke til «tilståelsene».

«Motbydelig er førerdyrkelsen», skriver Scharffenberg. Hvorfor er det verre i Sovjet-Unionen å slå op bilder av Lenin og Stalin enn i Norge å klistre op bilder på alle gatehjørner av partiførere?

Under Lenins og Stalins førerskap har 170 millioner mennesker ikke alene erobret den hele samfundsmakt, men også bevart den, omformet samfundet til et sosialistisk og skapt det vern som ikke bare beskytter Sovjet-Unionen, men er en fredsfaktor i verdensmålestokk. Skulde så ikke russerne ha lov til å hyld disse førere?

Scharffenbergs «slangemennesker» Ja, de er aktuelle akkurat nu. Vi ser dem i full krigsmaling i Genève omkring Mandsjukuo, Etiopia, Spania og China med sin «objektivitet» og «nøttralitet». Jeg håper at Scharffenberg er henrykt.

Gud vet, hvorfor Scharffenberg interesserer sig for Dimitrov. Jeg kan ikke tilfredsstille hans oplagte fantasi. Det er tydeligvis ikke nok at det er oplyst om Kaganovitsj, Krylenko og Molotov og hundre andre, at de er i sine embeder, til tross for alle borgerlige rykter om unåde, fengsel eller død.

Så var det dette med ryggraden hos de ulykkelige tilhengere av Komintern. Tusener på tusener får ryggen knekket, men av fascistenes kuler i Spania. Og den første skandinav som falt der nede, en svensk student, Ole Meurling, sendte som sin siste hilsen til Sverige følgende rop: «Hold den røde flammen brennende, Revolusjonære dør, men revolusjonen lever!» Sånn dør Kominterns soldater!

EGEDE-NISSEN

Vi må nu henstille at man begrenser denne diskusjon og ikke fører den ut på viddene. For da blir den endeløs. Det er også så mange andre ting som i denne tid krever plass, så vi må rasjonere stoffet.

Red.

Johan Scharffenberg og André Gide.

Av Nordahl Grieg.

Den franske dikter André Gide var ifjor sommer på besøk i Sovjet-Samveldet, og har hittil skrevet to bøker om sitt opphold der borte.

Den første var en ganske harsk kritikk, den andre et utvidet, voldsomt angrep. Denne siste boken, i den franske utgaven, er det overlæge Scharffenberg behandler i sin artikkel, «Gides oppgjør med Stalinismen».

På grunn av annet arbeid har jeg først fått gjennomlest artiklen i kveld; men på reisen hit langs kysten var det rik anledning til å merke virkningene av den, hele det reaksjonsære Norge jublet av henrykkelse.

«Dette kan ingen komme forbi. Gide har gått alene omkring i Sovjet-Samveldet et halvt år, og alle upartiske undersøkere gir ham rett i hans syn på forholdene. Og det er ikke vi som finner på dette! Scharffenberg sier det.»

Johan Scharffenberg har et navn som videnskapsmann, og dette har i store kretser av arbeiderbevegelsen gitt ham ry for grundighet og klarhet. Det burde gi mannen selv en følelse av ansvar, ikke minst når det gjelder hans referater av bøker på fremmede sprog, hvor leserne sjelden øver personlig kontroll.

Det er derfor nødvendig at leserne får vite at i dette tilfelle er deres tillitsfullhet blitt misbrukt.

Et lite eksempel først.

André Gide er opriktig nok til å oplyse (side 53):

«Citrine, Trotsky, Mercier, Yvon, Victor Serge, Legay, Rudolf og mange andre har bragt mig deres dokumentasjon. Alt det som de har lært mig og som jeg selv bare hadde mistanke om, har bekreftet og bestyrket mine forutanelser.»

Det er en viktig opplysning vi her får om Gides miljø, om bakgrunnen for den nye bokens langt heftigere angrep.

Scharffenberg gjenforteller dette på følgende måte:

«Gides ærlighet er det ikke grunn til å dra i tvil, og hans iakttagelser stemmer med hvad Citrine og andre tilsynelatende upartiske undersøkere har funnet.»

Dette mesterstykket: raskt å erstatte navnene på Trotski og hans venner med begrepet «tilsynelatende upartiske undersøkere», kommer neppe inn under den absolutte ærlighet, men her får enhver ha sin egen målestokk.

Mindre fritt står Scharffenberg når han skal fortelle om varigheten av Gides opphold i Sovjet-Samveldet og den merkelige reisen han foretok. Om dette bringer Scharffenberg nye og forbausende opplysninger, som hittil har vært skjult for verden.

La oss først holde oss til det faktiske forløpet av Gides reise.

I henimot 3 måneder var Gide i Sovjet-Samveldet. Han kom i fly til Moskva i midten av juni for å tale ved Gorkis begravelse. Siden reiste han til Leningrad, så sydpå til Tiflis, Krim og tilbake til Moskva. Hans reisefølge bestod av fem unge utenlandske forfattere, hvorav en, Eugène Dabit, døde underveis, og den russiske tolken Bola. Enten reiste han i egen salong-vogn eller i auto-

mobil. Om alt dette kan leses i hans to bøker.

Dette var det faktiske. Noe avvikende er Scharffenbergs fremstilling av reisen, angivelig hentet fra Gides siste bok.

Scharffenberg skriver:

«Til tre av sine kritikere som hadde beskyldt ham (Gide) for overfladisk kjennskap av forholdene, svarer han at de selv bare var fjorten dager i Russland, mens han var der i seks måneder. Så lenge han reiste under offisiell ledsagelse (som gjensynlig våket over hvem han fikk tale fortrolig med), fant han alt vidunderlig.

«Jeg begynte først å se klart da jeg forlot ledernes bil og bestemte mig til å streife alene tilfots gjennom landet for i en seks måneders tid å kunne komme i umiddelbar føling med innbyggerne» (side 13). Det måtte dog hemme ham at han selv ikke kan russisk» og så videre.

Så vidt dr. Scharffenberg.

Hvis denne historien var sann, vilde det være et meget tungtveien- de, kanskje avgjørende innlegg til Gides fordel; han vilde da med stor grundighet ha satt sig inn i en del av russisk liv, og alle beskyldningene for overfladiskhet som har haglet inn over ham, vilde avkreftes. Men historien er ikke sann, og Gide har heller aldri fortalt den. Det hele er, opriktig talt, noe stort sludder som Scharffenberg selv må ta det fulle ansvaret for.

Her er jeg dessverre nødt til å rette den ganske alvorlige beskyldningen mot overlæge Scharffenberg at han faktisk ikke kan ha lest store deler av disse Gide-bøkene som han har orientert arbeiderbevegelsen i. Bøkene ånder jo av en manns evige irritasjon over ustanselig å være omgitt av altfor velvillige mennesker, som vil belære ham. Der finnes ikke en linje om denne merkelige en- somme fotturen som gamle Gide angivelig skal ha foretatt et halvt år gjennom Sovjet-Samveldet.

Overfor dette faktum at Scharffenberg vitterlig ikke kjenner de to bøkene han skriver om, blir den tekniske forklaringen på fottur-historens opkomst en ren bagatell. Scharffenberg henviser som den systematiker han er til side 13, og der kan man altså lese den største oversettelsesbommert som vel er forekommet på norsk, i all dens gripende skjønnhet.

La mig nu gjøre som Scharffenberg når han er på det grundigste, og kalle den franske tekst for f og den korrekte norske oversettelse for n.

Altså, f.:

«Je l'ai dit déjà: tant que, en A.E.F., j'ai voyagé «accompagné», tout m'a paru presque merveilleux. Ja n'ai commencé d'y voir clair que lorsque, quittant l'auto des Gouverneurs, à pied, afin de pouvoir entrer, six mois durant, en contact avec les indigènes.»

Dette skal bety — etter hvad Scharffenberg vil innbilde folk i sitt ovenfor citerte utsagn — at Gide har vandret gjennom Sovjet-Samveldet i seks måneder, etter å ha forlatt ledernes bil osv. Men dette er ikke oversettelse. Det er galimatias.

Altså, så den korrekte norske

ke virkningene av den, hele det reaksjonære Norge jublet av henrykkelse.

«Dette kan ingen komme forbi. Gide har gått alene omkring i Sovjet-Samveldet et halvt år, og alle upartiske undersøkere gir ham rett i hans syn på forholdene. Og det er ikke vi som finner på dette! Scharffenberg sier det.»

Johan Scharffenberg har et navn som videnskapsmann, og dette har i store kretser av arbeiderbevegelsen gitt ham ry for grundighet og klarhet. Det burde gi mannen selv en følelse av ansvar, ikke minst når det gjelder hans referater av bøker på fremmede sprog, hvor leserne sjelden øver personlig kontroll.

Det er derfor nødvendig at leserne får vite at i dette tilfelle er deres tillitsfullhet blitt misbrukt.

Et lite eksempel først.

André Gide er opriktig nok til å opplyse (side 53):

«Citrine, Trotsky, Mercier, Yvon, Victor Serge, Legay, Rudolf og mange andre har bragt mig deres dokumentasjon. Alt det som de har lært mig og som jeg selv bare hadde mistanke om, har bekreftet og bestyrket mine forutanelser.»

Det er en viktig opplysning vi her får om Gides miljø, om bakgrunnen for den nye bokens langt heftigere angrep.

Scharffenberg gjenforteller dette på følgende måte:

«Gides ærlighet er det ikke grunn til å dra i tvil, og hans iakttagelser stemmer med hvad Citrine og andre tilsynelatende upartiske undersøkere har funnet.»

Dette mesterstykket: raskt å erstatte navnene på Trotski og hans venner med begrepet «tilsynelatende upartiske undersøkere», kommer neppe inn under den absolutte ærlighet, men her får enhver ha sin egen målestokk.

Mindre fritt står Scharffenberg når han skal fortelle om varigheten av Gides opphold i Sovjet-Samveldet og den merkelige reisen han foretok. Om dette bringer Scharffenberg nye og forbausende opplysninger, som hittil har vært skjult for verden.

La oss først holde oss til det faktiske forløpet av Gides reise.

I henimot 3 måneder var Gide i Sovjet-Samveldet. Han kom i fly til Moskva i midten av juni for å tale ved Gorkis begravelse. Siden reiste han til Leningrad, så sydpå til Tiflis, Krim og tilbake til Moskva. Hans reisefølge bestod av fem unge utenlandske forfattere, hvorav en, Eugène Dabit, døde underveis, og den russiske tolken Bola. Enten reiste han i egen salong-vogn eller i anto-

han fikk tale fortrolig med, i alt han alt vidunderlig.

«Jeg begynte først å se klart da jeg forlot ledernes bil og bestemte mig til å streife alene tilfots gjennom landet for i en seks måneders tid å kunne komme i umiddelbar føling med innbyggerne» (side 13). Det måtte dog hemme ham at han selv ikke kan russisk» og så videre.

Så vidt dr. Scharffenberg.

Hvis denne historien var sann, vilde det være et meget tungveien- de, kanskje avgjørende innlegg til Gides fordel; han vilde da med stor grundighet ha satt sig inn i en del av russisk liv, og alle beskyldningene for overfladiskhet som har haglet inn over ham, vilde avkreftes. Men historien er ikke sann, og Gide har heller aldri fortalt den. Det hele er, opriktig talt, noe stort sludder som Scharffenberg selv må ta det fulle ansvaret for.

Her er jeg dessverre nødt til å rette den ganske alvorlige beskyldningen mot overlæge Scharffenberg at han faktisk ikke kan ha lest store deler av disse Gide-bøkene som han har orientert arbeiderbevegelsen i. Bøkene ånder jo av en manns evige irritasjon over ustanselig å være omgitt av altfor velvillige mennesker, som vil belære ham. Der finnes ikke en linje om denne merkelige en- somme fotturen som gamle Gide angivelig skal ha foretatt et halvt år gjennom Sovjet-Samveldet.

Overfor dette faktum at Scharffenberg vitterlig ikke kjenner de to bøkene han skriver om, blir den tekniske forklaringen på fottur-historens opkomst en ren bagatell. Scharffenberg henviser som den systematiker han er til side 13, og der kan man altså lese den største oversettelsesbommert som vel er forekommet på norsk, i all dens gripende skjønnhet.

La mig nu gjøre som Scharffenberg når han er på det grundigste, og kalle den franske tekst for f og den korrekte norske oversettelse for n.

Altså, f.:

«Je l'ai dit déjà: tant que, en A.E.F., j'ai voyagé «accompagné», tout m'a paru presque merveilleux. Ja n'ai commencé d'y voir clair que lorsque, quittant l'auto des Gouverneurs, à pied, afin de pouvoir entrer, six mois durant, en contact avec les indigènes.»

Dette skal bety — etter hvad Scharffenberg vil innbilde folk i sitt ovenfor citerte utsagn — at Gide har vandret gjennom Sovjet-Samveldet i seks måneder, etter å ha forlatt ledernes bil osv. Men dette er ikke oversettelse. Det er galimatias.

Alaså, så den korrekte norske oversettelse, n.:

«Jeg har allerede sagt det før: så lenge jeg reiste med fører gjennom Fransk Ekvatorial-Afrika, forekom alt mig nesten vidunderlig. Jeg begynte først å se klart da jeg forlot guvernørens biler og bestemte mig til å gjennomstreife landet alene, til fots, for gjennom et tidsrum av seks måneder å komme i direkte kontakt med de innfødte»

André Gide taler nemlig ikke om Sovjet-Samveldet, men om sin ferd gjennom Afrika.

Her er flere glosser som vilde smelle lik skremmeskudd for baugen på den mest ukyndige oversetter, men intet biter på doktor Scharffenberg, og henrykt damper han like inn i skandalen.

For ham blir A.E.F. (Afrique Equatoriale Française) til Russland, koloniguvernørens biler blir til de russiske ledsagernes, og de innfødte blir til innbyggerne i arbeiderstaten.

Jeg mener man må ha lov til å si at Scharffenbergs to vesentlige kvalifikasjoner for å anmelde denne franske boken om forholdene i Sovjet-Samveldet, er 1) at han aldri har vært i Sovjet-Samveldet, og 2) at han ikke skjønner fransk.

Det tør være et spørsmål om dette grunnlag er tilstrekkelig, når det gjelder å veilede arbeiderbevegelsen i en så viktig sak.

Oslo, 23. september.

Nordahl Grieg.

Arbeiderbladet
24 Sept.

a imøtegående
svine ham til, styrker troen på at
han har sagt meget ubehagelige
sannheter. Og hans iakttagelser
stemmer godt med hvad andre iakt-
tagere har meddelt.

Når det regner slik på presten,
drypper det naturligvis også på
klokkeren. Egede Nissen skriver:

«anarkisten Scharffenberg har
skrevet som en kontrarevolusjon-
nær». Ellers er vel «anarkister»
ikke «kontrarevolusjonære». Det er
sant at jeg holder meget mer av
Krapotkin enn av Marx, og at jeg
anser den teoretiske anarkisme som
en nyttig motpol til marxismen, men
«anarkist» i betydningen av terror-
ist har jeg aldri vært. Jeg fordøm-
mer voldshandlinger, både fra anar-
kistisk, kommunistisk og fascistisk
side. Jeg har en gang for alle gitt
min politiske trobekjennelse denne
form: jeg er sosialist så langt det
stemmer med menneskenaturen, og
individualist så langt det stemmer
med menneskenaturen.

Det er tilstrekkelig kjent at jeg
er motstander av ethvert diktatur,
også «proletariatets diktatur». Den
som forbeholder sit eget parti rett til
å utøve diktatur, har ikke noen som
helst rett til moralsk forargelse over
at andre partier — fascistiske eller
nazistiske — utøver diktatur hvis de
får makten. Når jeg vesentlig har
skrevet mot nazismen, er det dels
fordi jeg kjenner den best, dels fordi
jeg anser den som farligst for de
skandinaviske land. Men ellers er
jeg helt enig med den danske sosial-
demokrat Hartvig Frisch når han
slår alle diktaturer sammen som
«pest over Europa».

Jeg er ikke fascistvenlig fordi jeg
tar avstand fra sovjets metoder,
likeså litt som jeg er kommunist-
venlig, fordi jeg angriper nazis me-
toder. Jeg avviser dette «enten —
eller».

Det er ennvidere kjent at jeg er
motstander av enhver voldsom re-
volusjon i Norge (unionsoppløsning-
en i 1905 var en fredelig revolus-
jon). Jeg vil heller betegne mitt
standpunkt som «antirevolusjonært»
enn «kontrarevolusjonært», skjønt
disse uttrykk egentlig sproglig betyr
det samme. Jeg foreslår at man ved
«kontrarevolusjonær» forstår en be-
strebelse for efter at en revolusjon
allerede har funnet sted, å føre den
gamle tilstand tilbake (f. eks. i
Russland gi jorden tilbake til dens
tidligere eiere eller deres arvinger).
Ved «antirevolusjonær» kan man så
forstå bestrebelse for å løse de so-
siale spørsmål på fredelig vis, uten
voldsomme omveltninger og borger-
krig. — «antirevolusjonær» blir da
omtrent det samme som «reformist»,
(«evolusjon», ikke «revolusjon»). I
praktisk politikk kan jeg best ka-
rakteriseres som reformist og sosial-
demokrat, nærmest på linje med det
svenske sosialdemokrati; jeg deler
også Hjalmar Brantings syn på for-
svarsspørsmålet og blev først sent i
1936 medlem av Det norske arbei-
derparti, efterat det hadde modifi-
sert sitt syn på dette spørsmål, men
jeg stemte allerede før med arbei-
derpartiet — dog med det sosialde-

og demokratiske folk, og
utlandet, men jeg er bunn-uenig i
hans metoder.

Jeg har i «Arbeiderbladet» uttryk-
kelig fremhevet den mektige indu-
strielle oppbygging i Sovjetsamveldet
og påpekt at den er en langt større
ydelse enn Hitlers i Tyskland med
dets høit utviklede industri.

Men jeg har også beklaget de for-
ferdelige offer som denne forserte
utvikling har krevd av det russiske
folk.

Det vilde kreve altfor meget plass
å drøfte hele det russiske problem.
Jeg kan bare kort nevne det som
dypest har opprørt mig.

Først og fremst undertrykkelsen
av ytrings-, presse- og forenings-
friheten, av opposisjonspartiene og
kritikken. Det er bare småfeil man
får lov å kritisere, ikke selve syste-
met og lederne.

I nøie sammenheng hermed volds-
metodene og fornektelsen av de retts-
prinsipper som er frukten av en
tusenårig utvikling. Jeg avskyr døds-
straffen. 30. november 1917 besluttet
den allrussiske sovjets centralekse-
kutiv enstemmig å opheve dødsstraf-
fen, men efter omtrent seks uker
blev den gjeninnført (Edv. Bull:
Den russiske arbeider- og bonde-
revolution, II, s. 171). Høsten 1918
ev i Petrograd (Leningrad) «500
fiserer tatt og henrettet uten retts-
lig undersøkelse» (Bull l. c. s. 174).
Den slags summariske henrettelser
uten bevis for individuell skyld, op-
prekker min rettsfølelse. Og det er

siktet jeg bl. a. nettop til det russi-
ske at pressen krøp for disse større
så lenge de var ved makten, og
sin gift ut over dem da de
styrtet.

Motbydelig er førerdyrket
både av Lenins balsamerte lik (nå
i overensstemmelse med Lenins
karakter) og nu navnlig av Stalins
men også av de andre ennu fu-
rende ledere. Den er like så uvir-
som dyrkelsen av Mussolini og H
Motbydelig er den servile hold-
de av Moskva subvenerte parti-
aviser inntar, — de franske kor-
nister i deputertkammeret fikk
en viktig avstemning med få
mellrum stikk motsatte tel-
iske direktiver fra Moskva.

Kyrre Grepp fortalte meg
gang at han fra en av de davæ-
store hadde fått tilbud om ut-
støttelse til Det norske arbeide-
men avsto. «Deler De også de
gerlige fordommer mot det rus-
gull?»

«Nei, men jeg tror det er klo-
vi klarer oss selv,» svarte Gr

Kommunistpartiet har innbu-
til en offentlig diskusjon. Hv
vil gi mig et redelig regnskap
økonomiske mellomværend
Moskva, skal jeg komme.

Egede Nissen nevner Dim
Det vilde interessere mig å
oplysninger om hans skjebne
blev det påstått at også ha
for fall. Oslo 22. septemb

JOHAN SCHARFFENBERG

Gides kritikk av Stalinismen.

Motto: «Det är ett bra land, där
man får säga att regeringen är
dålig».

Rickard Sandler,
svensk socialdemokrat og
utenriksminister.

Mitt referat av Gides nye skrift
(«Arbeiderbladet» nr. 215) og noen
få personlige bemerkninger har
fremkalt protester av kommunist-
partiets formann Egede-Nissen
(«Arbeiderbladet» nr. 220) og «Ar-
beideren»s redaksjon (nr. 38).

Jeg vil først imøtegå angrepene
på Gide. Han synes dessverre ikke
å være tilstrekkelig kjent i Norge,
— «Arbeideren» skriver ikke en-
gang hans navn riktig (konsekvent:
«Gidè»!).

Det varte nokså lenge innen han
slo gjennom i Frankrike, men nu
regnes han til åndens stormenn hvis
ord man akter på enten man er enig
eller ikke. Derfor burde hans to
skrifter om Sovjetsamveldet refere-
res i «Arbeiderbladet» og ikke bare
i den borgerlige presse, og man har
ikke påvist noen feil i mine refera-
ter. Det er en kortsynt taktikk å
stenge kritikken ute, man skal stu-
dere redelig kritikk med åpent sinn,
erkjenne det berettigede og imøtegå
det uberettigede. Kritikk er saltet i
det offentlige liv, og det er en av
farene ved partimonopolet i Sovjet-
samveldet såvel som i Italia og
Tyskland at åpen kritikk fra oppo-
sisjonen undertrykkes, — derved
tvinges den til illegalt muldvarpar-
beid, men derved forsumpes også
det eneherskende parti selv, og fa-
ren for korrupsjon økes. Ikke minst
gjelder dette i et land hvor korrup-
sjonen fra gammel tid har vært så
rotfestet som i Russland. Uveder-
heftig, ja, selv løgnaktig kritikk er
mindre farlig for det offentlige livs
renhet enn undertrykkelsen av all

kritikk. En klok og ærlig kritikk er
alltid sund, og dit hører Gides kri-
tikk. Det har ikke overrasket mig at
det nu kastes smuds på ham, det er
nu engang tonen i den presse som
tar direktiver fra Moskva. Jeg bin-
der en liten bukett av giftblomstene
til Gide.

Fra «Arbeideren»: «et åpenbart hyste-
risk og ondsinnet angrep på verdens ene-
ste sosialistiske stat, av en dikter som i
fulle drag synes å ha nydt Sovjet-Uni-
onens gjestfrihet. — — — Et menne-
ske som optrer på en slik måte er først
og fremst et vidnesbyrd om borgerska-
pets åndelige oppløsning og moralske for-
fall». Gide er «moralisk død» efter denne
historie, han betegnes som «dette ånde-
lige og moralske vrak».

Egede Nissen skriver: «Hvorfor skulde
da ikke kapitalistene kunne bruke herr
Gide». Dette kommer efter en henvisning
til at alkoholkapitalen har kjøpt skri-
benter.

Det siste er en sjofel insinuasjon
om at Gide likefrem er kjøpt av ka-
pitalistene. Egede Nissen påstår at
min oversettelse av uttrykket «une
grosse affaire commerciale» med «en
simpel forretning» er feilaktig, det
skal bare bety: «en god, stor forret-
ning», men da burde heller adjektivi-
vet «grand» vært brukt, ordet
«gros» kan bety grov, simpel, uan-
stendig, og efter sammenhengens må
det antas at dette er meningen med
uttrykket i det kommunistiske ung-
domsforbunds skrivelse. Og det er
jo nettop dette Egede Nissen beskyl-
der Gide for: en simpel forretning!

Er det noe i Gides hele liv som
tyder på at han er til fals? Husk
hans kamp mot grusomhetene i
Kongo!

Helt til han selv hadde vært i
Russland, forsvarte han sovjetstyret,
han trodde at hans idealer holdt på
å virkeliggjøres der, men blev bit-
tert skuffet ved selvsyn. Det følger
han selv som tragisk. Hvert ord i

Arbeiderbladet
24 Sept.

Kritikk av Stalinismen.

ett bra land, där
tt regeringen är

Sandler,
demokrat og
minister.

Gides nye skrift
(nr. 215) og noen
erkninger har
av kommunist-
Egede-Nissen
(nr. 220) og «Ar-

egå angrepene
dessverre ikke
kjent i Norge,
iver ikke en-
g (konsekvent:

nge innen han
rike, men nu
stormenn hvis
en man er enig
urde hans to
veldet refere-
og ikke bare
e, og man har
mine refera-
ynt taktikk å
man skal stu-
ed åpent sinn,
de og imøtegå
ikk er saltet i
det er en av
olet i Sovjet-
i Italia og
ikk fra oppo-
— derved
muldvarpar-
sumpes også
selv, og fa-
s. Ikke minst
hvor korrup-
har vært så

kritikk. En klok og ærlig kritikk er
alltid sund, og dit hører Gides kri-
tikk. Det har ikke overrasket mig at
det nu kastes smuds på ham, det er
nu engang tonen i den presse som
tar direktiver fra Moskva. Jeg bin-
der en liten bukett av giftblomstene
til Gide.

Fra «Arbeideren»: «et åpenbart hyste-
risk og ondsinnhet angrep på verdens ene-
ste sosialistiske stat, av en dikter som i
fulle drag synes å ha nydt Sovjet-Uni-
ons gjestfrihet. — — — Et menne-
ske som optrer på en slik måte er først
og fremst et vidnesbyrd om borgerska-
pets åndelige oppløsning og moralske for-
fall». Gide er «moralisk død» etter denne
historie, han betegnes som «dette ånde-
lige og moralske vrak».

Egede Nissen skriver: «Hvorfor skulde
da ikke kapitalistene kunne bruke herr
Gide». Dette kommer efter en henvisning
til at alkoholkapitalen har kjøpt skri-
benter.

Det siste er en sjofel insinuasjon
om at Gide likefrem er kjøpt av ka-
pitalistene. Egede Nissen påstår at
min oversettelse av uttrykket «une
grosse affaire commerciale» med «en
simpel forretning» er feilaktig, det
skal bare bety: «en god, stor forret-
ning», men da burde heller adjektivi-
vet «grand» vært brukt, ordet
«gros» kan bety grov, simpel, uan-
stendig, og efter sammenhengen må
det antas at dette er meningen med
uttrykket i det kommunistiske ung-
domsforbunds skrivelse. Og det er
jo nettopp dette Egede Nissen beskyl-
der Gide for: en simpel forretning!

Er det noe i Gides hele liv som
tyder på at han er til fals? Husk
hans kamp mot grusomhetene i
Kongo!

Helt til han selv hadde vært i
Russland, forsvarte han sovjetstyret,

hans skrifter gjør et ærlig inntrykk,
men Egede Nissen finner forklarin-
gen i at Gide er kjøpt av kapitaliste-
ne. Gides økonomiske stilling er
ikke slik at han av den grunn skul-
de selge sig. For hans autoritet had-
de det vært bedre om han med full
overbevisning kunde ha fastholdt
sitt tidligere syn på Sovjetsamvel-
det, nu må han med smerte bekjen-
ne at den virkelige tilstand er langt
fra det idealbillede han hadde dan-
net sig, og at utviklingen fører bort
fra kommunismen. Man innvender:
ja, men han priste selv i sine taler
Sovjetsamveldet og mottok gjestfri-
heten. Det har Gide ikke lagt skjul
på, men det var før hans øine blev
åpnet ved egne iakttagelser.

Det at man i stedet for punktvis
å imøtegå Gides kritikk, søker å
svine ham til, styrker troen på at
han har sagt meget ubehagelige
sannheter. Og hans iakttagelser
stemmer godt med hvad andre iakt-
tagere har meddelt.

Når det regner slik på presten,
drypper det naturligvis også på
klokken. Egede Nissen skriver:
«anarkisten Scharffenberg har
skrevet som en kontrarevolusjon-
nær». Ellers er vel «anarkister»
ikke «kontrarevolusjonære». Det er
sant at jeg holder meget mer av
Krapotkin enn av Marx, og at jeg
anser den teoretiske anarkisme som
en nyttig motpol til marxismen, men
«anarkist» i betydningen av terror-
ist har jeg aldri vært. Jeg fordøm-
mer voldshandlinger, både fra anar-
kistisk, kommunistisk og fascistisk
side. Jeg har en gang for alle gitt
min politiske trosbekjennelse denne
form: jeg er sosialist så langt det
stemmer med menneskenaturen, og
individualist så langt det stemmer
med menneskenaturen.

Det er tilstrekkelig kjent at jeg
er motstander av ethvert diktatur,
også «proletariatets diktatur». Den
som forbeholder sit eget parti rett til
å utøve diktatur, har ikke noen som
helst rett til moralsk forargelse over
at andre partier — fascistiske eller
nazistiske — utøver diktatur hvis de
får makten. Når jeg vesentlig har
skrevet mot nazismen, er det dels
fordi jeg kjenner den best, dels fordi
jeg anser den som farligst for de
skandinaviske land. Men ellers er
jeg helt enig med den danske sosial-
demokrat Hartvig Frisch når han
slår alle diktaturer sammen som
«pest over Europa».

Jeg er ikke fascistvenlig fordi jeg
tar avstand fra sovjets metoder,
likeså litt som jeg er kommunist-
venlig, fordi jeg angriper nazis me-
toder. Jeg avviser dette «enten —
eller».

Det er ennvidere kjent at jeg er
motstander av enhver voldsom re-
volusjon i Norge (unionsoppløsning-
en i 1905 var en fredelig revolu-
sjon). Jeg vil heller betegne mitt
standpunkt som «antirevolusjonært»
enn «kontrarevolusjonært», skjönt
disse uttrykk egentlig sproglig betyr
det samme. Jeg foreslår at man ved
«kontrarevolusjonær» forstår en be-
strebelser før efter at en revolusjon
allerede har funnet sted, å føre den
gamle tilstand tilbake (f. eks. i
Russland gi jorden tilbake til dens
tidligere eiere eller deres arvinger).
Ved «antirevolusjonær» kan man så
forstå bestrebelser for å løse de so-
siale spørsmål på fredelig vis, uten
voldsomme omveltninger og borger-
krig, — «antirevolusjonær» blir da
omtrent det samme som «reformist»,
(«evolusjon», ikke «revolusjon»). I
praktisk politikk kan jeg best ka-
rakteriseres som reformist og sosial-
demokrat, nærmest på linje med det
svenske sosialdemokrati; jeg deler
også Hjalmar Brantings syn på for-
svarsspørsmålet og blev først sent i
1936 medlem av Det norske arbei-

demokratiske parti i tiden mellem ar-
beiderpartiets antagelse av Moskva-
tesene og dets senere brudd med
Komintern, som jeg hilste med in-
derlig glede.

Det er fullstendig latterlig når
«Arbeideren» skriver at jeg er «fal-
len blandt trotskistiske røvere». Det
er igjen dette tåpelige «enten —
eller», — misbilliger man Stalins
metoder, er man «trotskist».

Jeg betrakter og har alltid be-
traktet «verdensrevolusjonen» som
utopi. Trotskis selvfølelse gjør på
mig et patologisk inntrykk. Han min-
ner mig nu mest om en avskjediget
skuespillerinne som ikke kan glemme
sin tidligere primadonnarolle.

Jeg anser Stalin som en større
realpolitiker enn Trotski og er enig i
hans nuværende borgerlig-radikale
og demokratiske folkefrontpolitikk i
utlandet, men jeg er bunn-uenig i
hans metoder.

Jeg har i «Arbeiderbladet» uttryk-
kelig fremhevet den mektige indu-
strielle oppbygging i Sovjetsamveldet
og påpekt at den er en langt større
ydelse enn Hitlers i Tyskland med
dets høit utviklede industri.

Men jeg har også beklaget de for-
ferdelige offer som denne forserte
utvikling har krevd av det russiske
folk.

Det vilde kreve altfor meget plass
å drøfte hele det russiske problem.
Jeg kan bare kort nevne det som
dypest har opprørt mig.

Først og fremst undertrykkelsen
av yttrings-, presse- og forenings-
friheten, av opposisjonspartiene og
kritikken. Det er bare småfeil man
får lov å kritisere, ikke selve syste-
met og lederne.

I nøie sammenheng hermed volds-
metodene og fornektelsen av de retts-
prinsipper som er frukten av en
tusenårig utvikling. Jeg avskyr døds-
straffen. 30. november 1917 besluttet
den allrussiske sovjets sentralekse-
kutiv enstemmig å opheve dødsstraf-
fen, men efter omtrent seks uker
blev den gjeninnført (Edv. Bull:
Den russiske arbeider- og bonde-
revolution, II, s. 171). Høsten 1918
lev i Petrograd (Leningrad) «500
ffiserer tatt og henrettet uten retts-
lig undersøkelse» (Bull l. c. s. 174).
Den slags summariske henrettelser
uten bevis for individuell skyld, op-
prer min rettsfølelse. Og det er

fortsatt i samme spor senere, med
eller uten domstolenes medvirken.
Det er drept mange ganger flere
mennesker i Russland enn i Italia og
Tyskland.

Jeg har ikke spor av tillit til «til-
ståelsene» i de store politiske proses-
ser. Mange av beskyldningene og til-
ståelsene vilde være likefrem latter-
lige hvis de ikke var så sørgelige og
nedverdiggende.

Enten var alle disse sovjetstørrel-
ser slyngler allerede da de hadde
del i makten og blev hevet til skyene
i den av Moskva subvenerte pressen,
eller også var de det ikke nu. Voksne
mennesker endrer ikke karakter på
den måten. (Jeg tror så gjerne at
Jagoda alltid har vært en skurk,
men da var han det også da Stalin
brakte ham.)

Med uttrykket «slangemennesker»
siktet jeg bl. a. nettopp til det forhold
at pressen kröp for disse størrelser
så lenge de var ved makten, og øste
sin gift ut over dem da de blev
styrtet.

Motbydelig er førerdyrkelsen,
både av Lenins balsamerte lik (neppe
i overensstemmelse med Lenins egen
karakter) og nu navnlig av Stalin,
men også av de andre ennu funge-
rende ledere. Den er like så uverd-
ig som dyrkelsen av Mussolini og Hitler.
Motbydelig er den servile holdning
de av Moskva subvenerte partier og
aviser inntar, — de franske kommu-
nister i deputertkammeret fikk ved
en viktig avstemning med få timers
mellrum stikk motsatte telegraf-
iske direktiver fra Moskva.

Kyrre Grepp fortalte mig en
gang at han fra en av de daværende
store hadde fått tilbud om under-
støttelse til Det norske arbeiderparti,
men avslo. «Deler De også de bor-
gerlige fordommer mot det russiske
gull?»

«Nei, men jeg tror det er klokkest at
vi klarer oss selv,» svarte Grepp.

Kommunistpartiet har innbudt mig
til en offentlig diskusjon. Hvis det
vil gi mig et redelig regnskap for sitt
økonomiske mellomværende med
Moskva, skal jeg komme.

Egede Nissen nevner Dimitrov.
Det vilde interessere mig å få sikre
oplysninger om hans skjebne. Nylig
blev det påstått at også han stod
for fall. Oslo 22. september 1937.

JOHAN SCHARFFENBERG.

Arbeidsblad nr. 161
15 juli 1937.

Johan Scharffenberg:

Carrels berømte - MAKKVERK

Alexis Carrel: «Man the unknown» (Hamish Hamilton, London.) «Mennesket det ukjente.» På norsk ved dr. med. J. Heimbeck. (Gyldendal Norsk Forlag. Oslo 1937.)

I.

Nobelpristageren Alexis Carrel er født i Frankrike, i nærheten av Lynn, 28. juni 1873, han studerte medisin og blev dr. med. 1900, i 1904 reiste han til Amerika, først Chicago, fra 1906 ved Rockefeller Institution i New-York. Fra 1902 var han særlig opptatt av undersøkelser over sutur (sammensyning) av blodkar, et viktig spørsmål i den kirurgiske operasjonsteknikk. For sine bidrag til blodkarenes kirurgi, fikk han 1912 Nobelprisen i medisin. Senere har han arbeidet med transplantasjon (overflytning) av organer og med dyrkning av levende dyriske vev i kulturer (f. eks. kan hjertemuskulatur leve videre i kulturglass). Disse undersøkelser har ikke bare stor teoretisk interesse, men kan forhåpentlig også få praktisk betydning, navnlig i kreftforskningen (også kreftceller kan leve videre i kulturer).

Under krigen var han i Frankrike, hvor en av ham og Dakin utar-

beidet metode for sårbehandling gjorde stor nytte, ved å gjøre amputasjoner unødige eller likefrem redde liv. I oktober 1935 utgav Carrel et stort populærvitenskapelig arbeid «Man the unknown», som senere er utkommet i minst fire folkeutgaver på engelsk og har vakt stor opsikt. Boken er oversatt til minst 10 sprog, nu også norsk, og har fått meget rosende anmeldelser i verdenspressen. Da jeg fikk den norske oversettelse til anmeldelse, gikk jeg til lesningen ikke bare uten fordom, nei med glad forventning, men blev snart bittert skuffet. Store avsnitt var det en likefrem intellektuell lidelse å lese. Slett ikke fordi jeg var uenig i synsmåtene, — på mange punkter var jeg endog enig, navnlig i hevdelsen av individets rett til fri utfoldelse, i kritikken av materialismen m. m., på andre punkter var jeg riktignok også uenig. Men min dom over et slikt verk bestemmes ikke av min enighet eller uenighet, jeg spør bare om kjennsgjøringene er gjengitt på en objektiv måte, om det er trukket logiske slutninger av dem og om fremstillingen er god og klar. Jeg setter langt større pris på en klok og selvstendig motstand enn på en dum og uselvstendig me-

ningsfelle, også fordi en dyktig motstander kan vise mig nye sider av et spørsmål og bringe mig til å tenke det igjennem på ny.

Men Carrels bok skuffet mig i alle mine tre krav. Jeg måtte derfor undersøke om feilen lå i oversettelsen, og skaffet mig originalen (fjerde folkeutgave, utgitt januar 1937). Jeg leser alltid nøiaktig de bøker jeg skriver om, men jeg har neppe noen sinne lagt større arbeid i en anmeldelse enn denne gang. Side efter side har jeg sammenlignet oversettelsen og originalen, og jeg fant snart at en del av manglene skyldes dårlig oversettelse, men meget også originalen.

Selvfølgelig bør man ikke i bedømmelsen av et slikt verk la sig blende av forfatterens autoritet, han uttaler sig nemlig med stor myndighet også om spørsmål hvor han ikke er fagmann og hvor han røber både uvitenhet, overfladisk tenkning og mangel på sund praktisk sans. Men før jeg går inn på en kritikk av originalarbeidet, må jeg skille ut de feil som oversetteren har ansvaret for.

Oversettelsens mangler.

Det er min plikt å opplyse at jeg selv ikke behersker det engelske sprog. — jeg hadde ikke engelsk i skolen, men har senere på egen hånd lært mig til å lese engelsk, navnlig i vitenskapelige arbeider, men jeg kan dessverre ikke tale engelsk. Under min gjennomgåelse har jeg for

Brut TELEGRAFVERKETS FESTELEGGRAM.
BLANKETTER. Halve inntekten går til
TUBERKULOSEARBEIDET

sikkerhets skyld slått flittig op i leksikon, og jeg tror nok jeg har rett i mine fleste anmerkninger. For å gi mer engelskkyndige anledning til selvstendig bedømmelse bruker jeg citater i originalsproget. I det følgende betyr «N.» den norske oversettelse, «E.» den engelske originalen (i den nevnte utgave), «O.» betyr oversetteren. Dessverre har oversetteren ikke opplyst hvilken engelsk utgave han har brukt; flere uttalelser eller omskrivninger tyder på at vi kanskje ikke bygger på samme original. Muligens kan Carrel selv ha foretatt endringer i senere utgaver. Hvor dette er forklaringen, bortfaller selvfølgelig min anke mot oversetteren. Har han på egen hånd foretatt utelatelse, burde han i et forord ha gitt beskjed.

Jeg skal imidlertid straks nevne utvilsomme oversettelsesfeil. Tallene i henvisningene betyr siden. De formentlige feil er kursivert av mig.

N, 228: «munker, som tilbringer sitt liv i bonn og tilbedelse i klostrenes fred, hvor de forsøker å kvele århundrers lidenskaper, som de har i sig.»

E, 284: «endeavour to repress in their inner self the turmoil of the secular passions.» «Secular» betyr her «verdslig» — altså «verdslige lyster» (navnlig kjønnsdrift).

N, 206: «Hvorfor må vi hvert år ofre flere milliarder dollar til kampen mot gangsterne?»

E, 258: «several billions.» Men amerikanerne mener med «billions» bare milliard (tusen millioner), mens billion rett og i vårt sprog betyr million millioner.

Et enkelt regnestykke vilde straks vist O. at selv det amerikanske folk på vel 125 millioner ikke makter å ofre flere milliarder dollar årlig på kampen

mot gangsterbandet. O. har selv (N, 13) riktig «milliarder av mennesker» for «billions of human beings» (E, 20).

N, 13: «Kjennskapet til den kosmiske verden.»

E, 20: «knowledge of our surroundings», «kjennskapet til den verden som omgir oss.» Kosmos = verden, så «kosmisk verden» er en dobbeltbestemmelse å la «ridende rytter».

N, 29 står det (i en fryktelig ophopning av fremmedord som skal påtales senere): «begrepene rum, tidens continuum».

E, 42: «the concepts of space-time continuum», «rummets og tidens continuum» (efter Einstein).

N, 31: «ukorrekte fakta».

E, 45: «badly observed facts», «dårlig iaktatte kjensgjøringer».

Selv om en svenske i en kjent anekdote vilde «neka faktum», kan «fakta» ikke være «ukorrekte».

N, 31: «en blind hvalp bruker sine labber til å undersøke det rum den er lukket inne i.»

E, 45: «a raccoon explores, with its clever little paws, the slightest details of its narrow world.» «en vaskebjørn undersøker med sine flinke små labber de minste enkeltheter i sin lille verden.» (Hvalper som enda ikke har fått øinene op, pleier i høiden å snuse litt omkring sig).

N, 45 og flere andre steder oversettes «clairvoyance» feilaktig med «fremsynthet», også «telepathy» sees galt oversatt med «fremsynthet».

N, 52: «ved hjelp av disse nerver brer det centrale nervesystem sig som en hinne over legemets overflate.»

E, 72: «like a web», «som en spindelnett». En «hinne» er tett, meningen er at sansenervenes endeforgreninger i huden danner et fint nettverk.

N, 58: «kromosomene, disse tykke pinner.»

E, 79: «the chromosomes, those elongated bodies», «disse langstrakte legemer». Da kromosomene ikke alltid har stavform, er begge uttrykk uheldige, men «tykke pinner» er verst.

N, 64: «Alle våre funksjoner viser sig

imidlertid ikke gjennom stoffskiftet, f. eks. hjernens, leverens og kjertlenes, som dog utøver stor kjemisk virksomhet.» Setningen er meningsløs, disse organers kjemiske virksomhet deltar selvfølgelig i stoffskiftet.

E, 85: «Brain, liver, and endocrine glands need a great deal of chemical energy.» «hjernen, leveren og endokrine kjertler (med indre utskillelse) krever en hel del kjemisk energi.»

N, 64: «påskynde vevenes ernæring».

E, 86: «modify the chemical exchanges», «endre den kjemiske omsetnings».

N, 89: «vi alle vet, siden Galileis tid, at solen står stille.»

E, 118: «that the sun is relatively immobile.» — ordet «relativt» forbedrer den uheldige setning litt, — solen og vårt planetsystem beveger sig med stor fart gjennom universet.

N, 90: «Tanken ligger skjult i den levende materien — — — tanken som et åndelig vesen.»

E, 118 har «the mind», «sinnet», «Tanken» er en virksomhet i sinnet.

Flere ord i dette avsnitt av E. er utelatt i N.

N, 91: «mikroskopiske sår i vevenes».

E, 120: «microscopical lesions of the tissues», «beskadigelser av vevenes».

N, 91: «At intelligensen eksisterer er et ubestridelig faktum som alle ser.»

E, 120: «The existence of intelligence is a primary datum of observation.» «Fornuftens eksistens er en umiddelbart iaktatt kjensgjerning.»

Begge setninger er flauter, med O.s form er verst.

N, 92: «Så rart det høres er fremsynthet ikke fremmed for vitenskapen.» Her er ikke bare «fremsynthet» en gal oversettelse av «clairvoyance», men hele meningen på det tilsvarende sted (E, 122) er en ganske annen. Det tales her om forskjellen mellem den vitenskapelige visshet som opnåes ved iakttagelse, forsøk og logisk tenkning, og trosvissheten, og det sies at trosvissheten «er ikke ganske fremmed for vitenskapen.» Hermed siktes til det forhold at en anskuelse kan

(Fortsettes side 7).

egnen vanskelig for de almindelige lesere, er at det ikke finnes en ordliste med forklaring av den masse delvis sjeldne fremmedord som Carrel bruker.

Som en avskrekkende prøve hitsettes dette avsnitt (N, 29):

«På det nivå som dannes av elektroner, atomer og molekyler, som finnes i menneskets vev, så vel som i

«Europa» II idag.

Idag foreligger annet bind av Brifaults roman «Europa», som kommer i dag. I første bind forberedes katastrofene inntil de kulminerer med krigsutbruddet.

Imorgen drar «Christian Radich» på tokt.

Oslos nye skoleskip «Christian Radich» som siden det blev ferdig og avlevert fra verkstedet har ligget for anker på Frognerkilen, letter imorgen anker og legger ut på sitt første sommertokt med 88 sjømannselever ombord. Turen går først til Horten, hvorfra skibet efter et kort ophold fortsetter videre. Skibet skal bl. a. besøke Fredrikshavn, Orknøene og Skottland og vil være tilbake i Oslo efter avsluttet tokt omkring midten av september.

RIKS BANNER-folk puttes inn.

PARIS, 14. juli. (A.P.) Fra Berlin meldes at det i siste uke har funnet sted massearrestasjoner av tidligere tilhengere av det republikanske Riksbanner. Bare i Wedding er 71 Riksbannerfolk arrestert.

dukke op i sinnet uten å være dannet ved bevisst logisk tenkning.

N, 93: «En dyktig dommer kan felle en rettfærdig dom uten å ta noe hensyn til de juridiske argumenter, men tvertimot, efter Cardozos mening, ved å feste sig ved de falske premisser.»

E, 122: «and even, according to Cardozo, starting from erroneous premises, is capable of rendering a just sentence.» det vil si: en dyktig dommer kan selv om han går ut fra feilaktige forutsetninger, dog være i stand til å felle en rettfærdig dom, nemlig rent instinktivt, men selvfølgelig ikke ved å feste sig ved de falske premisser.»

N, 108: «Den brutale ødeleggelse, som Abelards foreldre hadde latt ham gjennomgå.»

E, 140 nevner ikke foreldrene. (Det var Heloises farbror Fulbert som lot Abelard kastre).

N, 225: «Hvert minutt ofres der av naturen mange levende vesener til fordel for fedrelandet.»

E, 280: «Many living beings are sacrificed at every instant by nature to other living beings.» «Hvert øieblikk ofres av naturen mange levende vesener til andre levende vesener.» — ikke «til fordel for fedrelandet!»

Det kunde nevnes adskillig flerdels feilaktige, dels flau og slappe oversettelser. Sommesteds blir meningen den stikk motsatte av Carrels:

N, 10: «Disse videnskaper har avslørt mysteriet om materien.»

E, 16: «Although they do not pretend to unveil the ultimate nature of things,» «de gjør ikke krav på å avsløre tingenes innerste vesen.»

N, 224: «De moderne folkeslag kan redde sig selv, ved å utvikle de sterke, og ved å beskytte de svake.»

E, 279: «Modern nations will save themselves by developing the strong. Not by protecting the weak.» «Ikke ved å beskytte de svake.»

På andre steder har oversetteren forsterket Carrels uttalelser ved å sløife et «formodentlig» o. l.

Mangesteds er flere ord utelatt, delvis hele setninger, ja lengere avsnitt. Her melder dog det spørsmål sig om O. kanskje har brukt en annen utgave enn jeg, — undertiden har han nemlig også setninger som ikke svarer til noe sted i den utgave jeg citerer. Eller han sammentrenger lengere avsnitt til det halve, — slike friheter kan være tillatelige overfor en ordgyter som Carrel, men da plikter oversetteren å gjøre oppmerksom på dem.

48 linjer i E, 10—11 er blitt til 19 linjer N, 6.

Til 16 linjer i E, 26—27 svarer 4 i N, 18. Hele avsnitt 6 i E, 38—39 (53 linjer) mangler i E.

Enkelte utelatelser gjør meningen uklar. Striden mellem Abelard og Anselm omtales i E, 222—223, og det hentydes til den i E, 234, men det første sted er helt utelatt i N, 176, og derfor blir omtalen av Abelard i N, 185 vanskelig å forstå.

N, 52 heter det: «Og endelig sender hjernen en del av sig selv, synsnerven og netthinnen, helt ut til huden, hvor den samler op de elektromagnetiske bølgebevegelser, fra rødt til fiolett. På pinene undergår huden en stor forandring. Den blir gjennemsiktig og danner hornhinnen og linsen; så forener den sig med andre vev, for å bygge op det vidunderlige optiske system som er øiet.» Dette avsnitt må gi leserne merkelige forestillinger om øiet, — det er nemlig utelatt at det hele er en — for øvrig dårlig — beskrivelse av øiets dannelse i fosterlivet. Avsnittet innledes i E, 72 med disse ord: «A strange phenomenon occurs in the embryo», «et merkelig fenomen inntreffer hos fostret».

Denne utelatelse skyldes ved sluskeri, men en annen gjør et tendensiøst inntrykk.

Carrel har (E, 54) en kritisk bemerkning om Calmette og dennes tuberkulosevaksine, men denne er forsvunnet i N, 38. Oversetteren arbeider nemlig i Norge efter Calmettes metode.

Det er uheldig at O. omskriver fastslåtte videnskapelige tekniske uttrykk. Således blir «mutations» (E, 278 og 281) til «forandringer» (N, 223) og «kombinasjoner» (N, 226). I arvelæren kalles det forhold at det hos avkommet plutselig viser sig nye arvelige anlegg som foreldrene ikke har, «mutasjon», og dette ord bør brukes.

Det samme gjelder de av Pavlov undersøkte «betingede reflekser» som i N, 231 kalles «de reflekser som hører sammen».

Av trykkfeil kan nevnes: N, 62 «Roux» for P. Rous. N, 18 «New Island» for New Zealand. — og den morsomste: N, 193 legemets «astronomiske» konturer for anatomiske!

Originalen har et godt register på 20 tett-trykte sider i to kolonner. Det er en feil at oversettelsen —

sjon (fnuggdannelse)» o. s. v. i samme dur.

For de fleste lesere vil dette være en ufordøielig ordsalat.

De grove feil hos Carrel selv burde oversetteren ha rettet hvis han ikke er like uvidende.

Jeg har funnet det nødvendig å gjennomhegle oversettelsen så grundig for en gang å statuere et eksempel overfor de dårlige oversettelser som undertiden bys den norske almenhet.

Dr. med. Heimbecks oversettelse av Carrels bok er en skam for ham selv og for forlaget. Det burde helst stoppe salget og la hele oversettelsen revidere grundig både av kyndige fagmenn og av sprogmen, men i det minste er det forlagets plikt å legge en liste med rettelser inn i hvert eksemplar i bokhandelen.

Man kan ikke få et riktig inntrykk av Carrels bok i denne oversettelse, men forfatterens egne syn der skal behandles i de følgende artikler på grunnlag av den engelske utgaven.

Johan Scharffenberg.

...somhet.
det er fagfore-
...lengere tilhengere av
i republikanske Riksbanner. Bare
i Wedding er 11 Riksbannerfolk ar-
restert.

litter
spise
leker
Id
sekre

oversettelser. Somme steds blir me-
ningen den stikk motsatte av Car-
rels:

N, 10: «Disse videnskaper har avslørt
mysteriet om materien.»

E, 16: «Although they do not pretend
to unveil the ultimate nature of things»
«de gjør ikke krav på å avsløre tingenes
innerste vesen.»

N, 224: «De moderne folkeslag kan
redde sig selv, ved å utvikle de sterke,
og ved å beskytte de svake.»

E, 279: «Modern nations will save them-
selves by developing the strong. Not by
protecting the weak.» «Ikke ved å beskyt-
te de svake.»

På andre steder har oversetteren
forsterket Carrels uttalelser ved å
sløife et «formodentlig» o. l.

Mangesteds er flere ord utelatt,
delvis hele setninger, ja lengere av-
snitt. Her melder dog det spørsmål
sig om O. kanskje har brukt en an-
nen utgave enn jeg. — undertiden
har han nemlig også setninger som
ikke svarer til noe sted i den utgave
jeg citerer. Eller han sammentren-
ger lengere avsnitt til det halve, —
slike friheter kan være tillatelige
overfor en ordgyter som Carrel, men
da plikter oversetteren å gjøre op-
merksom på dem.

48 linjer i E, 10—11 er blitt til 19 lin-
jer N, 6.

Til 16 linjer i E, 26—27 svarer 4 i N, 18.
Hele avsnitt 6 i E, 38—39 (53 linjer)
mangler i E.

Enkelte utelatelser gjør meningen
uklar. Striden mellom Abelard og Anselm
omtales i E, 222—223, og det hentydes til
den i E, 234, men det første sted er helt
utelatt i N, 176, og derfor blir omtalen av
Abelard i N, 185 vanskelig å forstå.

N, 52 heter det: «Og endelig sender
hjernen en del av sig selv, synsnerven
og netthinnen, helt ut til huden, hvor den
samlar op de elektromagnetiske bølgebe-
vegelse, fra rødt til fiolett. På øinene
undergår huden en stor forandring. Den
blir gjennemsiktig og danner hornhinnen
og linsen; så forener den sig med andre
vev, for å bygge op det vidunderlige op-
tiske system som er øiet.» Dette avsnitt
må gi leserne merkelige forestillinger om
øiet. — det er nemlig utelatt at det hele
er en — for øvrig dårlig — beskrivelse
av øiets dannelse i fosterlivet. Avsnittet
innledes i E, 72 med disse ord: «A strange
phenomenon occurs in the embryo», «et
merkelig fenomen inntreffer hos fostret».

Denne utelatelse skyldes ved sluskeri,
men en annen gjør et tendensiøst inn-
trykk.

Carrel har (E, 54) en kritisk bemerk-
ning om Calmette og dennes tuberkulose-
vaksine, men denne er forsvunnet i N, 38.
Oversetteren arbeider nemlig i Norge ef-
ter Calmettes metode.

Det er uheldig at O. omskriver
fastslåtte videnskapelige tekniske
uttrykk. Således blir «mutations»
(E, 278 og 281) til «forandringer»
(N, 223) og «kombinasjoner» (N,
226). I arvelæren kalles det forhold
at det hos avkommet plutselig viser
sig nye arvelige anlegg som foreldre-
ne ikke har, «mutasjon», og dette
ord bør brukes.

Det samme gjelder de av Pav-
lov undersøkte «betingede reflek-
ser» som i N, 231 kalles «de reflekser
som hører sammen».

Av trykkfeil kan nevnes: N, 62
«Roux» for P. Rous, N, 18 «New Is-
land» for New Zealand. — og den
morsomste: N, 193 legemets «astro-
nomiske» konturer for anatomiske!

Originalen har et godt register
på 20 tett-trykte sider i to kolonner.
Det er en feil at oversettelsen —
formodentlig av sparehensyn — helt
mangler register. Men en ennu stør-
re feil som i høi grad vil gjøre til-
egnelsen vanskelig for de alminde-
lige lesere, er at det ikke finnes en
ordliste med forklaring av den mas-
se delvis sjeldne fremmedord som
Carrel bruker.

Som en avskrekkende prøve hit-
settes dette avsnitt (N, 29):

«På det nivå som dannes av elektro-
ner, atomer og molekyler, som finnes i
menneskets vev så vel som i trærne og
i skyene, må man bruke begrepene rum,
tidens continuum, energi, styrke, masse
og entropi, osmotisk trykk, elektrisk lad-
ning, joner, kapillaritet, permeabilitet og
diffusjon. Når det gjelder materieaggre-
gater, som er større enn molekyler, an-
vender man begrepene miceller, disper-
sjon (splittelse), absorpsjon og flocula-

legge en liste med rettelser inn i
hvert eksemplar i bokhandelen.

Man kan ikke få et riktig inn-
trykk av Carrels bok i denne over-
settelse, men forfatterens egne syn-
der skal behandles i de følgende ar-
tikler på grunnlag av den engelske
utgaven.

Johan Scharffenberg.

"Arbeiderbladet" nr. 147.
29 juni 1938.

Johan Scharffenberg:

Er Hitler Tyskland?

Jeg begriper ikke tyskhatet her hjemme,» sa Christian Sinding i et intervju i «Tidens Tegn» (12. juni). Uttalelsen har ført til et ordskifte om angrepene på nazismen skyldes hat til Tyskland og det tyske folk. Under verdenskrigen var det utvilsomt en tyskfiendtlig stemning hos flertallet av det norske folk, den vaket straks ved krigens utbrudd ved overfallet på Belgia, og de tyske troppers brutale fremferd der, og den flammet opp ved u-båt-krigen, da mange hundre norske sjøfolk mistet livet, — navnlig på Vestlandet var det da tilløp til demonstrasjoner mot tyske konsulat.

Spioneriet gjorde også sitt, og to

ganger truet Tyskland Norge med krig. Samtidig nærte mange nordmenn en naiv tillit til at ententen og navnlig U. S. A. med Wilson i spissen kjempet av idealistiske hensyn for å sikre demokrati, fred og frihet, men denne tillit fikk en knekk ved Versaillesfreden.

Jeg er vel en av de nordmenn som grundigst har studert nazismen og dens nu eller før ledende menn (nemlig Hitler, Goering, Goebbels, Streicher, brødrene Strasser og Roehm) og skarpest angrepet det nuværende styre i Tyskland, og etter fattig evne har jeg samarbeidet med de tyske flyktninger for å spre kunnskap om den sanne tilstand i Nazi-Tyskland. Men jeg vet mig fri for «tyskhatet», ja, mer enn det: jeg kjemper mot nazismen ut fra dyp samfølelse med det beste og verdifulleste i tysk folkekarakter, ut fra respekt og takknemlighet for den tyske kulturs umistelige innsats i videnskap, diktning og kunst gjennom hundrer av år, ut fra smertelig medlidenhet med alle fribårne sinn i

Tyskland, alle ærlige liberale, demokrater, fredsvenner, «marxister», alle jøder, ja, også alle ekte kristne. Jeg føler mig inn i deres stilling, vet at om jeg selv hadde vært tysk, da hadde jeg enten sittet i konsentrasjonsleir eller fristet de politiske flyktnings kår.

Ganske visst forakter jeg også meget i det tyske folk: autoritetstroen, uniformsavguderiet, kryperiet, feighet, forskruetheten, sentimentaliteten, selvgodheten, hovenheten, den politiske umodenhet. Jeg forakter også byråkratiet i det tyske sosialdemokrati og i fagforeningsledelsen, «pampenes» mette tilfredshet, delvis forsumpethet, deres manglende politisk nerve, jeg forakter den kortsynte dogmatikk hos de fra Moskva ledede kommunister, jeg ser blandt de opprørende feilgrep i arbeidersplittelsen osv. Men «tyskhat»? Nei. Jeg ønsker det tyske folks frigjørelse fra et styre av forrykte tyranner som har gjort Tyskland til en kaserne og et fengsel og drømmer om verdensherredømmet.

Men dette styre har jo bragt så glimrende resultater? Ja, arbeidsløsheten er forminsknet betydelig, angivelig med fem sjettedeler, men vesentlig ved hjelp av oprustning, tvungen arbeidstjeneste, gjennomførelse av verneplikten (hvorved henimot en million unge menn i to år fjernes fra arbeidsmarkedet), altså

hovedsakelig uproduktivt arbeid, — også arbeidstjenesten tjener for en stor del oprustningen. Men arbeiderklassens kår er ikke bedre enn før, ikke engang materielt, dens gjennomsnittslønn ligger nær eksistensminimum og ernæringen er dårlig. Løngt verre er undertrykkelsen av arbeiderklassens frihet: den har mistet ytringsfrihet og organisasjonsrett, og dens ungdom blir systematisk forgiftet med en forrykt ideologi i «Hitler-jugend», arbeidstjeneste og militærtjeneste, systematisk militarisert for å ofres på slagmarken i kamp for førerens vanvittige planer. Men ungdommen er jo så begeistret? Ja, når all fornuftig kritikk stenges ute fra ungdommens oppdragelse, er det mulig å fanatisere den opp til å tro på det absurde. Midtaldertiden hadde barnekorstogene og epidemisk hysteri. Av samme art er dyrkelsen av Hitler, Mussolini og Stalin.

Men nazistyrer har år etter år utsatt valget av arbeidernes tillitsmenn, skjønt det er alt annet enn «fritt», — de får sig forelagt en liste til godkjenning. Misfornøien blandt de eldre arbeidere som husker sin friere stilling før Hitlers seier, er så stor at man frykter utfallet av nye valg selv i denne forkrøblede form.

De økonomiske resultater av diktaturet i Sovjet-Samveldet er langt

større enn i Tyskland. Bolsjevikene overtok 1917 et fallittbo og et forsvunnet, uvitende folk, og industrien var svakt utviklet, — de har på nesten bar bunn bygget opp en mektig industri, ganske visst med umenneskelige offer og lidelser for folket.

Hitler overtok 1933 styret over et høyt oplyst og dyktig folk, som nok led under krigens ettervirkninger og en verdenskrise, men dog var fullt arbeidsdyktig, og over et av verdens mest fremskredne industriland, med et helt moderne og rasjonalisert maskineri. Alt stod ferdig til å virke på ny.

Nazistyrers ydelser på det materielle område er langt ringere enn sovjet-regjeringens (som vår borgerlige presse helst tier om), og tross alle sine feilgrep har sovjet-regjeringen dog gjort et uhyre arbeid for folkeoplysningen. Men nazistyrer arbeider systematisk for folkefordummelse, det hater og forfølger fornuften.

Hadde Christian Sinding vært til musikkfest i Moskva, kunde han også der fått se parader av kraftig og jublende ungdom.

Ingen materiell vinning, heller ingen stemningsrus, ingen massepsykose, erstatter tapet av den åndelige frihet. Man skal ikke la sig blende av at selv den mest forrykte ideologi kan skape begeistring og bringe materielle fremskritt.

Mormonismens stifter, Josef Smith, var utvilsomt sinnssyk, «Mormons bibel» er et monstrum av vrøvl, men også mormonismen begeistret mangfoldige tusen til heroisk kamp og offerdød, og mormonerne dyrket opp Utahs ørkener.

Jeg er en av de første som har fremholdt at nazismen er en ny religion og Hitler dens profet, — selvfølgelig er tyskernes nye bibel «Mein Kampf» ikke så vanvittig som «Mormons bibel», men den inneholder også uttalelser som er forrykte i psykiatrisk forstand (paranoide). Jeg har fra 1932 systematisk samlet materiale om Hitler, og alt nytt (Fortsettes side 10).

og smerte og harme over Tysklands forvilelse og fornedrelse i denne brennende bønn:

«Gott helfe unserm verdüsterten und misbrauchten Lande und lehre

"Arbeiderbladet" nr. 147.
29 juni 1938.

Ostende til Dover
igår. Han klarte
2 timer inn til han
se Astrid som kom
Dover. Han var

Det har under kor
regjeringen ikke lykk
øieblikkelig løsning, n
graf- og telefonforbur
Arthur Ruud, oss. M

d i Høla

gens (s
helst ti
ep har
t et u
en. M
matisk
et ha
istian
oskva
raderus, med Nygaardsv old på talerstolen.

om.
sterk tilslutning.
eriel ledet av Nordre
ngsrus formann, Gustav
tter Fylkespartiets agi-
d Hansen en kort
Marstrømmen arbeider-
selv Bjørkelangens horn-
skap av Ski A. U. L.s
elle

Om kvelden var det fest i F
Det var stuvende fullt hus. I
i Oslo og Akershus distriktsla
domsfylkingen, Kåre Haugen,
festen.

Stevnet hadde samlet tilslu
alle kanter av Hølandsdistriktet
liggende bygger. Det var ogs
bussar med stevnedeltagere fra

som er kommet til etter min store
artikkelrekke om ham i «Arbeider-
bladet» 1933, har styrket min diag-
nose: den *paranoide profet*, av sam-
me type som Muhammed og en rek-
ke andre religionsstiftere.

Ganske visst setter hans preste-
skap, med ypperstepresten Goebbels
i spissen, et likhetstegn:

«Adolf Hitler ist Deutschland,
Deutschland ist Adolf Hitler.»

Men denne identitet anerkjenner
ikke vi som kjemper mot nazismen.
Vi blir kvalme ved avgudsdyrkelsen
av Hitler, vi vemmes ved rasevrøvlet
og «Blubo»-snakket (Blut und Bo-
den»), vi hater fordummelsen, bru-
taliteten og krigsforherligelsen.

Men vi hater ikke Tyskland. Vi
ønsker det tyske folk rykket bort
fra det stup det drives hen imot som
en saueflokk, vi ønsker det frigjort
for dets egen og for verdensfredens
skyld.

En flyktning som virkelig har
gjort tysk ånd ære i vår tid, Tho-
mas Mann, har samlet all sin sorg
og smerte og harme over Tysklands
forvillelse og fornedrelse i denne
brennende bønn:

«Gott helfe unserm verdüsterten
und misbrauchten Lande und lehre
es, seinen Frieden zu machen mit
der Welt und mit sich selbst!»

JOHAN SCHARFFENBERG.

208
8 sept. 1936.

Johan Scharffenberg:

Sosialisme, ikke „marxisme“.

Hensikten med min artikkel «Marxisme — Darwinisme» («Arbeiderbladet» nr. 189) var å vise det meningsløse i å slå sosialisme, kommunisme, syndikalisme og anarkisme i hardtkorn som «marxisme», skjønt det mellom disse retninger er en dyptgående uenighet om mål og midler og dessverre også har raset en unødig bitter kamp. Når glosen nu også brukes i kampen mot det norske arbeiderparti, skyldes det ønsket om å male fanden på veggen. «Sosialisme» skremmer ikke lenger sterkt nok, på grunn av voksende forståelse i vårt folk, derfor manes det frem et alt opslukende mystisk uhyre «marxismen». Mot denne svindel fremholdt jeg at man kan være sosialist uten å være «marxist» (d. v. s. uten å sverge til den marxistiske dogmatikk), ganske som man kan hylde avstammingslæren uten å være

«darwinist» (d. v. s. uten å hylde Darwins egen altfor snevre forklaring av de drivende krefter i artenes utvikling). Men samtidig fremholdt jeg at Marx og Darwin alltid vil bli æret som store gjennombruddsmenn, hvor tidsbegrenset og foreldet mangt og meget i deres lærebygninger senere har vist sig.

Min artikkel fremkalte en elskverdig formet innsigelse av herr Ragnvald Moum («Arbeiderbladet» 29. august.) Det kan være nyttig å gjøre litt nærmere rede for enkelte av de feiltagelser jeg mener å finne hos Marx. De skyldes hans ensidige rasjonalisme, hans rent fornuftmessige behandling av de økonomiske og politiske spørsmål og hans derav følgende undervurdering av de sterke irrasjonelle krefter i menneskesinnet, av følelsenes makt. Ikke slik at han selv savnet lidenskap, men han søkte

å bygge op en videnskapelig samfundslære, med uhyre lærdom og skarp logikk, og ut fra den å trekke op de linjer utviklingen vilde følge. Men herunder gjorde han den feil som enhver rasjonalist er tilbøilig til: han glemte at ikke fornuften, men følelsene er den sterkeste drivkraft i menneskesinnet. Jeg er selv rasjonalist, jeg elsker den klare logiske tenkning og skulde meget ønske at politiske problemer kunde behandles og løses som matematiske ligninger, men jeg har lært av psykologien at menneskene langfra er fornuftvesener. I min forrige artikkel nevnte jeg særlig Marx' syn på religion og nasjonalfølelse.

En av de berømteste setninger i «Det kommunistiske manifest» lyder: «Arbeiderne har intet fedreland». Proletaren har mistet «hvert spor av nasjonal karakter. Lovene, moralen, religionen er for ham like så mange borgerlige fordommer, skalkeskjul for like så mange borgerlige interesser». Har historien gitt ham rett? Det er nok å minne om hvordan arbeiderne i 1914 lot sig rive med av den nasjonalistiske stemningsrus. Selv tyve år bakefter stemte de fleste arbeidere i Saar for tilslutning til Tyskland fordi de følte det som

sitt fedreland, tross diktatur og undertrykkelse av arbeiderbevegelsen, stikk mot sine egne økonomiske interesser. Det viser at arbeiderne har fedrelandskjærlighet. Nasjonalfølelsen, endog i sin sykelige utartning som nasjonalisme, har sterkere makt over folkesinnet nu enn i 1848 da det kommunistiske manifest blev offentliggjort. Det vilde være ikke bare uklokt, men usant å si at de norske arbeidere «ikke har noe fedreland». (2. august 1914 sa Eugène Olausen i en stor tale: Norges selvstendighet er «ikke to sure sild verd», senere har han optrådt som taler for Fedrelandslaget!)

Det dreier sig her om oprinnelige følelser som i det gitte øieblikk bryter frem med vulkansk styrke og sprenger fornuftens tynne skorpe. Med disse irrasjonelle krefter må man alltid regne i politikken, de har gjort Europa til det galehus det er idag. Selvfølgelig misbrukes disse følelser, selvfølgelig spekulerer makt-haverne i dem til fremme av sine økonomiske interesser, og dog er de ikke bare kunstprodukter som makt-haverne gjennom skole, og kirke har innpodet i menneskene, men naturlige sjelelige kjensgjerninger. Dette tok Marx ikke med i beregningen. budt eller sterkt begrenset.

Selv i rent økonomiske spørsmål kunde han spå feil. Det heter i det kommunistiske manifest: «jo mer den moderne industri utvikler sig, desto mer fortrenses mannsarbeid av kvinne- og barnarbeid». Gjennom den sosiale lovgivning er i alle kulturland barnarbeidet enten helt forbudt eller sterkt begrenset.

Eller ta denne berømte profeti: «I stedet for å heve sig med industriens fremskritt synker den moderne arbeider dypere og dypere ned under sin egen classes livsbetingelser». Takket være den organiserte arbeiderbevegelse som Marx var med å skape, er disse ord gjort til skamme. Arbeiderklassens økonomiske og kulturelle høping er den største bedrift i samfundsutviklingen i det siste hundre år, det er grunnlaget for «fjerdestandens» stigende politiske makt. Men derfor er også mange slagord som en gang hadde indre sannhet, nu slitte fraser, ja, løgn. Den moderne organiserte faglærte arbeider er ikke lenger en «proletar», — allerede i det kommunistiske manifest taltes det forresten med en viss forakt om «filleproletariatet» som et enda lavere lag. (At det desverre finnes, er en sørgelig sannhet og et uhyre farlig problem som jeg her må forbigå.)

En følge av Marx' mørke spådom om stedse stigende elendighet for arbeiderne var hans lære om den uundgåelige nødvendighet av en katastrofe: arbeidernes frigjørelse kan bare «nåes ved en voldsom omstyrtning av all tidligere samfundsordning. De herskende klasser kan nok skjelve for en kommunistisk revolusjon. Proletarene har intet å miste i den uten sine lenker. De har en verden å vinne».

Vi har nu sett hvilke offer av menneskeliv og materielle verdier den russiske revolusjon har krevd, vi har sett «proletariatets diktatur» bli til en lederklikks diktatur over arbeiderklassen, og vi har sett lignende bestrebelser i andre land føre til seier for et fascistisk diktatur over arbeiderklassen. Vold avler vold. De som driver politikk i Norge, må regne med norsk folkelynne. Målet må være en fredelig gradvis sosialisering fordi diktatur og terror strider mot det beste i folkesinnet.

Vi skal søke hen mot Gimle uten å gå gjennom Ragnarok, uten å slippe Fenrisulven, dyret i mennesket løs.

Dette er ikke «marxistisk» tankegang, men like god sosialisme og bedre økonomi enn å bygge det nye samfund på en rykende brannstomt.

JOHAN SCHARFFENBERG

"Arbeiderbladet" nr. 222.
22 sept. 1936.

Johan Scharffenberg:

Lloyd George og Hitler.

Kort før nazis partimøte i Nürnberg besøkte Lloyd George Hitler i hans villa i Berchtesgaden. Bliks viste i en mesterlig tegning møtets åndelige innhold: ved et festlig bord står Lloyd George med Hitler sittende til venstre, Göring og Gobbels til høyre, og holder en skåltale: «Jeg er ikke bare den eneste gjenlevende av Versaillestraktatens undertegnere, men ved Deres bistand har jeg endogså overlevd hele traktaten». Hitler (en av Bliks' beste karikaturer) sitter med lukkede øyne og et salig smil som en brud.

Nu har Lloyd George selv vist hvor rammende tegningen er, ved en stor artikkel i «Daily Express» for 17. september «I talked to Hitler». Da artikkelen skal selges til verdenspressen («World copyright»), kan jeg dessverre ikke giengis dens ordlyd, men et sammentrengt referat av innholdet må vel være tillatt. Lloyd George opplyser ikke hvordan samtalen ble ført, selv taler han (dårlig) fransk, om han taler tysk vet jeg ikke. Hitler kan visstnok ikke tale hverken fransk eller engelsk. Brukte de tolk?

Lloyd George skildrer først hvor tilfreds, lykkelig og fylt av selvtilitt det tyske folk nu er, og dette «mirakel» skyldes en eneste mann: føreren. De eldre stoler på ham, de unge forguder ham, og ingen kritiserer ham. Hitler vil bare forsvare Tyskland, ikke angripe noen annen stat, hans fredsvilje er ærlig. Lloyd George mener også at gjenoprustningen ennå ikke er kommet så langt at Tyskland kan gå til en angrepskrig mot Russland og Frankrike. Religiøse, nasjonale eller klassemessige motsetninger splitter nu ikke lenger folket, alle er smeltet sammen i en enhet. Det råer et intenst hat mot den russiske bolsjevisme, men beundring for det britiske folk og ønske om forståelse, og ingen hevnfølelse overfor Frankrike. Lloyd George beklager at kampen mot bolsjevismen har et antisemitisk preg. Han tror ikke på noen umiddelbar fare for krig mellom Tyskland og Russland. Han tar et forbehold om at undertrykkelsen av pressefriheten ikke stemmer med britisk tradisjon. Men ellers er hele artikkelen en glødende hyldelse fra den fordums radikaler til diktatoren.

Redaksjonen av «Daily Express» tok i en spydig ledende artikkel avstand fra denne panegyrikk: Lloyd George «så på nazi-land og så at det var godt. Ikke et ord om forfølgelsen av calvinistene (her vel ment = protestantene), skjønt mr. Lloyd George har vært en forgrunnfigur for nonkonformisttroen (hans foreldre var sekterer, og han kjempet mot statskirken i Wales). Han forklarer jødeforfølgelsen. Han legger skylden for den på russerne. Det tyske folkelynn, sier han, har ikke noen glede av forfølgelse. Mr. Lloyd George som alltid har vært støttet av jødene i Storbritannia, vil få en del å forklare og undskyldte overfor sine gamle tilhengere i anledning av denne erklæring.

Hvilken ynkelighet at når våre fremskutte reisende er utenlands, så mange av dem ikke ser noe av den undertrykkelse som foregår. Mens de selv nyter friheten i hjemlandet, glemmer de å prise den som det største gode menneskeheten kan få.

Selvfolgelig vil mr. Lloyd George etter dette ikke kunne lede noen folkefront. Artikkelen synes å være skrevet av lord Beaverbrook selv.

Det er slett ikke så forbløffende at Lloyd George og Hitler har funnet hverandre. De har i virkeligheten mange karaktertrekk felles. Rasedyrkere vil kanskje henvise til at Lloyd George er mer kelter enn englander, Hitler mer slaver enn tysk. Begge drages mot mystikk. Lloyd George tar del i den kymriske druidebevegelsen i Wales og har latt sig fotografere i dens drakt. Begge er demagoger i sin politikk. Typisk for Lloyd George er hans slagord i 1918: «Heng keiseren!» Lloyd Georges veltalenhet er verdensberømt, og Hitler ansees jo også som en stor taler, i voldsomme gloser er de i hvert fall likemenn.

Hitler uttalte allerede i «Mein Kampf» sin beundring for Lloyd George som agitator:

Hitler hadde under krigen lest en tysk kritikk av Lloyd Georges taler som «åndelig og videnskapelig mindreverdige, for øvrig banale og selvfølgelige produkter», men da han selv fikk tak i en del av disse taler, måtte han ele høyt over at en normal tysk blekkrytter ikke hadde noen forståelse for disse psykologiske mesterstykker av sjølelig massepåvirkning. Den-

ne mann bedømte nettop disse talene utelukkende etter det inntrykk de etterlot på hans egen blaserhet, mens den store engelske demagog alene hadde beregnet dem på å utøve den størst mulige virkning på massen av hans tilhørere og i videste mening på hele det lavere lag av det engelske folk. Men sett fra dette standpunkt var denne englenders taler de vidunderligste ydelser da de vidnet om en likefremt forbløffende kjennskap til de brede folkelags sjel. («Mein Kampf», 14. opplag, 1932, s. 533.)

Hitler har her instinktivt følt det åndelige slektskap mellom sig og ham, og førerens ros har sikkert også smigret Lloyd Georges forfengelighet.

Hvor overfladisk og uvitende Lloyd George er, fremgår bl. a. tydelig av hans undskyldende bortforklaring av Hitlers jødehat som en følge av bolsjevismen. Hitler har selv uttalt at han allerede som ganske ung i Wien ble «fanatisk antisemit» («Mein Kampf» s. 69), altså lenge før den russiske revolusjon, og allerede dengang koblet han jødedom og marxisme sammen.

Den tyske oprustning var begynt før Hitler kom til makten, i virkeligheten saboterte de tyske offiserer helt fra først av avrustningsbestemmelsene i Versaillesfreden, men selvfølgelig har oprustningen skutt voldsomt fart under nazi-diktaturet etter at alle fredsbevegelser, all parlamentarisk kontroll og all pressefrihet ble undertrykt. For en stor del

støttet våbenindustrien, offiserene og junkerne Hitler for å skape en sterk militærmakt til kamp både mot indre og ytre fiender. Lloyd George er meget naiv hvis han virkelig tror at oprustningen bare tar sikte på Tysklands selvforsvar mot et angrep. Den er et målbevisst ledd i arbeidet for å gjøre Tyskland til en herskende verdensmakt, i begynnelsen gjerne i samarbeid med det britiske imperium til Frankrike og Russland er knust. Men hvis England motsetter sig Tysklands krav på kolonier, vil det snart høre andre toner. Og Hitlers — av Rosenberg inspirerte — drøm om tysk kolonisasjon på russisk jord er så tydelig uttalt i «Mein Kampf» at Lloyd George burde forstå hvad hærskriget mot bolsjevismen varsler. Dette skal jeg omtale senere i en redegjørelse for partidagen i Nürnberg.

Lloyd George som nu er en mann på 73 år, har som så mange andre utlendinger latt sig blende av skinnet. Hvor meget kjennskap han enn kanskje har til massens nokså enkle

psykologi, forstår han ikke at den samme masse som idag hylder Cæsar på Kapitol, imorgen kan styrte ham ut over den tarpejiske klippe. Og det psykopatologiske fenomen Hitler gjennomskuer han slett ikke. Otto Strasser, som kjenner Hitler intimt, har treffende skrevet at han slett ikke er noen «fører», men «revolusjonens kork». Korken leder ikke strømmen, men driver med den og viser kursen.

Den konservative Winston Churchill, som er en langt skarpere intelligens enn Lloyd George, har kjennetegnet Tysklands kurs i de berømte ord at det driver enten mot et indre økonomisk sammenbrudd, fordi riket i lengden ikke kan makte de enorme militærutgifter, eller mot en krig, «kan noen da være i tvil om hvilken kurs Tysklands nuværende leder velger?».

Lloyd George burde forstå at han som medansvarlig for Versaillesfreden har en vesentlig del av skylden for nasjonalismens og militarismens gjenfødelse i det Tyskland, hvis omvendelse til demokratiet angivelig var ententens viktigste krigsmål.

JOHAN SCHARFFENBERG.

Fundamenteringer

A/S Høyer-Ellefsen

ENTREPRENØRFORRETNING

TELEGRAMADR.: H Ø Y E R E L L . TELEFON 13790 . OSLO

Arbeider Bladet 3. m. 189.
15. Aug. 1936.

Johan Scharffenberg:

Marxisme - Darwinisme

«Marxisme» som reaksjonens, navnlig nazismens og dens etterplaprerers skjelsord mot den internasjonale arbeiderbevegelse, blev først innført av dr. Gerlich, chefredaktøren for «Münchner Neueste Nachrichten» (Konrad Heiden: «Geschichte des Nationalsozialismus», s. 29). I denne polemiske mening blir ordet brukt som fellesnevner for alle sosialistiske og kommunistiske bevegelse, selv om de fjerner sig langt fra Marx' lære — endog anarkister blir regnet til «marxistene».

Ordet slo an, og ingen har brukt det med større utbytte enn Hitler, Göring & Co., som sannsynligvis knapt har lest en side av «Kapitalen», i hvert fall sikkert ikke forstått det minste av dette stoffrike og tanketunge, men unektelig ofte også vanskelig forståelige verk som stiller store krav til leserens evne til abstrakt tenkning. Ikke for intet var Marx en disipel av filosofen Hegel, tross motsetningen mellom deres politiske grunnsyn, og dette var ikke bare til gagn for hans store tankebygning.

Hvor idiotisk nazistene bruker

ordet, røbet den forrangede levemann grev Helldorf som nu er politipresident i Berlin, da han i 1933 i Leipzig som vidne i riksretten under riksdagsbrannprosessen forkynte: «Efter vår opfatning er marxister overhodet forbrytere.» Göring har brautet med at nazi skal knuse «marxismen», så det tyske folk om femti år ikke engang vil kjenne den av navn. Han innbiller sig at en videnskapelig teori kan drepes ved vold, men Epiktet har for 1900 år siden sagt alle tyranner den enkle sannhet: «Tanker kan bare overvinnes ved tanker» (d. v. s. ved bedre, sannere tanker).

Nazi står i stor gjeld til oppfinneren av slagordet «marxisme», og det var derfor utakknemlig av Hitler at han 30. juni 1934 lot dr. Gerlich myrde, i likhet med gamle von Kahr, Ballerstedt, Heim og andre personlige motstandere blandt konservative nasjonalister.

Ordet er også villig annammet i Norge som fellesnavn for alle motstandere av den privatkapitalistiske samfundsorden, det blir flittig brukt i pressen og den muntlige agitasjon,

og vi vil nok i høst få høre uavlatelig at kampen står «for eller mot marxismen». Det vil sikkert være sundt på valgmøtene ganske tørt å spørre hvad våre motstandere forstår ved «marxime» og hvad de selv har lest av Marx. Sannheten tro bør det forresten erkjennes at også mange sosialister har et nokså overfladisk kjennskap til Marx. «Kapitalen» kalles riktignok «sosialismens bibel», men de kristne leser vel oftere i sin bibel enn sosialistene leser Marx. F. eks. skal Snowden ha sagt at han aldri har lest «Kapitalen»! Selv har jeg interessert mig mest for de historiske opplysninger

den umåtelig lærde Marx gir om den økonomiske utvikling, f. eks. om arbeidernes kår i England før beskyttelseslovene satt litt skranke for utbygningen av arbeiderne fra barndommen av. Meget i hans teorier er for mig spekulasjoner som utviklingen ikke har gitt rett. Som barts og andre nasjonaløkonomers kritikk er da ikke helt blottet for sannhet, og sosialistiske videnskapsmenn har også revidert forskjellige punkter i læren. Det strider overhodet mot videnskapens ånd å kanonisere «Kapitalen» som et hellig skrift av uforanderlig og evig gyldig sannhet — slikt er dogmatisk religiøs

tenkemåte. Like lite som et bibelsted i og for sig er et avgjørende argument i en fornuftig drøftelse, er et Marx-citat det. Det vekker alltid kvalme når de rett-troende vil dølge meningsfeller som er av en annen mening, med en henvisning til hvad «Marx har sagt», eller en naken påstand om at en avvikende opfatning er uriktig fordi den er «antimarxistisk».

Marx har den uvisnelige fortjeneste sterkere enn noen tidligere å ha fremholdt de økonomiske krefters viktighet i kulturutviklingen. Men hans tankegang er for ensidig, han regner for lite med psykologiske faktorer, han glemmer sannhetskjernen i ordet: «Mennesket lever ikke av brød alene.» Man utrydder ikke den religiøse trang med at «religion er opium for folket», man dreper ikke nasjonalfølelsen med at den er innpodet den opvoksende slekt som støtte for privatkapitalismen.

Hvor lite biologisk Marx tenkte, viser hans innett hatefulle kritikk av Malthus, selv utformet han aldri noen fyldestgjørende befolkningslære. Krapotkin hadde en dypere forståelse av menneskenaturen og en langt mer omfattende naturvidenskapelig innsikt enn Marx.

Vi skal ikke ophøje Marx til en ufeilbar profet, vi skal se hans tidsgivne begrensning, men like overfor

den tåpelige utskjellen av «marxismen» skal vi fremholde hans storhet som en av de forskere og tenkere som har ledet utviklingen inn på en ny bane. De uvitende skriblere og skråhalser bør lese hvad den konservative norske sosialøkonom K. V. Hammer skrev i sin biografi av Marx i «Salmonsens»:

«M.s optræden betegner et vendepunkt i den sociale bevægelses historie. — — — M.s betydning for den almindelige økonomiske tænkning maa ikke underkendes; den diskussion af samfundsvidenskabens grundproblemer, hvortil hans kritik har givet stødet, har været overordentlig frugtbar. De impulser, der udgaa fra ham, strække sig over økonomi, sociologi, historie og filosofi; han hører til de store rydningsmænd og fornyere.»

Bare åndelig pøbel innbiller sig at de kan avfeie en slik mann med at han var «sjøde» — det samme brukes jo også mot Freud og psykoanalysen som er nazi like forhatt som «marxismen».

Man kan treffende sammenligne Marx' innsats i samfundslæren med Darwins i naturvidenskapen. Darwin var ikke den første naturforsker som fremsatte tanken om artenes opprinnelse ved de nulevende formers avstamning fra eldre former, helt tilbake til de første encelledede organismer på jorden — Lamarck er den største av hans forgjengere. Men Darwin førte avstammingslæren (evolusjonsteorien) til gjennombrudd

Fort. side 6.

ved sine lettfattelige forklaringer: utvalget gjennom kampen for tilværelsen (som han tilegnet sig fra Malthus) og gjennom kjønnsvalget. Nu har avstammingslæren seiret så avgjørende at det ikke tenkes anderledes i biologien, og selv den katolske kirke tolererer den nu, mange protestantiske teologer, navnlig i England, hylder den åpent.

Men samtidig er det almindelig erkjent at Darwins forklaring av utviklingen er altfor spinkel og langt fra tilstrekkelig — ikke minst har den moderne arvelære, Mendelismen, undergravd «Darwinismen», men selvfølgelig ikke selve evolusjonsteorien.

Darwin (1809—1882) og Marx (1818—1883) var samtidige. De vil alltid bli regnet til banebryterne i

Arbeider Bladet nr. 189.
15 Aug. 1936.

som et bibel-
et avgjørende
ig drøftelse, er
et vekker alltid
ende vil døive
av en annen
isning til hvad
en naken på-
ende opfatning
r «antimarxist-

uvisnelige for-
noen tidligere
onomiske kref-
laturutviklingen.

er for ensidig,
ed psykologiske
mer sannhets-
ennesket lever

Man utrykker
ng med at «re-
lket», man dre-
sen med at den
voksende slekt

kapitalismen.

k Marx tenkte,
atefulle kritikk
ormet han aldri
befolkningslære-
en dypere for-
naturen og en
de naturviden-

Marx.

die Marx til en
al se hans tids-
nen like overfor

den tåpelige utskjellen av «marx-
ismen» skal vi fremholde hans stor-
het som en av de forskere og ten-
kere som har ledet utviklingen inn
på en ny bane. De uvitende skrib-
lere og skrålhalser bør lese hvad den
konservative norske sosialøkonom
K. V. Hammer skrev i sin biografi
av Marx i «Salmonsens»:

«M.s optræden betegner et vendepunkt
i den sociale bevægelses historie. —
— M.s betydning for den almindelige
økonomiske tænkning maa ikke under-
kendes; den diskussion af samfundsviden-
skabens grundproblemer, hvortil hans kri-
tik har givet stødet, har været over-
ordentlig frugtbar. De impulser, der ud-
gaa fra ham, strække sig over økonomi,
sociologi, historie og filosofi; han hører
til de store rydningsmænd og fornyere.»

Bare åndelig pøbel innbiller sig
at de kan avfeie en slik mann med
at han var «jøde» — det samme bru-
kes jo også mot Freud og psyko-
analysen som er nazi like forhatt
som «marxismen».

Man kan treffende sammenligne
Marx' innsats i samfundslæren med
Darwins i naturvidenskapen. Dar-
win var ikke den første naturforsker
som fremsatte tanken om artenes
oprinnelse ved de nulevende for-
mers avstamning fra eldre former,
helt tilbake til de første encelledede
organismer på jorden — Lamarck
er den største av hans forgjengere.
Men Darwin førte avstammingslæren
(evolusjonsteorien) til gjennombrudd
Forts. side 6.

is vil gjøre.

idag

øvraskelse blandt
kuleløken som kom
e pr bunt.
var dagens priser:
er kr. 1.00—1.50 pr. k
noe billigere. Snitte
kilo. Voksbønner 60
arges kr. 0.90—1.20 pr
kr. 0.80—1.00 pr kilo.
ilo. Blomkål 20—80
10 øre pr. kilo. Ag
0. Slangeargurker 40
70 øre pr. kilo. Gr
Purre 40 øre pr. b
bunt. Neper 20 ø
r 20—30 øre pr. bur
re pr. bunt. Gressl
Timian 15—20 øre p
0 øre pr. bunt. K
k. Melon 75 øre og o
Sylteløp 30 øre pr.
øre pr. bunt. Spinat
t 15 øre pr. stk. Sp
stk. Selleristetter 50-
better 25—30 øre pr

100 år

enkle

erwin-

bedre,

opfin-

», og

Hitler

erlich

Kahr,

erson-

vative

mmet

mot-

stiske

brukt

isjon,

ved sine lettfattelige forklaringer:
utvalget gjennom kampen for til-
værelsen (som han tilegnet sig fra
Malthus) og gjennom kjønnsvalget.
Nu har avstammingslæren seiret så
avgjørende at det ikke tenkes an-
derledes i biologien, og selv den ka-
tolske kirke tolererer den nu, mange
protestantiske teologer, navnlig i
England, hylder den åpent.

Men samtidig er det almindelig
erkjent at Darwins forklaring av ut-
viklingen er altfor spinkel og langt
fra tilstrekkelig — ikke minst har
den moderne arvelære, Mendelismen,
undergravd «Darwinismen», men
selvfølgelig ikke selve evolusjons-
teorien.

Darwin (1809—1882) og Marx
(1818—1883) var samtidige. De vil
alltid bli regnet til banebryterne i
menneskehetens historie, men de var
ikke ufeilbare, utviklingen går vi-
dere, og deres lære vil foreldes i
mangt og meget.

Utviklingslæren vil overleve «Dar-
winismen», sosialismen vil overleve
«Marxismen», men begge navn vil
stå som stjerner på åndslivets him-
mel.

JOHAN SCHARFFENBERG.

Johan Scharffenberg:

BØDDELÅNDEN I NAZI-TYSKLAND

Forlaget Carrefour i Paris har fortsatt den skriftserie mot Hitlerismen som begynte med den i 1933 utkomne «Braunbuch über Reichstagsbrand und Hitler-Terror» (utgitt i Basel). Det er utvilsomt den samme gruppe tyske emigranter som leder innsamlingen, bearbeidelsen og utgivelsen av materialet fra Nazi-Tyskland, visstnok i forståelse med utenlandske meningsfeller, sannsynligvis mest kommunister. Sammenhengen fremgår bl. a. av at boken «Dimitroff contra Goering» som i 1934 kom på Carrefourforlaget, kaltes «Braunbuch II».

Forfatterne er anonyme, et forhold som i almindelig ikke er heldig. Når man reiser voldsomme anklager mot navngitte menn, bør man helst selv stå frem under fullt navn, det er det mest rettskafne, modigste og dessuten det klokkeste, fordi det styrker lesernes tillit og gir dem adgang til å prøve forfatternes troverdighet.

I det foreliggende tilfelle er dog anonymiteten forståelig. Forfatterne

kan ha nære slektninger eller venner i Tyskland, og disse kan risikere å bli satt i konsentrasjonsleir som gisler fordi Gestapo ikke kan hekte forfatterne selv. Hvis de skrev under navn, vilde det også falle lettere å opspore og avskjære de hemmelige forbindelser de utvilsomt har, og deres eget liv kunde bli truet også i utlandet (kfr. mordet på professor Lessing i Tsjekkoslovakia og bortførelsen av Jacob fra Sveits). Men hvis nazispionene allikevel har snuset dem op, bør de helst la visiret falle og vise sitt ansikt. Professor Heegaard påstod — vel med dr. H. Keller som kilde — at Georg Bernhard hadde skrevet «Das braune Netz» (Carrefour 1935), men dette bestrides i en meddelelse til mig fra vel underrettet utenlandsk hold. Forresten vilde det bare styrke disse bøkens innflytelse om en så dyktig og kjent journalist som Bernhard deltar i utarbeidelsen.

«Das Deutsche Volk klagt an».
Editions du Carrefour.
Paris 1936.

Hvem så forfatterne er, er de utvilsomt kloke og vel underrettede, og det stoff de systematisk samler, gjør bøkene til nyttige kildekrifter. Allerede de mange utdrag av nazistørrelsens egne uttalelser er det bekvemt å ha samlet som en «citatsprøite» man kan rette mot dem når de maskerer sig som forsvarere av fred, frihet og rett. Allikevel bør bøkene brukes med skjønnsom kritikk, de er anklageskrifter, forsåvidt tendensiøse og ikke objektivt videnskapelige, slik som jeg helst vil ha mitt materiale. Etter mitt inntrykk er de faktiske opplysninger, citater o.s.v. oftest riktige, men de derpå byggede antagelser kan være løse. F. eks. har jeg ikke festet lit til «Braunbuch»s rekonstruksjon av brannstiftelsen i riksdagsbygningen. Men det er naturligvis lettere for en utenlandsk iakttagere å være kjølig forsiktig i sine slutninger enn for dem som lider på sinn og kropp under nazis rettsbrudd. Og disse anklageskrifter kommer dog sikkerlig sannheten nærmere enn nazis frekke historieforfalskning.

Jeg kjenner ikke forfatterne, men de kjenner mig, og når jeg etter uttrykkelig opfordring anmelder deres nye bok, skal de ha den hilsen at min kritikk av enkeltheter ikke skyldes uvilje mot selve formålet: å vise verden nazis virkelige vesen — med dette formål sympatiserer jeg helt ut.

Mot bokens tittel: «Det tyske folk anklager» kan det innvendes at ennu er visst dessverre folkets flertall bestatt av den for oss nordboer ufattelige og motbydelige overtro på den gudsendte «fører». Det står et praktfullt citat s. 23 fra «Der deutsche Büro- und Behördenangestellte» 1934: «For 2000 år siden åpenbarte skaperen sig for menneskeheten i Jesu skikkelse. Idag åpenbarer Gud sig for det tyske folk i Hitlers skikkelse.» Jeg har samlet flere lignende blomster, f. eks. følgende bordbønn som barna lærer i Köln («Dagen» 11. 4. 1936):

«Fører, min fører, gitt mig av Gud, beskytt og ophold du mitt liv! Du har reddet Tyskland av dypeste nød, jeg takker dig idag for det daglige brød. Bli ennu lenge hos mig, og forlat mig ikke! Fører, min fører, min tro og mitt lys. Hill dig, min fører!»

Allerede i 1933 blev Hitlers bilde satt på alteret i enkelte kirker. Man kan bare forstå utviklingen i Tyskland ut fra religionshistorien: en psykopat blir gjennom en «åpenbaring» overbevist om sitt guddommelige kall og samler en skare troende om sig, og på grunn av tidsforholdene lykkes det å rive store deler av folket med, en ny religion oppstår — Muhammed i Arabia, mormonismens stifter Josef Smith i U. S. A., Adolf Hitler i Tyskland, hvor utviklingen bare er gått så mye for-

enkeltvesener. Forklaringen må søkte ved hjelp av hele det moderne reklameapparat. Ut fra dette syn forstår man fanatismen og grusomheten, og heri ligger også den store vanskelighet ved å overvinne en slik bevegelse. Det besynderlige tyske folk lar sig lett rive med av ideologier, og Hitler har gitt det en ny ideologi, full av vrøvl og selv-motsigelser, fornektet i praksis, men det skader ikke det minste så lenge «troen» holder — ingen fornuftgrunner biter på den, fordi den er forankret i følelsens undergrunn. Uten dette grunnlag vilde det bare virket latterlig å gjøre «Heil Hitler» til den offisielle «tyske hilsen» som endog er tvungen i selve rettssalen, eller å fastslå for ramme alvor: «Adolf Hitler ist Deutschland, Deutschland ist Adolf Hitler.» En slik forgudelse krevde selv keiser Wilhelm II aldri, enn si geniet Bismarck.

Hadde forfatterne tilegnet sig dette psykologiske og psykiatriske syn på Hitlerismen, vilde de bedre kunnet forstå all den utrolige råhet de skildrer. Hitlers S. A., S. S. og Gestapo er det moderne sidestykke til f. eks. mormonernes «morderengler» i bevegelsens kampår. Hvordan kan det tyske folks flertall billige eller i det minste tolerere all den grusomhet som nu øves etter Hitlers vilje i «folkets» navn? De fleste tyskere

er dog godmodige og skikkelige som kes i massesuggestionen og religionspsykologien. I dette stykke skulde jeg ønske at forfatterne hadde loddet dypere, ikke bare konstatert barbariet, men også forklart det. Under Hitlersuggestionen er villdyret sloppet løs i det tyske folk, og jeg spør med angst: vilde det under lignende forhold gå like galt med det norske folk?

Villskapen raser ikke bare innad mot alle motstandere av den nye tro, men samler sig også nu til et tigersprang mot alle folk som ikke vil underkaste sig det tyske førerskap. Forfatterne har fullstendig rett når de setter terroren innad i forbindelse med oprustningen som nu har gjort Tyskland til en eneste stor festning. Hitlerismen er en krigsreligion som Islam lenge var det.

Rammende i blinken skrev Segerstedt nylig («Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning» 25. 7. 1936): «Så vida ike Hitlerismen störtas i Tyskland, finns det ingen möjlighet att undgå ett nytt, allmänt europeiskt krig.» Derfor er alt arbeid som sikter på å undergrave nazistyret, et fredens verk, således også den her omtalte bok. Et hovedpunkt i dette arbeid er å drepe det tyske folks overtro på Hitler, å vise hans sanne

(Forts. side 8)

Bøddelånden i Nazi-Tyskland -

(Forts. fra side 3)

vesen i all dets ynkelighet, forløsthet, latterlighet og sykkelighet.

Possig nok har Anton Drexler, den skikkelige jernbanesnekker som grunnla nazipartiet, og Julius Streicher som nu er en av Hitlers sterkeste støtter, men engang selv strebte etter førerplassen, allerede i 1921 gitt denne treffende karakteristikk av avguden (citert s. 9):

«Maktbegjær og personlig ærgjerrighet har kalt herr Adolf Hitler til hans post... Han fordreier alle kjensgjerninger... La dere ikke føre vill, Hitler er demagog og støtter sig bare på sin talerbegavelse, dermed tror han å kunne føre det tyske folk vill, og navnlig å snakke inn i dere (d. v. s. partifellene) ting som er alt annet enn sannhet.»

Det lyktes dessverre til fullkommenhet.

En svensk forfatter, de Geer, skrev nylig i «G. H. o. S. T.»: Hitler er opriktig, han kan ikke lyve, for han kjenner ikke forskjellen på sannhet og løgn.

Dette trekk er almindelig hos psykopater av hans type, det alene forklarer Hitlers ellers ubegripelig frekke påstand i talen ved den drepte nazifører Gustloffs bisettelse i Schwerin 13. februar 1936: «På vår bevegelses vei ligger ikke en eneste motstander som vi har myrdet, ikke ett attentat... Aldri kjempet vi med disse våben.»

Sannheten er at nazismens vei er blodig fra første ferd til denne dag, og Hitler som uttrykkelig har erklært at intet skjer i bevegelsen

uten hans vidende og vilje og at han tar ansvaret for alt, har prist mord, brukt mordere som Heines i sin tjeneste, for dog til slutt å la dem myrde, forherliget Rathenaus mordere, kalt Potempamorderne sine «kamerater» og bevidnet dem sin solidaritet og sympati, svelget i tanken om hvordan «hodene skulde rulle» når han kom til makten, og nu lar han dem rulle, med eller uten dom.

Forfatterne burde tatt med en utførlig skildring av Potempamordet i august 1932. Det vilde være ypperlig stoff for et illegalt skrift til spredning i Tyskland. Jeg har knapt lest noe mer opprørende enn obduksjonsberetningen om den polske arbeider som drukne S. A.-menn sparket ihjel en natt i hans mors nærvær. Etter Hitlers telegram til «Meine Kameraden», sa den daværende rikskansler von Papen i en offentlig tale at Hitler derved hadde forspilt enhver adgang til noensinne å bli Tysklands rikskansler, men knapt et halvt år bakefter banet denne adelige junker ham veien til makten, og den brukte han snarest mulig til å la Potempamorderne he-nåde og senere til å myrde Papens sekretær Jung som hadde utarbeidet visekanslerens berømte Marburgtale.

Segerstedt opplyser (G. H. o. S. T. 22. 7. 1936):

«... biskop Peter har befordrats till domkyrkan i rikshuvudstaden. Biskop Peter tillhör de tyska kristna. Han har offentlig uttalat kyrkans gillande av det ryktbara mordet i Potempa, där nazistiska landsknektar sparkade ihjel en ung man i moderns åsyn, en bragd som inbringade dem en telegrafisk solidaritetsförklaring från Hitler.»

Dette skulde jeg dog gjerne se dokumentert nøiaktig; i tilfelle blotter det i et blink tysk mordermen-talitet.

Et annet eksempel er nazistenes mord på kommunisten Hennings i Hamburg, idet de forvekslet ham med Edgar André; de slapp med få års fengsel, og blev benådet da nazi kom til makten, og ansatt i politiets tjeneste. Nå, morderen Heines blev jo satt til politipresident i Breslau — til han selv blev myrdet på Hitlers befaling.

Nazi gjorde den politiske kamp i Tyskland til en borgerkrig, og selvfølgelig led de da også selv tap, om enn tapslisten er overdreven — den opfører f. eks. forfatteren Dietrich Eckart som vitterlig døde av sykdom.

Men kommunistenes tap var allerede før 1933 langt større enn nazistenes, og mens domstolene tok ytterst lemfeldig på nazistenes voldshandlinger, brukte de en langt strengere målestokk på kommunistene. Etter Hitlers seier er straffene skjerpet til grusomhet, og gamle, før på-dømte saker tas op igjen, og menn som selv ikke tok del i voldshandlingene, dømmes til døden som «åndelige ophavsmenn». Hvordan vil det, efter en ny omveltning, gå Hitler og hans kumpaner hvis de trekkes til ansvar for alle de ugjerninger hvis «åndelige ophavsmenn» de er?

Den her omtalte bok bringer en lang, lang liste over alle de henrettede eller på annen måte drepte, og enda er ikke tatt med «den tyske Bartolomeusnatts offer 30. juni og 1. juli 1934 da Hitler egenmektig opkastet sig til Tysklands høieste domstol: «damit war des deutschen Volkes oberster Gerichtshof in diesen 24 Stunden ich selbst,» som han sa i den såkalte «riksdag» 13. juli 1934.

Selvfølgelig er det mig umulig å kontrollere riktigheten av alle de oplysninger boken inneholder, men to-

talbilledet stemmer med hvad jeg ellers vet gjennom omfattende studier. Den offisielle tyske statistikk rekker dessverre ennå ikke lenger enn til og med 1933, men allerede følgende tall fra «Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich» viser brutaliseringen av den såkalte rettspleie:

Henrettelser i Tyskland.

Ar.	Menn	Kvinner
1928	2	0
1929	0	0
1930	1	0
1931	4	0
1932	3	0
1933	61	3

Dommer for «høiforæderi» i Tyskland.

1927	35
1928	24
1929	20
1930	61
1931	70
1932	230
1933	1698

Politiske forbrytelser finnes også henført under andre rubrikker. Mens det i alle kulturland har vært brukt en mildere bedømmelse av politiske forbrytelser som følge av en ærlig omenn kanskje skakkjørt overbevisning, straffes de politiske forbrytere i Tyskland nu strengere og behandles grusommere enn selv rovmordere. Hitler kan være glad fordi hans høiforræderi i 1924 blev dømt efter Weimarsystemets milde syn. Hvis nazistene selv var så uskyldrene som Hitler skildrer dem, hvorfor fikk han da utstedt rikspresidentens forordning av 21. mars 1933 om straff-frihet for «handlinger som var begått i kampen for det tyske folks nasjonale reisning, til dens forberedelse eller i kampen for den tyske jord»?

Nazipressen gjorde i sin tid meget vesen av at en del naziudyr blev straffet for mishandlinger av fangene i en konsentrasjonsleir i Stettin, — riktignok blev det forbudt pressen å meddele annet enn selve dommen. Saken omtales i boken, men slik at det ser ut som om Göring av sig selv grep inn. Sammenhengen skal imidlertid være at saken kom gamle feltmarskalk v. Mackensen for øre, og han henvendte sig til Hindenburg som da ennå hadde kraft nok til å pålegge Göring en ordinær rettslig undersøkelse som førte til strenge dommer. Men det videre forløp har Göring «æren» av: kort tid bakefter nedsatte han ved benådning straffene til få ukers fengsel som allerede var avsonet ved varetekt. Efter frigivelsen fikk udyrene stillinger i politiet og har gjort «en glimrende karriere i Gestapos tjeneste» (l. c. s. 82).

Gripende avskjedsbrev fra henrettede kommunister gjengis i boken, — de vidner om deres sanne menneskeverd.

Man bør være opmerksom på at mange beregninger av antallet straffede o. s. v. er skjønsmesige og ikke hviler på sikre kjensgjerninger. Forfatterne beskylder endog det tyske statistiske centralbyrå for å forfalske statistikken. Berettigelsen av denne anklage tør jeg ikke dømme om, men jeg venter spent på å se hvordan den statistiske årboken for 1936 vil rubrisere «Bartolomeusnatts» ofre — som «henrettelser» eller som «mord» eller som «ulykkestilfelle»! Hvis centralbyrået ikke lyver, må man i opgavene for 1934 kunne finne de dreptes tall.

Beregningen (s. 110) at steriliseringsloven som trådte i kraft 1. januar 1934, har voldt «29,000» dødsfall, anser jeg som vill fantasi. Det er

også andre ting i boken jeg ikke stoler på.

Men som sagt: jeg anser totalbilledet som sant i all dets gru.

Jeg vilde gjerne se lignende oppgjør fra de andre dikturstater, Italia, Tysk-Østerrike, Ungarn, Polen og Sovjet-Russland. Diktator og terror er uadskillige, og jeg bruker ikke en forskjellig målestokk på hvitt og rødt diktatur, hvit og rød terror, men fordømmer begge.

Det er dog den forskjell at Russland før ikke var noen kulturstat, men nu forhåpentlig arbeider sig opover fra barbariet, men Tyskland var før en høitstående kulturstat som nu er sunket ned i barbari og ikke lenger hører hjemme blandt europeiske rettssamfund. Det er også den for det øvrige Europa viktige forskjell at Sovjet-Samveldet utvilsomt trenger fred, ønsker og arbeider for fred, mens Tyskland idag er en ennå større krigsfare enn før 1914 fordi det beherskes av menn med mordmentalitet.

Det citeres i boken (s. 298) forskjellige sentenser som nu spredes i Tyskland på ulovlige lapper; en lyder: «Lieber einen Kaiser von Gottes Gnaden, als einen Verrückten von Berchtesgaden» («heller en keiser av Guds nåde, enn en forrykt fra Berchtesgaden»).

Dette er også min resept for det syke tyske folk. —

Det tør vel være uten sidestykke at en stormakts regjering og dens ledende menn er gjenstand for en slik anklage som i denne boken uten å rense sig gjennom saksanlegg mot forfatterne og forlaget. Dertil er det full anledning efter fransk lov, men en slik prosess i Frankrike våger Hitlerstyret neppe.

JOHAN SCHARFFENBERG

*Dagbladet m. 128.
4 juni 1936.*

WERGELAND, JØDENE OG VI

Til

Dr. Johan Scharffenberg!

I Deres tilsvaer idag i «Dagbladet» til hr. Jens Rolfsen finner jeg atter legenden om Henrik Wergelands jødiske avstamning og derav følgende jødevennlighet gjentatt, fordi: «Hans mor var født Thaulow».

Henrik Wergelands mor var så vidt jeg kan se av samtlige slektstavler av helt rent arisk blod. Hun var en av 13 søsken — om muligens en av hennes brødre ved giftermål har blandet jødeblod i slekten Thaulow kan dette ingen innflytelse ha hatt på Henrik Wergeland.

Når De sier om Dem selv at De «dessverre» ikke har en dråpe jødisk blod så kan De for så vidt regne Dem i det beste selskap.

En ganske annen sak er det om Henrik Wergeland i dag vilde delt Deres begeistring for å slippe 5000 utviste tyske jøder (kommunister) inn i Norge. Det er tvilsomt.

Tross sin dikteriske begeistring og sitt til alle tider praktfulle dikt: «Jøden», vilde han sannsynligvis ha fulgt med i vår tid og sett og forstått at vi har andre påkrevde store opgaver i vårt eget land å ofre vårt hjertelag og våre penger på. Har vi ikke fattige og nødlidende nok selv! Vi behøver jo ikke gå dypere og lengere enn til vår fiskerbefolkning som utstår de forferdeligste lidelser og straba ser for å skaffe oss den mat vi spiser og de penger vi så flott og ruhdhåndet tilbyr til fjerne idealer og propaganda!

Denne store nødlidende befolkning synes mig å stå oss nærmere. Men de savner sin store dikter.

Når stormen har ødelagt redskap og not — all deres eiendom — og forsørgerne ofte er omkommet — hvad blir der av de sultende familier med de opvoksende barn?

«Hvad Du evner kast av i de nærmeste krav!»

Det kan se så godhjertet og menneskevennlig ut å blande sig i de fremmede lands styre og politikk — mange som ikke har gidet gjøre sig umaken eller som ikke har kunnet sette sig tilstrekkelig inn i forholdene til å gjøre sig op en personlig klar mening lar sig lett forføre og bluffe av sentimentaliteten.

Oslo, 2. juni 1936.

Alexandra Thaulow.

Dagbladet nr. 125
2 juni 1936.

Kan en jødisk innvandring gavne Norge?

Av Johan Scharffenberg.

Wie die Sonne geht Israel über Europa: wo es hin-
kommt, spriesst neues Leben
empor, von wo es weg-
zieht, da modert alles, was
bisher geblüht hatte.»
Nasjonaløkonomen profes-
sor Werner Sombart
(«Die Juden und das Wirt-
schaftsleben», s. 15).

Dessverre har jeg ikke før rukket å imøtegå hr. Jens Rolfsens artikkel i Dagbladet nr. 115. Han citerer min artikkel i Arbeiderbladet nr. 67 på en måte som jeg stempler som bevisst forvrenging. Jeg hadde først i Arbeiderbladet nr. 59 foreslått en internasjonal overenskomst mellom 7 nordiske og vest-européiske stater om å motta tyske jøder i et bestemt forhold til hver enkelt stats folketall, forutsatt at Tyskland på sin side respekterte deres eiendomsrett og ikke som nu flådde dem før de slapp ut av «det tredje riket». Denne tanke utformet jeg senere i et regnestykke sålydende:

«Som sagt har jeg aldri tatt til orde for at Norge alene skulde lukke op for en ubegrenset og ukontrollert innvandring, men for en internasjonal avtale, helst i samarbeid med byrået i London. De syv stater jeg særlig nevnte i Arbeiderbladet nr. 59, har vel 112 millioner innbyggere, herav har Norge vel 2.5 prosent. Hvis disse stater blev enige om å motta f. eks. 200 000 flyktninger, vilde det på Norge falle 5000 (voksne og barn).»

Dette er opprinnelsen til legenden om de 5000 jøder som jeg vil slippe inn i Norge. Hederlige mennesker ser straks at det er bare under bestemte forutsetnin-

ger jeg har nevnt dette tall, for å vise hvilket litet antall det vilde falle på Norge ved en slik internasjonal forholdsmessig fordeling selv om det skulde bli tale om en masseutvandring av 200 000 tyske jøder (henimot halvparten av de «heljøder» som nu finnes i Tyskland).

Først og fremst har jeg naturligvis tenkt på kulturfolkernes plikt til å åpne asyl for mennesker som på grunn av sin rase, uten spor av individuell skyld, plages i Tyskland som følge av systematiserte vrangforstillinger hos den bande psykopater og kriminelle som nu har makten i Tyskland.

Men jeg vedkjenner mig også åpent den overbevisning at Norge selv vilde ha fordel av en innvandring av intelligente initiativrike og driftige tyske jøder. Jeg citerte bl. a. den kjente tyske teolog, dr. Johannes Müllers uttalelser i «Grüne Blätter» (1933) at jødene «er med sin bevegelse og slagferdighet, livlighet og ivrighet likefrem et ferment som vi tunge tyskere trenger i erhvervs- og forretningslivet så vel som i det åndelige og politiske liv».

Danmark har bare hatt noen få tusen jøder, men de har spillet en så stor rolle i dansk åndsliv (både videnskap og kunst), politikk og forretningsliv at Danmark, uten jødernes innsats, ikke idag vilde inntatt

den høie plass det har som kulturstat.

Jeg nevner i fleng fra vår tid: Georg og Edvard Brandes, Herman Trier, Orla Lehmanns dattersønner Helge og Ove Rode, statistikeren Marcus Rubin, bakteriologen Salomonsen, historikeren Fridericia, brødrene Harald og Niels Bohr, riksadvokat Goll, alle av hel eller delvis jødisk avstamning. England har hatt en heljøde som premierminister og ledende konservativ politiker: Disraeli (lord Beaconsfield), en annen som vissekonge i India: Rufus Daniel Isaacs (lord Reading).

For det økonomiske liv minner jeg om de ord jeg har satt som motto, fra Werner Sombarts merkelige, blendende skrevne, men ikke alltid videnskapelig uangripelige bok om jødernes rolle. Utgangspunktet for hans betraktninger var Spanias forfall efter utdrivningen av jødene og Nederlandenes opblomstring. Nu skal dessverre Sombart også være blitt nazifisert, men hans bok (1918) var enda preget av en uvilkarlig beundring, blandet med uvilje.

Våre antisemitter har det travelt med å utpeke norske borgere av delvis jødisk avstamning, — en av dem er Henrik Wergeland, hvis mor var født Thaulow. Ernst Sars uttalte en gang til mig en bestemt formodning om at familien Sverdrup var av delvis jødisk avstamning. Johan Sverdrups utseende og intellekt kan godt forenes med denne antagelse.

«Westdeutscher Beobachter» har betegnet mig som «den jødiske overlæge», men jeg har ikke en dråpe «jødisk blød» — dessverre!

Frit Folk

M. 5, 31 Mars 1936.

Regjeringen forbereder innvandring av 5 000 jøder til Norge.

Scharffenberg som organisator.
Hvad sier de arbeidsløse?

Mens Mowinkel ennå var statsminister rettet en hr. Nathan en oppfordring i «arbeider»-bladet til statsministeren om å åpne landets grenser for de utlendinger som på grunn av Hitlers politikk var på flyttfot. — Vi normenn kunde så å si ikke undvære disse utlendingers virkelyst og energi, het det, vi måtte være glad til at utlendinger vilde slå sig ned i Norge, for å sette hjulene igang og ikke minst når fødslene her i landet gikk slik tilbake.

Hr. Nathan har ikke talt forgjeves. — I «arbeiderbladet» for 10. mars skriver Scharffenberg en lang artikkel med følgende konklusjon:

«Det finnes et stort antall verdifulle mennesker som nu gjerne vil forlate Tyskland. Norge bør få sin del av dem.» —

«Storparten av flyktningene fra Tyskland efter nazismens seier i 1933, er jøder», konstaterer Scharffenberg i samme forbindelse.

I «arbeider»-bladet for 12. mars skriver riktignok Kuht at «de jødiske flyktninger i stor utstrekning blir hjulpet», men allikevel kan vi i arbeiderbladet for 14. mars i en redaksjonsartikkel få bekreftelse på at regjeringsorganet er enig med Scharffenberg:

«Russland har erklært sig villig til å stille et bestemt landområde til disposisjon for en jødisk koloni.» — «nu må det vises velvilje og forståelse fra alle land som står tilsluttet folkeforbundet», skriver «arbeider»-bladet.

Så kommer rosinen i pølsa. I en artikkel av Scharffenberg av 19. mars får vi det nøiaktige antall av jøder som foreslås gitt innreisettillatelse til Norge, oppgitt til 5000 og videre skriver den samme ekspert:

«Der vilde være av interesse å få opplysninger fra regjeringen om de tilbud som formuende jøder efter forlydende skal ha om å sette kapital inn i nye foretagender i Norge.»

Jaså. Det vilde være av interesse. Jeg trodde «arbeiderpartiet» var imot «kapitalen» ikke minst den utenlandske «kapital», men når den altså er jødisk ser det ut til å være i orden. Hvilken hån mot det arbeidende folk. — Hvilke kraftsatser om kapitalens forbannelse har ikke «arbeiderpartiet» ofte med rette slynget ut i tidens løp og nu i dag er altså den utenlandske jødekapital et velkomment gode for Ola Nordmann.

Og ikke bare jødekapital har vi bruk for, nei også jødeblødet er ønskelig for å få litt mere fart i nordmennene.

Scharffenberg skriver at han vilde «anse det som heldig å få litt mer av det jødiske ferment i vårt noe tunge folk, bl. a. ved universitetet.»

Vi protesterer mot at vårt land skal oversvømmes av utenlandske jøder til fortrenghet for våre egne landsmenn. Vi skal greie å befolke vårt eget land uten assistanse.

La våre egne arbeidsløse komme i arbeid, det er en oppgave som regjeringen burde konsentrere sig om. I

stedet for «hele folket i arbeid» får vi altså 5000 jøder til landet.

Jeg trodde «Norge for folket» betød Norge for det norske folk, — men det er altså ikke meningen.

Jens Rolfsen.

jøder til Norge.

Scharffenberg som organisator. Hvad sier de arbeidsløse?

Mens Mowinkel ennå var statsminister rettet en hr. Nathan en oppfordring i «arbeider»-bladet til statsministeren om å åpne landets grenser for de utlendinger som på grunn av Hitlers politikk var på flyttefot. — Vi normenn kunde så å si ikke undvære disse utlendingers virkelyst og energi, het det, vi måtte være glad til at utlendinger vilde slå sig ned i Norge, for å sette hjulene igang og ikke minst når fødslene her i landet gikk slik tilbake.

Hr. Nathan har ikke talt forgjeves. — I «arbeiderbladet» for 10. mars skriver Scharffenberg en lang artikkel med følgende konklusjon:

«Det finnes et stort antall verdifulle mennesker som nu gjerne vil forlate Tyskland. Norge bør få sin del av dem.» — —

«Storparten av flyktningene fra Tyskland etter nazismens seier i 1933, er jøder», konstaterer Scharffenberg i samme forbindelse.

I «arbeider»-bladet for 12. mars skriver riktignok Koht at «de jødiske flyktninger i stor utstrekning blir hjulpet», men allikevel kan vi i arbeiderbladet for 14. mars i en redaksjonsartikkel få bekreftelse på at regjeringsorganet er enig med Scharffenberg:

«Russland har erklært sig villig til å stille et bestemt landområde til disposisjon for en jødisk koloni.» — «nu må det vises velvilje og forståelse fra alle land som står tilsluttet folkeforbundet», skriver «arbeider»-bladet.

Så kommer rosinen i pølsa. I en artikkel av Scharffenberg av 19. mars får vi det nøiaktige antall av jøder som foreslås gitt innreisettillatelse til Norge, oppgitt til 5000 og videre skriver den samme ekspert:

«Der vilde være av interesse å få opplysninger fra regjeringen om de tilbud som formuende jøder etter forlydende skal ha om å sette kapital inn i nye foretagender i Norge.»

Jaså. Det vilde være av interesse. Jeg trodde «arbeiderpartiet» var imot «kapitalen» ikke minst den utenlandske «kapital», men når den altså er jødisk ser det nt til å være i orden. Hvilken hån mot det arbeidende folk. — — Hvilke kraftsatser om kapitalens forbannelse har ikke «arbeiderpartiet» ofte med rette slynget ut i tidens løp og nu i dag er altså den utenlandske jødekapital et velkomment gode for Ola Nordmann.

Og ikke bare jødekapital har vi bruk for, nei også jødebløt er ønskelig for å få litt mere fart i nordmennene.

Scharffenberg skriver at han vilde «anse det som heldig å få litt mer av det jødiske ferment i vårt noe tunge folk, bl. a. ved universitetet.»

Vi protesterer mot at vårt land skal oversvømmes av utenlandske jøder til fortrenghet for våre egne landsmenn. Vi skal greie å befolke vårt eget land uten assistanse.

La våre egne arbeidsløse komme i arbeid, det er en oppgave som regjeringen burde konsentrere sig om. I

stedet for «hele folket i arbeid» får vi altså 5000 jøder til landet.

Jeg trodde «Norge for folket» betød Norge for det norske folk, — men det er altså ikke meningen.

Jens Rolfsen.

'Fullt Folk' nr. 4
30 Mars 1936.

Ungdoms- gildet.

Møtet fredag aften samlet fullt hus. Efter en sang og en godt redigert lagavis, fikk første foredragsholder fylkesfører Jens Rolfsen ordet.

Han omtalte først arbeiderpartiets agitasjon mot forsvaret. Representantene for dette forsvarsnihilistiske parti hadde som vane å fortelle at det at vårt land har sitt forsvar i orden betyr et faremoment. Samtidig snakker de stadig om at «arbeiderklassen må sette sig i forsvarsdyktig stand». Her må det være et brudd på logikken.

Rolfsen understreket videre ved hjelp av endel yperlige citater hvordan arbeiderpartiet vil innføre rasespørsmålet også i vårt land.

Scharffenberg får beste spalteplass i Arbeiderbladet til å fortelle at vi må ta imot 5000 jøder. Dette skal ha en heldig virkning på det norske folk som er litt tregt av sig! — —

Vi tror det er et langt viktigere arbeide for regjeringspartiet å finne utveier for å sette våre egne tusener av ledige i arbeide, istedenfor å importere nye fra utlandet.

Neste taler var Anders Melteig som snakket om idretten. Han fremholdt idrettens innerste idé, og påviste at den kjenner ingen stands- eller klasseforskjell, derfor er det en hån mot idretten å bruke den i klassekampens tjeneste.

I den efterfølgende diskusjon deltok flere av landets mest kjente idretsmenn fra de forskjellige grener, som alle var enige om at idretten måtte føres ut av det blindspor den er kommet inn i.

Det alvorlige møte blev avsluttet med NS-marsjen. Derefter var det kameratslig samvær.

22
1931.
«Nathem» nr. 118.

Dr. Scharffenberg var et godt navn for Danmark under Grønlandssaken. Han fikk uinnskrenket plass i arbeiderpartiets hovedorgan, og danskene kunde under prosessen fremholde, at det største parti i Norge stod paa dansk side. Burke var dansk, men dr. Scharffenberg er norsk.

Nu har dr. Scharffenberg ogsaa begynt aa polemisere mot Haagerdommens uttalelser om, at Grønland før Kielfreden tilhørte Norge alene. Det er det rene sludder, sier han.

I anledning av denne Scharffenbergske paastand har dr. Gustav Smedal i en artikkel i «Arbeiderbladet» paavist, at Scharffenbergs opfatning ikke deles av arbeiderpartiets ledende politikere. Han henviser til menn som Koht, Nygaardsvold og Støstad.

Dr. Scharffenberg innrømmer, at det forholder sig saa: Han skriver, at bl. a.:

«Hvor jeg — som i dette tilfelle — selvstendig har undersøkt en sak til bunns, følger jeg suverent min egen overbeviening. Jeg har aldri lagt skjul paa at jeg anser professor Kohts syn paa Grønlandsspørsmålet og Kielfreden som historisk uholdbart, preget av hans varme nasjonalfølelse».

Hvorledes dr. Scharffenberg senere paaviser, at han har rett og de andre urett, er uten interesse. Forsaavidt ogsaa uten sammenheng. Hvad der har interesse er dette, at dr. Scharffenberg driver sin norske utenrikspolitikk helt for egen regning. Der staar intet parti bak ham, han disponerer bare over spalteplass i et blad, hvor han er fast medarbeider.

Nu forstaar dr. Scharffenberg meget godt, at det som Haagerdommen slo fast — Norges eiendomsrett til Grønland før 1814 — blir utgangspunktet for et norsk-dansk opgjør, og derfor vil han være ute i tide og rasere denne sterke skanee. Han har naturligvis opdaget, at i de store øieblikke kan en eiendommelig skrue av en mann utrette like-saa meget som et overveldende folkeflertall.

Og saa blir da spørsmålet dette, om danskene denne gang har bruk for dr. Scharffenberg og hans standpunkt. Vil de nu uten videre gaa med paa, at domstolen i Haag skjenket Grønland til Danmark paa falske premisser? Det blir jo i høi grad nødvendig for paa en rasjonell maate aa kunne utnytte dr. Scharffenbergs private utenrikspolitikk videre.

HØYDAHL OHME'S AVD. FOR
AVISUTKLIPP

Prinsensgt. 7, Oslo
Centralbord: 13620

Utklipp av: Arbeiderbladet

6/5-35

Iohan Scharffenberg:

Tyskland-Danmark-Norge.

«Sørlandet» (nr. 97) bragte på første side med redaksjonelt utstyr en artikkel «Scharffenberg», undertegnet med merket «—ii—» (Jacob Friis). Det påstås her at mitt forsvaret for dr. Munchs holdning i Folkeforbundets rådsmøte er «intellektuelle krumspring», sett i forhold til min optreden i Grønlandsstriden og mot nazismen. Det er mig dessverre ikke klart at min holdning skulde mangle logisk sammenheng.

I den av uansvarlige aktivister som advokat Smedal og professor Marstrander fremtvungne okkupasjon så jeg en forsyndelse mot fredstanken og en uvennskapelig handling mot Danmark, og i hele den dermed sammenhengende agitasjon om «uretten i Kiel» så jeg en forfalskning av historien. I hvert fall anså jeg det som skadelig for samholdet i Norden å rippe op i hvad en eneveldig konge og hans — for øvrig i Norge fødte — utenriksminister gjorde i fortvivelse i januar 1814, og bruke dette til opphisselse mot det moderne demokrati-

ske Danmark. Jeg har studert Hans Egedes kolonisasjon 1721 og forhandlingene i Kiel 1814 grundigere enn de aller fleste nordmenn, og kom til den bestemte overbevisning at det ikke var gjort Norge urett ved at Danmark beholdt Grønland ved helstatens sprengning i 1814. (Haagdomstolens uttalelse at Grønland før Kiel-freden tilhørte Norge *alene*, anser jeg — uten spor av respekt — som det rene sludder.)

Jeg avskyr læren om at man skal holde med sitt fedreland selv når det gjør urett («right or wrong, my country»).

Hvor jeg klart innser at en part er forurettet, er min sympati på den forurettedes side. Dette bestemte min holdning i Grønlandsstriden, hvor jeg nærte den dypeste respekt for dr. Munchs overlegne ro tross de gjentatte norske utfordringer; han hadde hatt god grunn til å avbryte den diplomatiske forbindelse med et land som optrådte så utfordrende og så bevisst uredelig. Jeg sikter her til

at utenriksminister Ihlens optreden 1919 var godkjent både av regjeringen og stortingets utenrikskomite, men dette hemmeligholdt Norge endog under prosedyren i Haag som på dette punkt er en skam for Norge.

Det er virkelig ikke lett å skjønne at det skulde være noen uoverensstemmelse mellom min godkjennelse av dr. Munchs holdning i Grønlandsstriden og av hans holdning i Genève. Jeg mener at han ved begge anledninger har handlet som en overlegen statsmann og en ærlig fredsvenn.

Forfatteren i «Sørlandet» savner enhver betingelse for å dømme om riktigheten av min psykiatriske diagnose av Hitler. Allerede «Mein Kampf» røper de psykopatiske trekk så tydelig at den ansette tyske sinnssykkelæge professor Willmans holdt seminarøvelser derom med sine elever. Hitlers tro på sitt guddommelige kall skyldes at han i lasarettet i Pasewalk 10. november 1918 hadde en åpenbaring: jomfru Maria lot ham se sig selv som Tysklands frelser; da «bestemte han sig til å bli politiker». Dette syn påberopte han sig i høiforræderiprosessen i München i sin forsvarstale i mars 1924. Han lar sig nu offentlig hylde som *frelseren*, — hans bilde settes på alteret, i et pasjonsskuespill på et teater i Berlin langfredag 19. april 1935 fremstiltes han som frelseren. I den hedenske

«tyske trosbevegelse» (ikke å forveksle med de nazistiske «tyske kristne») handler den annen trosartikkel om Hitler. Jeg kunde anføre enda mere, men dette kan være nok til å begrunne min diagnose: en paranoide psykopat av profetypen. Også «Gøteborgs Handels- og Sjøfartstidning» har fremholdt at Hitler er en psykopat.

Göring har vitterlig vært innlagt i svensk hospital som farlig sinnssyk. Kultusminister Rust fikk avskjed som lærer etter lægeattest for utilregnelighet osv.

Det er ingen logisk uoverensstemmelse mellom denne min opfatning av Tysklands nuværende regjering og min fordømmelse av Versaillesfreden. Jeg avskyr nazismen, men med dyp medfølelse beklager jeg det tyske folks nuværende massepsykose, under profetens suggestive innflytelse.

I «Sørlandet»s artikkel heter det at jeg glemmer at andre sinnssyke blir «bragt under betryggende forvaring, mens Hitler ikke bare er på frifot, men endog fritt kan disponere over flere mordredskaper enn noen annen enkeltmann i Europa», og det spørres om det kan være min «alvorlige mening at de som har ansvaret for de europeiske folks skjebne rolig skal innskrenke sig til å sitte og vente på at dette gale menneske blir «utbrent».

Den resolusjon Folkeforbundets råd vedtok, var bare en tom demonstrasjon, hvis eneste virkning har vært å hisse det tyske folk op, — slag i luften gjør bare skade. Vil Frankrike, England, Italia og Russland hindre Tysklands oprustning, er det eneste brukbare maktmiddel: krig. Men denne mulighet må for enhver pris hindres. Den riktige fredspolitik er en kjølig isolasjon, under våkent vakthold, til det kommer et indre sammenbrudd i Tyskland.

De utenrikspolitiske artikler i «Gøteborgs Handels- og Sjøfartstidning» hører til det beste som skrives om utenrikspolitikk i den skandinaviske pressen. Jeg gjengir et utdrag av en ledende artikkel «Kapprustning» (nr. 99, 30.—4. 1935). Etter å ha minnet om det sanne ord som — forresten med urette — tillegges Gustav II Adolfs store minister Axel Oxenstierna om «den ringe visdom hvormed verden styres», heter det:

«Den store statsmannens på rik erfaring grundade syn på de styrandes insats i händelseförloppet jävas icke av vad som nu pågår. De stora europeiska folken ha ånyo inlåtit sig på en kapprustning, som, framgången ur en icke obefogad rädsla för överfall, automatiskt leder till krig. Det är icke tvivel om att det är Tyskland, som startat denna vanvettiga kapplöpning, och det är icke minste tvivel om de nuvarande tyska maktägarnas aggressiva avsikter. Men det är icke heller minsta tvivel om att en förnuftigare politik från segermakternas sida hade kunnat stärka den tyska republiken och därmed förhindra det ursinne, som nation-

nalsocialismen företräder, att kollra bort det stackars tyska folket och topprida det så som nu sker. Den ena dårskapen har fött den andra och nu rullar en lavin av vanvett ned över Europas folk. — — —

Tysklands styresmän har ryckt till sig makten på ett aggressivt program. Pacifism har av dem stämplats som brott, oppfyllelsepolitikens män ha brännmärkts som förrädare. Mein Kampf är ett enda illvärål på krig. Litande till våldet som enda stöd, ha de styrande rasat mot alla oliktankande och med sitt förtryck av åsikter skapat en ytterst farlig inre spänning. Endast järnhårt förtryck kan hindra missnöjets utbrott. Ju mera trycket ökar, ju starkare bli de explosiva krafterna, och dess närmare rycker katastrofen. De herrar, som trona på dynamitupplagen i Wilhelmstrasse, fara i sin skräck allt hårdare fram, men skräcken är dålig rådgivare. De kunna icke nu giva efter, för då är det förddigt. De leva på, av och i skräck. De måste rusta och genom en äventyrlig «ärörrik» — utrikespolitik avleda uppmärksamheten från de inre förhållandena och skaffa avlopp för missnöjet. Ju mera de å andra sidan rusta, desto större försakelser påläggas folket och desto mera växer det inre trycket, spänningen, explosionsfaran.

Framtidsperspektiven äro inte vidare glättiga. Men spännande äro de, nästan olidligt spännande. Alla gå och vänta på att ovädet skall bryta ut. Det kan ske vilket ögonblick som helst. Det kan ske var som helst. Det kan hända vad som helst.»

Dette høit ansette blad forutsetter altså at en katastrofe nærmer sig i Tyskland. Selvfølgelig er det fare for at Hitler vil bruke det gamle knep å søke å fremkalle en krig for å holde sig ved makten. Det gjelder derfor ved den ytterste varsomhet fra de andre makters side å undgå å gi ham en skinngrunn. Som jeg før har fremholdt («Arbeiderbladet» nr. 93),

(Forts. side 8, sp. 1).

Tyskland-Danmark-Norge - -

(Forts. fra side 3).

inner jeg det bør tillates folkeavstemning i Danzig, Memel og Østerrike om tilslutning til Tyskland. Slesvigs deling foregikk efter folkeavstemning, og Danmark har behandlet det tyske mindretall med den strenge upartiskhet, men da agitasjonen allikevel fortsettes, vilde en overenskomst om en utveksling av tyskerne i Danmark med danske i Tyskland — med erstatning til de eventuelt skadelidende — være den beste løsning.

Mitt standpunkt er altså dette: gjør uretten mot Tyskland ved Versaillesfreden god igjen, overensstemmende ned den nasjonale selvbestemmelseretts prinsipp, og la forresten Tyskland ruste så vanvittig det vil, til det er ruinert og inflasjon og økonomisk sammenbrudd kommer! Ethvert tenkende menneske må innse at denne tid må komme. Men la det, i alle gode makters navn, ikke komme til en ny europeisk krig. Jeg vil bent frem spørre forfatteren i «Sørlandet» om han ønsker en «preventivkrig» fra Frankrikes og dets alliertes side?

Dr. Munchs optreden er i en offentlig uttalelse godkjent av den norske utenriksminister dr. Koht og nu i riksdagen av den svenske utenriksminister Sandler.

Mener herr «—ii—» at de tre skandinaviske utenriksministre tar feil? eller er han selv enig i dr. Munchs holdning, men finner det ulogisk at også jeg er enig i den, skjønt jeg hater nazismen?

anmark-

ark. Jeg har studert Hans
onisasjon 1721 og forhand-
Kiel 1814 grundigere enn de
nordmenn, og kom til den
overbevisning at det ikke
Norge urett ved at Dan-
holdt Grønland ved helsta-
gning i 1814. (Haagdom-
alelse at Grønland før Kiel-
ørte Norge *alene*, anser
n spor av respekt — som
ludder.)

kyr læren om at man skal
sitt fedreland selv når det
t («right or wrong, my
eg klart innser at en part
tet, er min sympati på den
es side. Dette bestemte min
Grønlandsstriden, hvor jeg
n dypeste respekt for dr.
verlegne ro tross de gjen-
ke utfordringer; han hadde
grunn til å avbryte den di-
e forbindelse med et land
dte så utfordrende og så
edelig. Jeg sikter her til

at utenriksminister Ihlens optreden
1919 var godkjent både av regjerin-
gen og stortingets utenrikskomite,
men dette hemmeligholdt Norge
endog under prosedyren i Haag som
på dette punkt er en skam for Norge.

Det er virkelig ikke lett å skjønne
at det skulde være noen uoverens-
stemmelse mellom min godkjennelse
av dr. Munchs holdning i Grønlands-
striden og av hans holdning i Genève.
Jeg mener at han ved begge anled-
ninger har handlet som en overlegen
statsmann og en ærlig fredsvenn.

Forfatteren i «Sørlandet» savner
enhver betingelse for å dømme om
riktigheten av min psykiatriske diag-
nose av Hitler. Allerede «Mein
Kampf» røper de psykopatiske trekk
så tydelig at den ansette tyske sinn-
sykelæge professor Willmans holdt
seminarøvelser derom med sine
elever. Hitlers tro på sitt guddom-
melige kall skyldes at han i løse-
retten i Pasewalk 10. november 1918 hadde
en åpenbaring: jomfru Maria lot ham
se sig selv som Tysklands frelser; da
«bestemte han sig til å bli politiker».
Dette syn påberopte han sig i høi-
forræderiprosessen i München i sin
forsvarstale i mars 1924. Han lar sig
nu offentlig hylde som frelseren, —
hans bilde settes på alteret, i et
pasjonsskuespill på et teater i Berlin
langfredag 19. april 1935 fremstillet
han som frelseren. I den hedenske

«tyske trosbevegelse» (ikke å for-
veksle med de nazistiske «tyske
kristne») handler den annen tros-
artikkel om Hitler. Jeg kunde anføre
enda mere, men dette kan være nok
til å begrunne min diagnose: en pa-
ranoid psykopat av profettypen. Også
«Göteborgs Handels- och Sjöfarts-
Tidning» har fremholdt at Hitler er
en psykopat.

Göring har vitterlig vært innlagt
i svensk hospital som farlig sinnssyk.
Kultusminister Rust fikk avskjed
som lærer etter lægeattest for util-
regnelighet osv.

Det er ingen logisk uoverensstem-
melse mellom denne min opfatning
av Tysklands nuværende regjering og
min fordømmelse av Versaillesfreden.
Jeg avskyr nazismen, men med dyp
medfølelse beklager jeg det tyske
folks nuværende massepsykose, under
profetens suggestive innflytelse.

I «Sørlandet»s artikkel heter det
at jeg glemmer at andre sinnssyke
blir «bragt under betryggende for-
varing, mens Hitler ikke bare er på
frifot, men endog fritt kan disponere
over flere mordredskaper enn noen
annen enkeltmann i Europa», og det
spørres om det kan være min «alvor-
lige mening at de som har ansvaret
for de europeiske folks skjebne rolig
skal innskrenke sig til å sitte og vente
på at dette gale menneske blir «ut-
brent».

Den resolusjon Folkeforbundets
råd vedtok, var bare en tom demon-
strasjon, hvis eneste virkning har
vært å hisse det tyske folk op, — slag
i luften gjør bare skade. Vil Frank-
rike, England, Italia og Russland hin-
dre Tysklands oprustning, er det
eneste brukbare maktmiddel: krig.
Men denne mulighet må for enhver
pris hindres. Den riktige fredspoli-
tikk er en kjølig isolasjon, under vå-
kent vakthold, til det kommer et in-
dre sammenbrudd i Tyskland.

De utenrikspolitiske artikler i
«Göteborgs Handels- och Sjöfarts-
Tidning» hører til det beste som skrives
om utenrikspolitikk i den skan-
dinaviske pressen. Jeg gjengir et ut-
drag av en ledende artikkel «Kapp-
rustning» (nr. 99, 30.—4. 1935). Etter
å ha minnet om det sanne ord som —
forresten med urette — tillegges Gu-
stav II Adolfs store minister Axel
Oxenstierna om «den ringe visdom
hvormed verden styres», heter det:

«Den store statsmannens på rik erfa-
renhet grundade syn på de styrandes in-
sats i händelseförloppet jävas icke av vad
som nu pågår. De stora europeiska folken
ha ånyo inlåtit sig på en kapprustning,
soms framgången ur en icke obefogad
rädsla för överfall, automatiskt leder til
krig. Det är icke tvivel om att det är
Tyskland, som startat denna vanvettiga
kapploppning, och det är icke minste tvivel
om de nuvarande tyska maktägarnas
aggressiva avsikter. Men det är icke hel-
ler minsta tvivel om att en förnuftigare
politik från segermakternas sida hade
kunnat stärka den tyska republiken och
därmed förhindra det ursinne, som natio-

nalsocialismen företräder, att kollra bort
det stackars tyska folket och topprida det
så som nu sker. Den ena dårskapen har
fött den andra och nu rullar en lavin av
vanvet ned över Europas folk. — — —

Tysklands styresmän har ryckt till sig
makten på ett aggressivt program. Paci-
fism har av dem stämplats som brott, upp-
fyllelsepolitikens män ha brännmärkts som
förrädare. Mein Kampf är ett enda illvål
på krig. Litande till våldet som enda stöd,
ha de styrande rasat mot alla olikfärdande
och med sitt förtryck av åsikter skapat en
ytterst farlig inre spänning. Endast järn-
hårt förtryck kan hindra missnöjets ut-
brott. Ju mera trycket ökar, ju starkare
bli de explosiva krafterna, och dess när-
mare rycker katastrofen. De herrar, som
trona på dynamitupplagen i Wilhelm-
strasse, fara i sin skräck allt hårdare fram,
men skräcken är dålig rådgivare. De kun-
na icke nu giva efter, för då är det färdigt.
De leva på, av och i skräck. De måste
rusta och genom en äventyrlig —
«ärörrik» — utrikespolitik avleda uppmärk-
samheten från de inre förhållandena och
skaffa avlopp för missnöjet. Ju mera de
å andra sidan rusta, desto större försakel-
ser påläggas folket och desto mera växer
det inre trycket, spänningen, explosions-
faran.

Framtidsperspektiven äro inte vidare
glättiga. Men spännande äro de, nästan
olidligt spännande. Alla gå och vänta på
att ovärdet skall bryta ut. Det kan ske
vilket ögonblick som helst. Det kan ske
var som helst. Det kan hända vad som
helst.»

Dette høit ansette blad forutsetter
altså at en katastrofe nærmer sig i
Tyskland. Selvfølgelig er det fare for
at Hitler vil bruke det gamle knep å
søke å fremkalle en krig for å holde
sig ved makten. Det gjelder derfor
ved den ytterste varsomhet fra de
andre makters side å undgå å gi ham
en skinngunn. Som jeg før har
fremholdt («Arbeiderbladet» nr. 93),

(Forts. side 8, sp. 1).

Tyskland-Danmark-Norge -

(Forts. fra side 3).

inner jeg det bør tillates folkeav-
stemning i Danzig, Memel og Øster-
rike om tilslutning til Tyskland. Sles-
vigs deling foregikk efter folkeav-
stemning, og Danmark har behandlet
det tyske mindretall med den stren-
geste upartiskhet, men da agitasjonen
allikevel fortsettes, vilde en overens-
komst om en utveksling av tyskerne
i Danmark med danske i Tyskland —
med erstatning til de eventuelt ska-
delidende — være den beste løsning.

Mitt standpunkt er altså dette: gjør
uretten mot Tyskland ved Versailles-
freden god igjen, overensstemmende
ned den nasjonale selvbestemmel-
sesretts prinsipp, og la forresten
Tyskland ruste så vanvittig det vil,
til det er ruinert og inflasjon og øko-
nomisk sammenbrudd kommer! Et
hvert tenkende menneske må innse
at denne tid må komme. Men la det,
i alle gode makters navn, ikke kom-
me til en ny europeisk krig. Jeg vil
bent frem spørre forfatteren i «Sør-
landet» om han ønsker en «preven-
tivkrig» fra Frankrikes og dets allier-
tes side?

Dr. Munchs optreden er i en of-
fentlig uttalelse godkjent av den nor-
ske utenriksminister dr. Koht og nu
i riksdagen av den svenske utenriks-
minister Sandler.

Mener herr «—ii—» at de tre skan-
dinaviske utenriksministre tar feil?
eller er han selv enig i dr. Munchs
holdning, men finner det ulogisk at
også jeg er enig i den, skjönt jeg ha-
ter nazismen?

Han skriver videre: «Like så for-
bausende virker det å se at herr
Scharffenberg som i Grønlandssaken
forsvarte Danmark med så stor var-
me, nu kan benytte den «bitterhet»
som denne saken angivelig skal ha
skapt i Norge, til å ta avstand fra
enhver tanke på noen slags hjelp fra
norsk side hvis Danmark skulde
komme i krig med Tyskland».

Denne bitterheten mot Danmark
hos norske aktivister og nasjonalister
er en kjensgjerning (så han kunde
spart sitt «angivelig»), og jeg stem-
plet den som uberettiget («helt med
urette») men allikevel må man regne
med den. I 1864 var sympatien i
Norge næsten adelt på Danmarks
side, men det vil dessverre ikke være
tilfelle hvis Danmark nu skulde
komme i krig med Tyskland for Sles-
vigs skyld. Danmark førte i uten
1848—1864 en meget uklok politikk
overfor Prøissen, for en ikke liten del
i ållit til militær hjelp fra Sverige
og Norge, hvis det kom til krig.

Jeg vil advare mot alle illusjoner
i denne retning nu. Dr. Munch kjen-
ner altfor godt feilgrepen i den dan-
ske politikk før 1864 og gjør sig sik-
kert ingen illusjoner. Men statsmi-
nister Stauning har offentlig sterkt
fremhevet at Danmarks grense mot
Tyskland også er Nordens grense.

Norge må jøre en ubetinget nøy-
tralitetspolitikk. Hvordan den best
fremmes, er et spørsmål av brennen-
de aktualitet, men det egner sig best
til fortrolige drøftelser som krigs-
faren i høi grad opfordrer til. Ti som
«G. H. o. S. T.» skriver: uværet kan
bryte ut når som helst og hvor som
helst, og det kan hende hvad som
helst.

JOHAN SCHARFFENBERG.

Lauge Koch i Oslo. *DN*

(Fortsat fra Side 1).

Foredraget i Studenter- samfundet.

Paa samme Maade virkede Dokto-
rens Foredrag. Til Foredraget var der
ikke mødt nogen af Norges Polareks-
perten.

Efter hvad Studenter-samfundets
Formand, Universitetsstipendiat Vogt
udtalte til Deres Korrespondent, var
Aarsagen hertil, at Udtalelser, som Hr.
Vogt var fremkommet med til køben-
havnske Blade, da han for nogle Dage
siden var nede for at konferere med
Lauge Koch, var blevet en Smule ilde
optaget.

Derimod var der mødt en Række
Læger, Advokater, ja endog et Par
Præster, flere Embedsmænd; men alle
udenfor Kredsen af de Personligheder,
hvis Navne er aktuelle i Forbindelse
med Grønlandsspørgsmaalet. Den dan-
ske Minister, Hr. Oldenburg, var til
Stede.

Det voldsomme Bifald, som Dr. Koch
blev modtaget med, efter at han var
blevet introduceret af Samfundets For-
mand, gik ligesom over i en intens In-
teresse for alt det, som den danske Vi-
denskabsmand i sit Foredrag havde at
fortælle. At gengive det for et dansk
Publikum har liden Interesse, da det er
velkendt fra før. Heller ikke i selve
Fremstillingen var det noget, som vir-
kede nyt eller paafaldende — ikke før
Lauge Koch kom til *Beretningen om
Treaarsplanen*, som han fremstillede
som en Fortsættelse af det Arbejde,
han havde drevet fra Midten af 1926;
naar Treaarsplanen var etableret, var
det, fordi Arbejdet krævede nye Meto-
der med faste Stationer — underfor-
staaet: det var altsaa ikke for at lægge
Nordmændene Hindringer i Vejen. Dan-
skerne paa Østgrønland agtede ikke at
lægge hverken Mennesker eller Dyr
Hindringer i Vejen.

w
de
bc
be
de
ble
ter

Scharffenberg — Grønland.

Det konservative student-
blad «Minerva» skriver:

Husker vi ikke feil har vi en gang læst om en student Scharffenberg som blev sigtet for at ha revet ned et unionsmerket flag under foreningsstaden med Sverige. Det blev endog endel braak i Det norske Studentersamfund av den grund. Det blev vist godtgjort at han ikke var gjerningsmanden, men det var vist intet i student Scharffenbergs syn paa unionsstriden som vilde ha udelukket at han kunde ha været gjerningsmanden. — Nu, det var flere ting ved student Scharffenberg som var ganske sympatiske. Bl. a. skal han i sine unge dager ha skrevet en hymne til vinens og alkoholens pris.

Det maa være med gru og avsky doktor Scharffenberg ser tilbake paa student Scharffenberg. Forsaaavitt har hans syn utviklet sig stik motsat av det almindelige syn paa personen. Det var væmmelse og avsky som strømmet mot doktoren da han holdt sit berygtede foredrag i Studentersamfundet forrige lørdag. Man maatte spørre sig selv om taleren var et normalt menneske eller om han stod der som et talende bevis paa vor psykiatriske og anstaltbestyreres undladelses-synder. En nordmand spyttar ikke sit eget folk i ansigtet paa en saa infam maate som Scharffenberg. — Selv kommunisterne, de fædrelandsløse, i Studentersamfundet, hadde vanskelig for at sluke hans uvederheftige utfald mot nordmændene, og hans sleske haandsrækning til danskerne.

Hr. Scharffenberg var og er en skam for Det norske Studentersamfund.

Der var ogsaa en danske som talte om Grønland paa det samme møte i Studentersamfundet. Han trodde ikke sine egne øren da han hørte Scharffenberg. Et saa skamløst, krast, uvederheftig foredrag vilde selv en forblinded dansk aktivist ikke ha vaaget sig frem med. Og i Norge er det kun en Scharffenberg som klarer præstationen.

AARETS MEST ORIGINALE GRØNLANDS-BOK

Axel Kielland: «Kolumbus opdager Grønland».

Den unge Oslo-journalist Axel Kielland har skrevet en høist original Grønlands-bok. Han var saa lykkelig at bli «utsendt» under kapløpet mellem Hoel og Koch og slumpet til at være en av de første som mødte Høygaard og Mehren da de hadde fuldført sin dristige færd over Grønland. Da de to indlands-travere ved siden av sin sportslige og videnskapelige opgave ogsaa hadde en journalistisk, og da der foruten Kielland var to andre «utsendte» ombord i Hoels ekspedisjonsskib, blev der naturligvis mangt et spændende kapløp hver gang en radiostation med en feberfri telegrafist kom indenfor journalisternes rækkevidde. Om dette nerveslitende jag,

23/11-31
En nordmann!

Nordmenn er mangeslags. Noen vedkjenner sig sitt land selv om vi kan strides og slåss om meget som burde være anderledes. Andre ikke bare ikke vedkjenner sig sitt land, men tar avstand fra det, søler til sin egen rede på en slik ussel måte at man savner ord for å uttrykke det.

En av denne type — skal vi si forhenværende nordmann? — er dr. Scharffenberg. Han blir efter Grønlandsmøtet i Studentersamfundet lørdag citert i dansk «Politiken» med kursiv skrift som følger:

«Han hævder, at der ikke findes nogen historisk Uret, begaaet mod Norge fra dansk Side. Denne indbildte Uret er et beklageligt Træk i den norske Folkepsyke og maa sees i Sammenhæng med det medicinske Faktum, at Norge har flere Sindssyge end de andre nordiske Folk».

Enhver kommentar er overflødig. Ordene taler for sig selv og den som uttalte dem.

Ringværdens Blad

Tidens Tegn nr 270.

20 nov. 1931.

Kjære Nicolette.

Det har aldri vært god skikk mellom ordentlige folk å smæde en mann for hans utseende selv ikke med petit på rim. Johan Scharffenbergs fotografi stod over deres beskjemmende vers forleden dag. Vet De, hvad jeg gjorde?

Jeg smed Deres produkt i papirkurven, men Scharffenbergs bilde satte jeg ved siden av andre gode menn her på skrivebordet mitt. De sterke uredde øinene hans husker jeg fra jeg var ung, det uselviske uredde livet hans har jeg alltid beundret. Jeg er sikkert like irritert som Dem på mange av hans teorier — mot dem har vi fritt slag.

Ingen kan omforme sitt utseende. Hvor mange av oss kan si, at vi som han har formet vårt liv efter våre idealer?

I mange år har Deres vers og dikt vært en kilde til glede for tusener, også for mig — derfor skriver jeg dette.

Nini Roll Anker.

Aftenposten

20 nov. 1931.

En god nordmann!

Nordmenn er mangeslags. Nogen vedkjenner sig sitt land selv om vi kan strides og slåss om meget som burde være anderledes. Andre ikke bare ikke vedkjenner sig sitt land, men tar avstand fra det, søler til sin egen rede på en slik ussel måte at man savner ord for å uttrykke det. En av denne type — skal vi si en forhenværende nordmann? — er dr. Scharffenberg. Han blir efter Grønlandsmøtet i Studentersamfundet lørdag citert i dansk «Politiken» med kursiv skrift som følger:

«Han hævder, at der ikke findes nogen historisk Uret, begaaet mod Norge fra dansk Side. Denne indbildte Uret er et beklageligt Træk i den norske Folkepsyke og maa ses i Sammenhæng med det medicinske Faktum, at Norge har flere Sindssyge end de andre nordiske Folk».

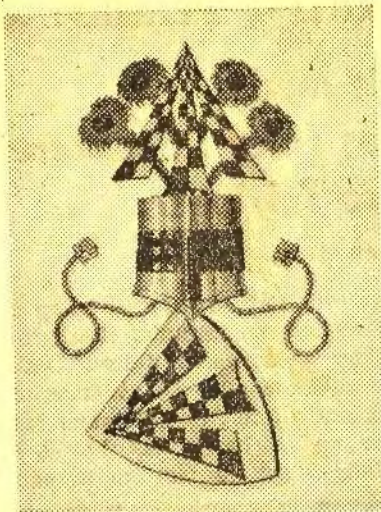
Enhver kommentar er overflødig. Ordene taler for sig selv og den som uttalte dem.

11, 35

Aftenposten m 583.

19 nov. 1931.

A—ha!

Dr. Scharffenbergs standpunkt i Grønlandsspørsmålet har vakt megen opsikt. Man har sagt om ham at han er mere dansk enn danskene selv, og de som har fulgt med i hans virksomhet i Grønlandssaken, må jo være enig i det.

Men vi mener å ha funnet forklaringen på hans eiendommelige innstilling i saken. I «Danmarks Adels Aarbog» finner vi dr. Johan Scharffenberg opført som medlem av den meklenburgske-pommerske uradelsslekt von Scharffenberg, som for diverse århundrer siden plantet noen avleggere i Danmark og Norge «hvor den endnu blomstrer» — heter det i årboken.

Over disse linjer finner man familiens våben. Det er ganske imponerende — ikke sant.

I, 135

Aargang 32

1915, 445

Også en „nordmann“.

Det er et ord som er svært moderne i vår tid. »Psykoanalyse«.

Det er en videnskap som søker å trenge gjennom vår sjel-
lige overflate ned til den såkalte
underbevissthet for der å lodde
op grunnene til godt og ondt i
individets liv. Det er den be-
rømte østerriker Freud som er
far til denne nye videnskap. Den-
ne psykoanalysen har mange
motstandere, og det kan hende
det blir flere efter hvert som man
ser resultatene. Men den har og-
så uforskyldt fått mange kvak-
salvere.

Freud har bl. a. skrevet en bok
som heter «Psykoanalysen i
praksis».

Vi har en seleber herre i Nor-
ge som heter dr. Scharffenberg,
navnet er historisk i forbindelse
med den sørgelige forbudstid vi
oplevet for nogen år siden.

Hr. Scharffenberg har i disse
dage demonstrert psykoanalysen
i praksis, om enn på en annen
måte enn kanskje Freud hadde
tenkt sig.

I forbindelse med Grønlands-
spørsmålet går Scharffenberg
den rene berserkergang. Han
står stivere på det danske stand-
punkt enn danskene selv. På et
møte i et venstrelag forleden hev-
det han at det norske folk led av
»komplekser« d. v. s. vrangfore-
stilling i spørsmålet Grønland.

Ja, han fornektet selve histo-
rien! Han overgikk sig selv i
Studentersamfundet forleden da
den danske forsker Lauge Koch
hadde holdt et forholdsvis sak-
lig foredrag. Selv de norske bol-
sjevikere skammet sig. Og det
vil jo ikke si så lite.

Nu kunde man spørre: Har
Scharffenberg forlest sig på
Freud? Eller er han den eneste
normale i et folk av tullinger?

Det vilde være latterlig å kal-
de en mann som Scharffenberg en
»landsforræder«.

Hans ferd hittil er rett og slett
tragikomisk.

Morgenbladet in Oslo
18 Nov. 1931.

Myten om Bourke.

I en ledende artikkel i nr. 358 vil «Morgenbladet»s redaksjon belære mig om Bourkes forhold, under henvisning til Bobés biografi. Jeg nevnte i mitt foredrag dette Bobés snakk om «åndsnærværelse» og henviste til professor Arups imøtegåelse.

I, 1.12.

Myten om Bourkes «løgn» avviser professor Kohf i sitt skrift om Grønland (s. 11) med disse ord: «Men dette lät seg i røynda ikkje lese ut or breva».

Johan Scharffenberg.

*

Dr. Louis Bobé er en høit ansett faghistoriker med to vel dyrkede spesialiteter: Danmarks historie i tiden 1750—1830 og Grønlands historie og topografi. Han har altså førstehandsviden å øse av, når han skriver om begivenheter, som faller innenfor disse emner.

Dr. Scharffenberg avferdiger denne kyndige manns sikkert nøie overveiede ord med glosen snakk. Han gjør det i kraft av den annenhandsviden, han har tilegnet sig i en sak, til hvis bedømmelse han personlig møter med forutsetninger, hentet fra sinnssykens område. Det er vel derfor hans «argumentasjon» antar et så eiendommelig preg!

«Morgenbladet»s red.

Edvard Bull : Historie av Polen
1933

(Bibliotekskantore)

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: Dagens Nyheder

skriver den 17. NOV. 1931

Stemningen i Norge er ved at vende sig.

Grønlands-Bevægelsens Forkæmpere er gaaet for vidt i deres Agitation, og nu melder Reaktionen sig.

Dr. Lauge Koch om sine norske Indtryk.

I Gaar vendte Dr. Lauge Koch hjem fra Oslo, og da vi anmodede ham om at fortælle om sine Indtryk deroppe fra, erklærede han sig straks villig.

Hans Udtalelser vil blive hørt med Interesse baade i Danmark og Norge.

— Det begyndte med, siger Lauge Koch, at jeg modtog en Del norske Journalister, og jeg talte med dem om Grønlandssagen meget indgaaende og meget længe, i næsten to Timer. Jeg vil sige, at jeg rent gennemgaaende er blevet godt behandlet af den norske Presse, og det har altid interesseret mig at tale med den. De Samtaler, vi nu førte, var i hvert Fald for mit Vedkommende meget lærerige. Om de norske Journalister skriver noget af det i deres Blade, véd jeg ikke.

Vrede mod Studentersamfundet, ikke mod mig.

— Studentersamfundets Indhyldelse til Dem havde været Genstand for Kritik i Pressen?

— Jeg havde Indtrykket af, at navnlig „Tidens Tegn“ var rasende over, at det Møde skulde holdes, men Vreden var ikke vendt mod mig, men mod Studentersamfundets Ledelse, som havde haft den formastelige Idé at indbyde mig. Jeg havde nærmest Indtrykket af, at de helt vilde fortie Mødets Afholdelse i Bladene. Men det vil jo vise sig, naar Mandagsaviserne kommer.

— Og hvordan synes De om selve Mødets Forløb?

— Det var en udmærket Forsamling at tale til, intelligent og interesseret; den lyttede i fuldkommen Tavsighed, og efter Foredraget blev der applauderet — applauderet stærkt. Men jeg havde ogsaa talt fuldstændig neutralt. Der var ingen som helst Angreb paa Norge i det, jeg sagde.

— Den norske Grønlands-Sagkundskab holdt sig demonstrativt borte?

— Ja, der var ingen af Ishavsraadets Medlemmer til Stede; derimod blev det sagt, at en Del af Udenrigsdepartementets Embedsmænd, vist nok særlig de yngre Folk, havde givet Møde. Efter Foredraget læsten Wildenvey op, og siden holdt Dr. Scharffenberg et Foredrag, som jeg nødigt nu vil karakterisere nærmere men det var meget interessant. Bagefter det var der nogen Diskussion, og det hele sluttede med et Nachspiel paa Hotel Kronprinsen, hvor der ogsaa blev holdt en Del Taler, men det var af mere privat Art. Det varede til den lyse Morgen....

Fornærmelser mod Danmark, som faar

— De har sagt til den norske Presse, at efter Haag maatte Danmark og Norge mødes til en Konference om Grønland?

— Jeg citerede paa dette Punkt kun, hvad Statsminister Stauning havde udtalt paa Mødet i Studenterforeningen. Jeg sagde, at naar Danmark i Haag havde faaet Suveræniteten, vilde vi efter mit Indtryk være villige til at strække os meget langt, hvor Talen var om berettigede norske Fangstinteresser, og jeg sagde, at jeg troede, at Grønlands-Traktaten da vilde danne et godt Grundlag for Samtaler mellem Danmark og Norge om eventuelle norske Interesser. Men jeg sagde ogsaa, at Norge skulde huske paa, at den senere Tids forskellige hadefulde og fornærmende Angreb paa Danmark, ikke bidrager til at gøre saadanne kommende Forhandlinger lettere, og hvis de fortsættes, skal man ikke være sikker paa, at Danmark ikke taber Taalmodigheden en Dag!

Clerk.

Norsk Samfølelse over Okkupationens Retsbrud.

De forstaar altsaa, fortsætter Lauge Koch, at der har været Tale om to Drømme, der er gaaet op i en højere Enhed, men fordi Forkæmperne er gaaet for langt i begge Tilfælde, ser mange Kredse i Norge nu anderledes paa det, end de gjorde i Sommer. Norge er jo ogsaa et heterogent Land den ene Landsdel har andre Interesser end den anden, de ser vidt forskelligt paa det hele. Og endelig tror jeg ogsaa, at den fornuftige Betragtning er ved at sejre, at Verdenskrisen gør Fremtiden saa usikker, at det er farligt, om vi skandinaviske Lande skulde komme saa langt bort fra hinanden, at vi ikke kunde finde hinanden igen. Der hersker hos mange Nordmænd en Skamfølelse over, at dette Retsbrud, som Okkupationen var, er blevet begaaet, ikke over for en Stormagt, for det havde Norge aldrig turdet, men over for et Land, som Norge aldrig kan komme i Krig med!

II, 35

Vrede mod Studen-
tersamfundet, ik-
ke mod mig.

— Studentersamfundets Indbydelse til Dem havde været Genstand for Kritik i Pressen?

— Jeg havde Indtrykket af, at navnlig „Tidens Tegn“ var rasende over, at det Møde skulde holdes, men Vreden var ikke vendt mod mig, men mod Studentersamfundets Ledelse, som havde haft den formastelige Idé at indbyde mig. Jeg havde nærmest Indtrykket af, at de helt vilde fortie Mødets Afholdelse i Bladene. Men det vil jo vise sig, naar Mandagsaviserne kommer.

— Og hvordan synes De om selve Mødets Forløb?

— Det var en udmærket Forsamling at tale til, intelligent og interesse- ret; den lyttede i fuldkommen Tavs- hed, og efter Foredraget blev der ap- plauderet — applauderet stærkt. Men jeg havde ogsaa talt fuldstændig neu- tralt. Der var ingen som helst Angreb paa Norge i det, jeg sagde.

— Den norske Grønlands-Sagkund- skab holdt sig demonstrativt borte?

— Ja, der var ingen af Ishavsraa- dets Medlemmer til Stede; derimod blev det sagt, at en Del af Udenrigs- departementets Embedsmænd, vist nok særlig de yngre Folk, havde givet Mø- de. Efter Foredraget læsten Wilden- vey op, og siden holdt Dr. Scharffen- berg et Foredrag, som jeg nødigt nu vil karakterisere nærmere men det var meget interessant. Bagefter det var der noget Diskussion, og det hele sluttede med et Nachspiel paa Ho- tel Kronprinsen, hvor der ogsaa blev holdt en Del Taler, men det var af me- re privat Art. Det varede til den lyse Morgen....

Fornærmelser mod
Danmark, som faar
Bægeret til at fly-
de over.

— Hvad blev Deres samlede Ind- tryk af Nordmændenes Holdning til Grønlandssagen?

— Jeg fik baade paa Mødet og gennem private Samtaler det Indtryk, at Interessen for Østgrønland har lagt sig i meget høj Grad — i hvert Fald i Oslo. Professor Skeies Bog, der jo er en Fornærmelse mod Danmark, og Professor Marstrand's Anmeldelse af den i „Tidens Tegn“, der jo var gan- ske ubehersket, har bevirket, at det er blevet for meget selv for Nordmænd, som har interesseret sig stærkt for Grønlands-Spørgsmaalet. Med disse to ganske ubeherskede Indlæg finder man, at Striden er ført ind paa et Grundlag, der ikke er det rette for Norge at operere paa over for Broder- landet.

Det er jo mærkeligt med Grøn- lands-Spørgsmaalet i Norge. Det er to forskellige Interesser, som gaar sam- men. For det første er der det histo- riske Kompleks, som Statsminister Kolstad talte om paa Hamar-Mødet, al- le disse mange gamle Drømme om gammel Uret og om Norges Storheds- tid, det er gaaet sammen med Illusio- nen om Østgrønland som et nyt Alaska. Men jeg tror, at mange Kredse i Norge nu er begyndt at skille alt det histo- riske ud fra de nye økonomiske Inter- esser, man er kommet ind paa en mere nøgtern Vurdering af Forholdene, og ikke mindst de ubeherskede An- greb paa Danmark har fremkaldt en Reaktion, saa fornuftigt tænkende Mennesker er begyndt at overveje, om nu ogsaa det historiske Grundlag, der stilles op, er helt korrekt. Hertil kom- mer, at den økonomiske Krise, ikke mindst blandt Fangstfolkene, efter- haanden er blevet saa tilspidset, at de er blevet klare over, at Tiderne er alt for alvorlige til at arbejde videre paa de skrebelige Illusioner om Østgrøn- lands Rigdomme.

— Ved Fangstfolkene da, at det er Illusioner?

— Ja, de fleste af dem er udmær- ket klare over, at der ingen reelle øko- nomiske Interesser er i Østgrønland. De forstaar, at de er nødt til at kon- centrere sig paa andre Omraader, hvis de skal imødegaa Krisen. Naar Docent Hoel en Gang har sagt om Østgrøn- land, at det var eller kunde blive et

jeg ogsaa, at den fornuftige
ning er ved at sejre, at Verdenskrisen
gør Fremtiden saa usikker, at det er far-
ligt, om vi skandinaviske Lande skulde
komme saa langt bort fra hinanden, at
vi ikke kunde finde hinanden igen. Der
hersker hos mange Nordmænd en
Skamfølelse over, at dette Retsbrud,
som Okkupationen var, er blevet be-
gaaet, ikke over for en Stormagt, for
det havde Norge aldrig turdet, men
over for et Land, som Norge aldrig kan
komme i Krig med!

II, 35

Nordmennenes interesse for Øst-Grønland har lagt sig.

Påstår Lauge Koch.

Han redegjør efter hjemkomsten til Danmark for sine inntrykk fra Oslo.

Føler man i Norge en stigende skamfølelse over okkupasjonen?

KJØBENHAVN, idag.

Igår vendte dr. Lauge Koch hjem fra Oslo og overfor Dagens Nyheder uttalte han på anmodning bl. a. Jeg fikk på møtet og gjennom private samtaler det inntrykk at

interessen for Øst-Grønland har lagt sig

i meget høi grad, ihvertfall i Oslo Professor Skeies bok som jo er en fornærmelse mot Danmark og professor Marstrand's anmeldelse av den som jo er ganske ubehersket har bevirket at det er blitt for meget selv for nordmenn som har interessert sig

sterkt for Grønlandsspørsmålet. Med disse to ganske ubeherskede innlegg finner man at striden er ført inn på et grunnlag som ikke er det rette for Norge å operere på overfor broderlandet.

Det er jo merkelig med Grønlandsspørsmålet i Norge. Det er

to forskjellige interesser

som går sammen. For det første er det det historiske kompleks som statsminister Kolstad talte om på Hamarmøtet — alle disse mange gamle drømmer om gammel urett og om Norges storhetstid. De er gått sammen med illusjonen om Øst-Grønland som et nytt Alaska. Men jeg tror at mange kretser i Norge nu er begynt å skille alt det historiske ut fra de nye økonomiske interesser. Man er kommet inn på en mer nøktern vurdering av forholdene og ikke minst de uberettigede angrep på Danmark har fremkalt en reaksjon så

fornuftig tenkende mennesker er begynt å overveie

om nu også det historiske grunnlag som stilles op er helt korrekt.

Hertil kommer at den økonomiske krise ikke minst blandt fangstfolkene efterhånden er blitt så tilspisset at de er blitt klar over at tidene er altfor alvorlige til å arbeide videre på de skrøpelige illusjoner om Øst-Grønlands rikdommer.

Senere i intervjuet uttaler Lauge Koch: Endelig tror jeg også at den fornuftige betraktning holder på å seire at verdenskrisen gjør fremtiden så usikker at det er farlig om de skandinaviske land skulde komme så langt bort fra hverandre at de ikke kunde finne hverandre igjen. Det hersker

hos mange nordmenn en skamfølelse

over at dette rettsbrudd, som okkupasjonen var, er blitt begått ikke overfor en stormakt, — for det hadde Norge aldri tordet — men overfor et land som Norge aldri kan komme i krig med.

Med hensyn til sine uttalelser til den norske presse at Danmark og Norge efter at dommen i Haag er falt måtte møtes til en konferanse om Grønland uttaler Lauge Koch: Jeg citerte på dette punkt bare hvad statsminister Stauning hadde uttalt på møtet i Studenterforeningen. Jeg sa at

når Danmark i Haag hadde fått suvereniteten

vilde vi efter mitt inntrykk være villig til å strekke oss meget langt hvor talen var om berettigede norske fangstinteresser og jeg sa at jeg trodde at Grønlandstraktaten da vilde danne et godt grunnlag for samtaler mellem Norge og Danmark om eventuelle norske interesser. Men jeg sa også at Norge skulde huske på at den senere tids forskjellige hatefulle og fornærmende angrep på Danmark ikke bidrar til å gjøre slike forhandlinger lettere og hvis de fortsetter kan man ikke være sikker på at Danmark ikke taper tålmodigheten en dag

Tiden Tegn nr 268.
18 nov. 1931.

At Scharffenberg er mann, og tidens
mann,
og ingen er som han en stridens mann,
det vet vi og erkjenner vi,
og allesammen brenner vi
for denne smukke talsmann for vårt
land!

Han drabelig har stridt mot alkohol, --
han simpelthen blev forbudets symbol.
Nu strir han like drabelig
og like lidenskapelig
mot ikke alko-hol, men bare Hoa!

Han legger ut med stor iherdighet
om alle nordmenns m  dreverdighet,
og taler som om ganske
han selv var født som danske
med blått gemytt og rund
elskverdighet!

Som nordmann vil han nekte oss
hver drink!

Som danske gir han oss en killevink!

Er'n nordmann eller danske?

Den sak kan ingen granske!

Man skulde tro han var et Missing
Link!

Nicolette

'Aftenposten' nr 589.

17 nov. 1931.

Lauge Koch

uttaler i et intervju med en dansk avis, at hvis de norske angrep på Danmarks holdning i Grønlandsspørsmålet fortsetter, kan man ikke være sikker på, at Danmark ikke taper tålmodigheten en dag.

Det er nettop den slags uttalelser som har gjort at så mange nordmenn allerede har tapt tålmodigheten.

Danskene bør en gang forstå, at vi ikke ber dem om nogen tålmodighet. Det er vår historiske og moralske rett vi ønsker, ikke tålmodighet. Denne rett vil nu bli avgjort for det riktige forum.

Jo før Danmark legger til side sin nedladende tålmodighet, desto bedre. Der er ingen som ber om den, og der kan ikke bli noget godt forhold mellom de to land så lenge dets grunnlag skal være en frabedt tålmodighet fra den ene parts side.

18 nov. 1931.

Fenomenet dr. Scharffenberg.

Det er en gammel kjent sak at dr. Scharffenberg er monoman i hvad han enn foretar sig, men at han helt har ophørt å være nordmann, fikk vi først vite lørdag kveld. I Studentersamfundet, som hadde arrangert en dansk Grønlandsaften med dr. Lauge Koch og dr. Scharffenberg som hovedtalere, leverte han et langtrukket innlegg i Grønlandssaken som fikk enhver til å skamme sig over å være nordmann. Til og med for kommunistene blev det for drøit, og det blev tatt kraftig avstand fra doktoren. At han heftet sig ved en slik bagtell som at Hans Egede ikke er norsk, selv om han nu er født i Nord-Norge — det får så være. Scharffenberg blev også spurt av en fangstmann nordfra om hvilken nasjon han selv regnet sig til, når Hans Egede ikke var norsk. Som rimelig kan være svarte ikke doktoren på dette delikate spørsmål.

Vi har gått ut fra — og mange med oss — at vi alle, enige eller uenige i hvad som har været gjort i Grønlandssaken, holder oss borte fra alle angrep mens saken verserer for domstolen i

Haag. Dr. Scharffenbergs innlegg var slik at vi tviler på at selv den mest ytterliggående danske i Grønlandssaken vilde erklære sig enig i hvad han bragte til torvs. Saken hadde efter doktorens mening bare en side. Våre tusener fiskere og fangstfolk var helt eliminert. Hans angrep var et bakholdsangrep, så ensidig og utiltalende at det rystet den alt overveien-
de del av forsamlingen, kanskje ikke minst den danske gjest.

III, 35

Lauge Koch forsiktig.

Dr. Scharffenberg derimot leverer en Grønlandsprosedyre saa norsk-fiendtlig at den danske gjest blir aapenbart flau paa nordmennenes vegne.

Fra Studentersamfundets møte lørdag

Lauge Koch.

Studentersamfundets foredragsaften lørdag med dr. Lauge Koch og overlæge Johan Scharffenberg som hovedaktører artet sig temmelig nøiaktig slik vi hadde ventet. Den danske forsker — et sympatisk bekjentskap — iakttok den yderste forsiktighet, det han hadde aa si var hovedsakelig tørr statistikk over Danmarks innsats paa Grønland, uten antydning av den temmelig chauvinistiske aggressivitet vi kjenner fra hans uttalelser i den danske presse. Det var ogsaa helt overflødig for ham aa gaa angrepsvis til verks. Den side av saken besørget Scharffenberg. En saa ensidig og yderliggaaende norskfiendtlig procedyre som den sistnevnte leverte i sin innledning til diskusjonen, har vi ennu til gode fra dansk side i Grønlands-saken. Han støttet sig paa alle viktigere punkter til merkelige resultater av egen historieforskning, han levnet hverken regjeringen eller det norske folk ellers ære for en skilling og konkluderte med ønsket om at det maatte lykkes Danmark aa faa eneraadighet over hele Grønland. I sin slutningstirade arbeidet han sig op i en saa skrekkinngjagende ekstase, at det falt noksaa naturlig for den første deltager i diskusjonen aa uttale sin forundring over at en mann som bare drikker vann kan bli saa krigersk.

Det taler til Lauge Kochs heder, at han under første halvpart av Scharffenbergs foredrag lignet et levende spørsmålstegn og under hele resten var aapenbart flau paa nordmennenes vegne. Efter møtet uttalte han da ogsaa, at han syntes Scharffenbergs opfatning av Grønlandsspørsmålet var noksaa dristig!

Men for aa komme tilbake til hr. Kochs foredrag, saa gav han en rekke statistiske opplysninger om Danmarks innsats paa Grønlands nordvest- og østkyst. Han redegjorde for antall ekspedisjoner, videnskapelige stasjoner, for kartlegning, fiskeriundersøkelser o.s.v. Han gav ogsaa en ganske fengslende skildring av sine 2 ekspedisjoner til nordkysten 1917, da dr. Wulf døde av sult og utmattelse, og i 1921 da Koch og hans folk reddet livet ved fundet av et nedlagt depot.

Om Øst-Grønland uttalte foredragsholderen, at hvis man multipliserer antall videnskapsmenn med dager tilbragt i land, faller 85 pct. av det nedlagte videnskapelige arbeidet paa danskene.

Den saakalte treaarsplan blev ogsaa omtalt. I den inngaar oprettelsen av stasjoner, skaansomhet mot viltbestanden og undersøkelser over levevilkaar for eskimoer. Treaarsplanens gjennomførelse koster 2 mill. kroner. 5 mill. kroner er av danskene i løpet av de siste 25 aar ofret paa Grønland. Taleren vilde ikke ta nogen diskusjon ikveld, men det stod for ham som en lokkende opgave ved en senere anledning aa tre frem for den norske ungdom og klarlegge for den alt hvad danskene har gjort paa Grønland. Og hvordan enn utfallet av processen blev, saa kunde danskene være sig sin kamp bekjent.

Scharffenbergs foredrag finner vi ikke umaken verdt aa gaa nærmere inn paa. Hvilket sikkert faa vil fortenke oss i naar man hører at en av hans hovedbetraktninger var denne: Jeg anser det for aa være adskillig mere betydningsfullt aa drive videnskapelig arbeide som danskene har gjort, enn aa slakte ned moskus for aa få op rev.

Ishavsraadet hadde faatt innbydelse til møtet, men betakket sig. Lauge Koch hadde jo paa forhaand bekjentgjort at han ikke vilde innlate sig i diskusjon, og med Scharffenberg og hans ungdommelige meningsfeller var det selvsagt ikke av nogensomhelst interesse aa diskutere. Ikke desto mindre blev det en ganske livlig debatt, hvori den fedrelandssinnede overlæge fikk mer enn nok aa gjøre.

Blandt hans haardeste angripere var herrene Staxrud, Thornøe (Ishavsraadets sekretær), Gisvold og Bjerke.

Møtet sluttet først klokken 2.

Jørgen Flørent

16 nov. 1931.

Lauge Koch i Studenter- samfundet.

(Forts. fra 2. side.)

det kan leve eskimoer på Øst-Grønland. Det er et tvært ansvar å flytte eskimoer til et sted hvis man ikke er sikre på at de kan leve der. Vi skal ha 30—40 videnskapsmenn som skal overvintre. Vi føler nemlig det videnskapelige arbeide som en stor kulturoppgave sideordnet oppgaven for eskimoene, og det har gitt Danmark anledning til å rage op blandt kulturnasjonene. Det vil koste oss over 2 millioner kroner å fullføre tre-årsplanen, og til videnskapelige undersøkelser på Grønland vil vi da i løpet av de siste 25 år ha brukt ca. 5 millioner kroner. Dansk videnskap har hatt en sjelden nøie tilknytning til Grønland, ja, det er kommet dithen at enhver dansk videnskapsmann skal tjene sin verneplikt der. Ta Grønland bort og det blir fattig med dansk videnskap.

Til den norske presse!

vil jeg si: Når vi idag slåss om Grønland, og det gjør vi jo, så skal vi huske på at vi står overfor en meget stor domstol. De unges domstol. Når vi i kampens hete holder på å glemme oss, så skal vi veie og bedømme det vi gjør og sier, og tenke på de unge.

Jeg håper, når dette er over, atter en gang å kunne stå ansikt til ansikt med den norske ungdom, og jeg håper vi kan være oss vår kamp bekjent.

Foredraget blev hilst med langvarig bifall. Studenter-samfundets formann, universitetsstipendiat Johan Vogt, takket foredragsholderen for at han var kommet og hadde talt fra Norges frieste talerstol.

NORGES FRE

på grevlingjakt. Hans hund forstår situasjo

Lauge Koch i dentersam- det.

„La oss veie og bedømme det vi gjør og sier og tenke på de unge.“

sjoner, videnskapelige undersøkelser, deriblandt fiskeriundersøkelser og søkning efter kull er satt inn i løpet av 25 år ca. 2 millioner kroner.

Nordkysten

blev først opdaget av engelske og amerikanske polarekspedisjoner en passant til Nordpolen. Dr. Lauge Kochs store jubileumsekspedisjon 1920—23 for å kartlegge nordkysten vil, når kartbladene er ferdige, koste ialt $\frac{1}{2}$ million kroner. Lauge Koch fortalte gripende om sine to ekspedisjoner ditop, om hvorledes kulde, sult og dødsfrykt kostet to av hans ledsagere livet. Med sammenpresset munn fortalte han om hvorledes hundene var deres eneste proviant, og hvorledes de passet på at de fikk skutt dem før de led sultedøden. Engang døde en av dem allikevel og de andre hundene sløppte den inn i leiren. «Så slapp vi å ofre en kule på den», sa Lauge Koch.

Østkysten.

Danmark har aldri hatt en Nansen eller Roald Amundsen, en Nordenskiöld eller Hedin, men vi har hatt mindre menn men flere, og de har vært til stor nytte for dansk videnskap. Den største er Knud Rasmussen.

Før 50 år siden opdaget kom-

hete holder på å glemme oss, så skal vi veie og bedømme det vi gjør og sier, og tenke på de unge.

Jeg håper, når dette er over, atter en gang å kunne stå ansikt til ansikt med den norske ungdom, og jeg håper vi kan være oss vår kamp bekjent.

Foredraget blev hilst med langvarig bifall. Studentersamfundets formann, universitetsstipendiat Johan Vogt, takket foredragsholderen for at han var kommet og hadde talt fra Norges frieste talerstol.

de unge."

han hadde ventet at dr. h på Studentersamfundets lørdag skulde gi en av Grønlandssituasjonen virkelig er, som den ikke formann Johan hadde oplyse om på forhånd i høi grad skuffet. Er den beste gesandt sende til Østlandet. Hallvard De efter okkupasjonen. Lørdagens møte trygt n også er den beste ark kan sende til snakke om Grønland. ge og overmåte symiske Grønlandsfarer, n vendte tilbake til sin siste ferd stadig anfalt Norge og nordnorskrenket sig til å Danmarks videnskaps på Grønland. Og foredraget skulde bli han selv sa, utfylte en ypperlig skiltn reiser til Nord som satt igjen hos efter hans diplomavar følelsen av at sig en polarfor en slik manns beste med utholdenhet te rekke. Hans syn te konflikt fikk vi

Østkysten.

begynte man i Danmark arbeidet på Grønland mer, og i 1906 hadde kartlagt hele vestste 25 år har Danmark mindre enn 50 til Vest-Grønland, ekspedisjoner ikke enn ca. 300 000 det meget av at meget lett å artnegningsekspedi-

Amenes Vels

kontor,

oldgt. 20.

10-3, 5-7.

sjoner, videnskapelige undersøkelser, deriblandt fiskeriundersøkelser og søkning efter kull er satt inn i løpet av 25 år ca. 2 millioner kroner.

Nordkysten

blev først opdaget av engelske og amerikanske polarekspedisjoner en passant til Nordpolen. Dr. Lauge Kochs store jubileumsekspedisjon 1920-23 for å kartlegge nordkysten vil, når kartbladene er ferdige, koste ialt $\frac{1}{2}$ million kroner. Lauge Koch fortalte gripende om sine to ekspedisjoner ditop, om hvorledes kulde, sult og dødsfrykt kostet to av hans ledsagere livet. Med sammenpresset munn fortalte han om hvorledes hundene var deres eneste proviant, og hvorledes de passet på at de fikk skutt dem før de led sultedøden. Engang døde en av dem allikevel og de andre hundene slepte den inn i leiren. «Så slapp vi å ofre en kule på den», sa Lauge Koch.

Østkysten.

Danmark har aldri hatt en Nansen eller Roald Amundsen, en Nordenskiöld eller Hedén, men vi har hatt mindre menn men flere, og de har vært til stor nytte for dansk videnskap. Den største er Knud Rasmusen.

For 50 år siden opdaget kommandør Holm Agmagsalik og ti år senere kom Lyder til Scoresbysund. I 1926 startet Lauge Kochs geologiske ekspedisjon til Scoresbysund og resultatet var et kart i fire blad. 1929 sendtes en sommerekspedisjon med 9 videnskapsmenn og 1930 en med 6. Så fant man å måtte legge om arbeidet og startet den såkalte tre-årsplan som er velkjent i Norge. Hvis vi multipliserer det samlede antall videnskapsmenn som Norge og Danmark har sendt til Øst-Grønland med antall dager, vil vi komme til det resultat at 85 pct. er dansk innsats. Han kom så nærmere inn på de store overvintrings ekspedisjoner danskene har sendt i sommer, det var to dampere med 65 mann. Vi akter å leve i fred og forståelse med norske og danske fangstfolk og det er forbudt medlemmer av ekspedisjonen å fange rev. Selv om dosent Hoel og jeg er uenige om meget, så er vi dog enige om at moskusdyrene bør skånes.

Vi har foretatt 3 vinterreiser og 4 sommerreiser til Grønland før vi torde sette den store plan i verk. Vi akter å undersøke om

(Frots. side 7.)

T-235

FREMTID

3. november 1931

8. årgang.

Nonni.

Pension Themis

Pilestrødet 15 b

Mottar faste gjester.
Gjerne studenter.

**Knivstikkeren
Bådsvik fikk
4 års fengsel.**

Og ekteskapet blev
opløst.

BERGEN, 15. nov.

Igår aftes blev det avsagt kjennelse og dom i saken mot konditor Baadsvik.

For påtalemyndigheten møtte statsadvokat Arctander, og tiltalen gikk ut på grov legemsbeskadigelse med kniv. Hans kone er tilføjet ialt 23 knivstikk. Han blev kjent skyldig i alle tiltalens punkter og idømt 4 års fengsel samt 5 års sikring. Ekteskapet blev erklært oppløst.

Tiltalte appellerte straffeutmålingen til Høyesterett.

**Nytt opsiktvekkende
tollunionforslag.**

Dr. Schober,
Østerrikes utenriksminister.

Det er egnet til å vekke den største oppmerksomhet at Tsjekkoslovakiet, som var en av de bitreste motstandere mot tollunionen Tyskland—Østerrike, nu har innledet forhandlinger med Østerrike for å få en tollunion i stand. Østerrike er villig til å gå med på det, men antagelig bare på den betingelse at også Tyskland kom-

Scharffenberg i spissen.

Når „Norge sitt merkje
skal hoggast ned“.

Selv Lauge Koch følte sig ille
berørt over doktorens optreden.

Efter oplesning av Herman Wildenvey holdt dr. Johan Scharffenberg foredrag om Kielerfreds-komplekset og Grønlands-striden i Studentersamfundet lørdag. Det er uhyre trist for dr. Scharffenberg at han ikke et eneste øieblik ble tatt alvorlig, samtidig som det er uhyre trist at Det norske studentersamfund skal lage så billig sirkus for sine medlemmer.

Regjeringen med statsminister Kolstad i spissen, professorene Gjelsvik og Skeie og dr. Handagard blev overrøst med bitter galle. Våre videnskapsmenn behandlet kjensgjerningene i Grønlands-striden bare med det for øie å nå frem til et for dem gunstig resultat. Nei, da skulde dr. Scharffenberg selv vise nordmennene hvorledes man behandlet de videnskapelige kjensgjerninger. «Jeg skal behandle kjensgjerningene absolutt som tilskuere», sa han, «som om det gjaldt landskaper på månen.»

Han holdt ord. Men det er overveiende sannsynlig at dr. Scharffenberg langt bedre kjenner månelandskapene, enn hvad Grønlands-striden går ut på.

Med sann virtuositet bladde han i den mest omfangsrige manu-

lig bittert for dr. Scharffenberg å ha nedlagt så mange timer til et partsinnlegg til ingen verdens nytte.

Diskusjonen var velgjørende nøktern og måtte virke på dr. Scharffenberg som et bad i de grønlandske farvann. Selv våre kommunister, som ingen vel kan beskyldes for å ha overvettets patriotiske følelser, syntes foredragsholderens månetur blev litt for drøi kost selv i Studenter-

samfundet. Først hadde Trond Hegna et kraftig innlegg, og dernæst protesterte dr. Arne Ording mot at Grønlands-striden blev ført på et så ørkesløst grunnlag. Tornges kalte hele fore-

Og ekteskapet blev opløst.

BERGEN, 15. nov.

Igår aftes blev det avsagt kjennelse og dom i saken mot konditor Baadsvik.

For påtalemyndigheten møtte statsadvokat Arctander, og tiltalen gikk ut på grov legemsbeskadigelse med kniv. Hans kone er tilføjet ialt 23 knivstikk. Han blev kjent skyldig i alle tiltalens punkter og idømt 4 års fengsel samt 5 års sikring. Ekteskapet blev erklært oppløst.

Tiltalte appellerte straffutmålingen til Høiesterett.

Nytt opsiktvekkende tollunionforslag.

Dr. Schober,
Østerrikes utenriksminister.

Det er egnet til å vekke den største oppmerksomhet at Tsjekkoslovakiet, som var en av de bitreste motstandere mot tollunionen Tyskland—Østerrike, nu har innledet forhandlinger med Østerrike for å få en tollunion i stand. Østerrike er villig til å gå med på det, men antagelig bare på den betingelse at også Tyskland kommer med.

Dr. Benesch,
Tsjekkoslovaikiets utenriksminister.

Margarinpriser stiger fra idag

Som følge av at bestemmelsen om den tvungne tilsetning av 2½ pct. norsk smør i margarin er trådt i kraft fra 1. november, har margarinfabrikkene forhøjet sine priser fra den 16. november med 5 øre pr. kg.

Når „Norge sitt merkje skal hoggast ned“.

Selv Lauge Koch følte sig ille berørt over doktorens optreden.

Efter oplæsning av Herman Wildenvey holdt dr. Johan Scharffenberg foredrag om Kielerfreds-komplekset og Grønlands-striden i Studentersamfundet lørdag. Det er uhyre trist for dr. Scharffenberg at han ikke et eneste øieblikk blev tatt alvorlig, samtidig som det er uhyre trist at Det norske studentersamfund skal lage så billig cirkus for sine medlemmer.

Regjeringen med statsminister Kolstad i spissen, professorene Gjelsvik og Skeie og dr. Handagard blev overøst med bitter galle. Våre videnskapsmenn behandlet kjensgjerningene i Grønlands-striden bare med det for øie å nå frem til et for dem gunstig resultat. Nei, da skulde dr. Scharffenberg selv vise nordmennene hvorledes man behandlet de videnskapelige kjensgjerninger. «Jeg skal behandle kjensgjerningene absolutt som tilskuere», sa han, «som om det gjaldt landskaper på månen.»

Han holdt ord. Men det er overveiende sannsynlig at dr. Scharffenberg langt bedre kjenner månelandskapene, enn hvad Grønlands-striden går ut på.

Med sann virtuositet bladde han i den mest omfangsrige manuskripthaug vi minnes å ha sett, og fremla kongelovene og norsk-svensk-dansk historie fra uminnelige tider i den hensikt å bevise at Norge absolutt ingen rett hadde til Grønland. Ja, det var vel dem som efter foredraget tvilte på om nordmenn i det hele tatt hadde satt sin fot på Grønland.

Vi skal ikke komme nærmere inn på foredraget, vi skal bare konstatere at dr. Scharffenberg vel må kalles den største norsk-eter av alle dansker. Det er uforståelig at han til daglig orker å se på så mange idioter. Emigrer hr. Scharffenberg!

Til overflod skal vi minne hr. Scharffenberg om at hans Kieler-kompleks svært liten rolle spiller i den pågående Grønlands-konflikt. Dette komplekset kunde man komme nærmere tilbake til hvis det var hele Grønland det gjaldt. I dette tilfelle er det imidlertid bare Eirik Raudes land som har interesse, og det er bl. a. nordmennenes arbeide efter 1814 i disse trakter som vi argumenter med. Det må være umåte-

lig bittert for dr. Scharffenberg å ha nedlagt så mange timer til et partsinnlegg til ingen verdens nytte.

Diskusjonen var velgjørende nøktern og måtte virke på dr. Scharffenberg som et bad i de grønlandske farvann. Selv våre kommunister, som ingen vel kan beskyldes for å ha overvettas patriotiske følelser, syntes foredragsholderens månetur blev litt for drøi kost selv i Studenters-

amfundet. Først hadde Trond Hegna et kraftig innlegg, og dernæst protesterte dr. Arne Ording mot at Grønlands-striden blev ført på et så ørkesløst grunnlag. Tornøe kalte hele foredraget det rene vrøvl og tilbød sig å møte Scharffenberg i pressen. Fangstmannen Gisvold, som har vært på Øst-Grønland i to år og har lært de danske fangstmenn hvad de kan av hundekjøring, gå på ski og fangst, vilde først undersøke av hvilken nasjonalitet foredragsholderen var, og fortalte ham derefter at det var like mange nordmenn som hadde sitt levebrød på Grønland som det var innfødte i landet. Student Bjerke konkluderte med at rikstanken enda ikke lever i Norge og at dr. Scharffenberg vilde gå i første rekke når «Norge sitt merkje skal hoggast ned».

— Hvad synes De om møtet? spør vi dr. Lauge Koch mens vi står i kø i garderoben.

— Det var en overmåte hyggelig forsamling å tale til. Særlig synes jeg de unge i diskusjonen sa mange riktige ting.

— Enn dr. Scharffenbergs foredrag?

— Det var meget dristig. Fei-

Grønlands- spørsmålet.

**Dr. Lauge hylder sitt eget
lands innsats på Grønland.**

Studentersamfundets møte lørdag fikk en flott åpning idet samfundets orkester med stor bravour utførte et par numre. Dernæst fikk den celebre gjest dr. Lauge Koch ordet. Dr. Kochs foredrag om „Dansk videnskapelig innsats på Grønland” blev påhørt med stor interesse av det fullsatte auditorium.

Foredragsholderen takket i varme ord for innbydelsen og uttrykte sin glede over at man kunde høre hverandres synspunkter selv om man lå i process. Taleren gjennomgikk derefter med støtte av statistikk de forskjellige ekspedisjoner. Fra sommerekspedisjoner var man gått over til overvintringsekspedisjoner og hadde efterhvert fått utgitt et meget grundig kartverk over Grønland. Forskningen var blitt relativt billig til tross for at man på alle områder hadde anvendt spesialister.

Foredraget gav et meget interessant billede av de strabadser som forskerne må igjennem. Når man var utmattet av sult, virket dødsfrykten helt lammende på flere forskeres aktivitet. En videnskapsmann med kullsvart hår blev hvit på tre uker. En gang dr. Koch og en ledsager efter lang tids sult, plutselig fikk fatt på to sneharer, spiste de dem momentant og næsten ubevisst rå som de var. En snehare veier flere kilo. — Selvdøde hunder måtte tjene som menneskeføde.

Dr. Koch nevnte med stor honor Peter Freuchen og Knud Rasmussens innsats. Selv om Danmark ikke har så store forskere som Norge, så har det dog mange dyktige menn på polarforskningens område. På Øst-Grønland, som striden gjelder, har danskene utført 85 pst. av alt videnskapelig arbeid. Dette tall er fremkommet ved at man har multiplisert antall forskere med antall arbeidsdager. Danmark har i de siste 25 år ofret 5 millioner kroner på Grønlandsforskning og danskene føler sin innsats som en mektig kulturell løftestang.

Dr. Koch fremholdt til slutt at man under striden måtte ta hensyn til dem som er unge idag, „dem som i fremtiden skal bedømme vårt verk”. Skulde det behøves, vilde taleren gjerne diskutere Grønlandsspørsmålet med et norsk publikum, men ikke før dommen var falt. — Bifallet var sterkt.

Dr. Scharffenberg innledet til diskusjon om „Kielerfredskomplekset og Grønlandsspørsmålet”, en diskusjon som blev meget heftig og langvarig.

16 nov. 1931.

Grønlandsdebatt i Studenter- samfundet.

Dr. Scharffenberg
kritiserer aktivistene.
Lauge Kochs foredrag.

På Studentersamfundets møte lørdag holdt den danske Grønlands-forsker dr. Lauge Koch foredrag om «Danmarks videnskapelige innsats på Grønland». Foredragsholderen begynte med å gi en kort oversikt over forskningsarbeidet på Vestkysten som for det meste hadde gått ut på kartlegning. Bare i de siste 25 år var det sendt ca. 50 ekspedisjoner dit. På Nordkysten hvor han selv hadde drevet forskningsarbeid var dette vanskeligere. Han gav en kort skildring av to forskningsreiser. Enkelt og liketil fortalte han om sommerer med hårdt arbeid og lite mat, om hjemreisen over innlandsisen i storm og uvær og med bikjene som eneste proviant.

Det var dog på Øst-kysten det største arbeid var nedlagt. Danmark hadde ikke en Nansen eller en Amundsen. Deres forskere var ikke store som dem, men de var mange og hadde gjort godt arbeid selv om de ikke var «stjerner». Å få et nøaktig uttrykk for det arbeid de danske videnskapsmenn hadde nedlagt på Øst-Grønland var vanskelig. Den eneste måte som man kunde få et begrep om arbeidet på, var ved å multiplisere antallet av forskere med antallet av dager de hadde vært i land. Av det samlede arbeid funnet på denne måte, falt 85 pct. på Danmark. Det gav dog ikke noe avgjørende uttrykk for forskningens videnskapelige betydning.

Trearsplanen var ikke ment som noen utfordring til noen. Meningen var å foreta en nærmere undersøkelse av landet med henblikk på opprettelse av eskimokoloni. Deltagerne vilde intet heller enn å leve i fred og forståelse med fangstmennene og hadde søkt mest mulig ikke å krenke deres interesser.

En norsk avis hadde sagt at Danmark ikke hadde noen interesse av Grønland. Dansk videnskap hadde det iallfall. Mistet den Grønland vilde den med Nansens ord «bli meget fattig». Det var nu god skikk at unge videnskapsmenn var en tid på Grønland. De danske videnskapsmenn følte utforskningen av Grønland som en kulturopgave, ved siden av arbeidet for eskimoene. Den vilde gi landet anledning til å hevde sig blandt kulturfolkene.

Overlæge Scharffenberg innledet derefter til diskusjon om «Kielerfredskomplekset og Grønlands-saken». Innlederen karakteriserte den norske agitasjon som utslag av en psykisk lidelse. Nordmennene var behersket av en tvangside om Danmarks forbrytelser mot Norge. Hel saken måtte bedømmes følelsesløst og forstandsmessig og ikke som den blev det av våre videnskapsmenn. Innlederen gikk så over til å behandle de historiske og juridiske argumenter som var ført i marken for Norges sak. Ved en utførlig dokumentasjon påviste han det sviktende grunnlag man bygget på. Skulde man se videnskapelig på forholdene vilde resultatet bli et annet. Det var en skandale at selv våre sakkyn-dige hevdet disse «kjensgjerninger».

Likeledes vilde de norske agitatorer og den norske presse for-

Innlederen kritiserte sterkt regjeringens stilling til okkupasjonen. Dens note til Danmark var et ultimatum og meningen måtte være å fremkalle brudd, hvis regjeringen var i besiddelse av intelligens, noe man forresten hadde god grunn til å tvile på.

Grønlands-saken var ikke noe stort nasjonalt spørsmål. I realiteten var det et økonomisk som var utstyrt med nasjonal krigsmaling. Fra et sosialistisk synspunkt måtte hensynet til den innfødte befolkning veie tyngst. Dens interesser hadde danskene ivaretatt og vilde også gjøre det, så meget mer som befolkningen nu var sterkt danskblandet. 71, 35

Innlederen sluttet med å si at vi ikke hadde bruk for Grønland. Våre arbeidsoppgaver og skattland lå her, innenlands.

Overlæge Scharffenberg blev i diskusjonen sterkt angrepet av representanter for aktivistene. Man beklaget sig over hans manglende nasjonalitetsfølelse og beskyldte ham for å fare med løgn og vrøvl.

Dr. Ceding og Trond Hegna vilde ha diskusjonen bort fra det historiske og juridiske felt. Det var et økonomisk spørsmål og vilde bli behandlet som et sådant i Haag. Det avgjørende for prosessens utfall vilde være stormaktenes interesse og hvilke hensyn som for dem var avgjørende.

år var det sendt ca. 50 ekspedisjoner dit. På Nordkysten hvor han selv hadde drevet forskningsarbeid var dette vanskeligere. Han gav en kort skildring av to forskningsreiser. Enkelt og liketil fortalte han om sommerer med hårdt arbeid og lite mat, om hjemreisen over innlandsisen i storm og uvær og med bikjene som eneste proviant.

Det var dog på Øst-kysten det største arbeid var nedlagt. Danmark hadde ikke en Nansen eller en Amundsen. Deres forskere var ikke store som dem, men de var mange og hadde gjort godt arbeid selv om de ikke var «stjerner». Å få et nøiaktig uttrykk for det arbeid de danske videnskapsmenn hadde nedlagt på Øst-Grønland var vanskelig. Den eneste måte som man kunde få et begrep om arbeidet på, var ved å multiplisere antallet av forskere med antallet av dager de hadde vært i land. Av det samlede arbeid funnet på denne måte, falt 85 pct. på Danmark. Det gav dog ikke noe avgjørende uttrykk for forskningens videnskapelige betydning.

Trearsplanen var ikke ment som noen utfordring til noen. Meningen var å foreta en nærmere undersøkelse av landet med henblikk på opprettelse av eskimokoloni. Deltagerne vilde intet heller enn å leve i fred og forståelse med fangstmennene og hadde søkt mest mulig ikke å krenke deres interesser.

En norsk avis hadde sagt at Danmark ikke hadde noen interesse av Grønland. Dansk videnskap hadde det iallfall. Mistet den Grønland vilde den med Nansens ord «bli meget fattig». Det var nu god skikk at unge videnskapsmenn var en tid på Grønland. De danske videnskapsmenn følte utforskningen av Grønland som en kulturopgave, ved siden av arbeidet for eskimoene. Den vilde gi landet anledning til å hevde sig blandt kulturfolkene.

Overlæge Scharffenberg innledet derefter til diskusjon om «Kielerfredskomplekset og Grønlands-saken». Innlederen karakteriserte den norske agitasjon som utslag av en psykisk lidelse. Nordmennene var behersket av en tvangside om Danmarks forbrytelser mot Norge. Hel saken måtte bedømmes følelsesløst og forstandsmessig og ikke som den blev det av våre videnskapsmenn. Innlederen gikk så over til å behandle de historiske og juridiske argumenter som var ført i mar-ken for Norges sak. Ved en utførlig dokumentasjon påviste han det sviktende grunnlag man bygget på. Skulde man se videnskapelig på forholdene vilde resultatet bli et annet. Det var en skandale at selv våre sakkyn-dige hevdet disse «kjensgjerninger».

Likeledes vilde de norske agitatorer og den norske presse for-ringe Danmarks arbeid på Grønland. Det taltes hånlig om eskimokoloniene, mens det i virkeligheten var behov for dem. Eskimobefolkningen øket sterkt. Fødselsoverskuddet var 24.3 pct., mens det i Danmark f. eks. var 7.3 pct. Man forsøkte også stadig å underkjenne danskenes arbeid for eskimoene, og dog var det ikke ganske lite som her var gjort. Det var f. eks. bygget 160 skoler og ofret svære summer på sundhetsvesenet. Den skarpeste kritikk mot styrelsen var kommet fra dansk hold.

Innlederen kritiserte sterkt regjeringens stilling til okkupasjonen. Dens note til Danmark var et ultimatum og meningen måtte være å fremkalle brudd, hvis regjeringen var i besiddelse av intelligens, noe man forresten hadde god grunn til å tvile på.

Grønlands-saken var ikke noe stort nasjonalt spørsmål. I realiteten var det et økonomisk som var utstyrt med nasjonal krigsmaling. Fra et sosialistisk synspunkt måtte hensynet til den innfødte befolkning veie tyngst. Dens interesser hadde danskene ivaretatt og vilde også gjøre det, så meget mer som befolkningen nu var sterkt danskblandet. 71,35

Innlederen sluttet med å si at vi ikke hadde bruk for Grønland. Våre arbeidsogaver og skattland lå her, innenlands.

Overlæge Scharffenberg blev i diskusjonen sterkt angrepet av representanter for aktivistene. Man beklaget sig over hans manglende nasjonalitetsfølelse og beskyldte ham for å fare med løgn og vrøvl.

Dr. Ceding og Trond Hegna vilde ha diskusjonen bort fra det historiske og juridiske felt. Det var et økonomisk spørsmål og vilde bli behandlet som et sådant i Haag. Det avgjørende for pro-sessens utfall vilde være stormaktenes interesse og hvilke hensyn som for dem var avgjørende.

16 Nov. 1931.

Lauge Koch forsiktig.

Dr. Scharffenberg derimot leverer en Grønlandsprosedyre saa norsk-fiendtlig at den danske gjest blir aapenbart flau paa nordmennenes vegne.

II, s. 35

Fra Studentersamfundets møte lørdag

Lauge Koch.

Studentersamfundets foredragsaften lørdag med dr. Lauge Koch og overlæge Johan Scharffenberg som hovedaktører artet sig temmelig nøiaktig slik vi hadde ventet. Den danske forsker — et sympatisk bekjentskap — iakttok den yderste forsiktighet, det han hadde aa si var hovedsakelig tørr statistikk over Danmarks innsats paa Grønland, uten antydning av den temmelig chauvinistiske aggressivitet vi kjenner fra hans uttalelser i den danske presse. Det var ogsaa helt overflødig for ham aa gaa angrepsvis til verks. Den side av saken besørget Scharffenberg. En saa ensidig og yderlig-gaaende norskfiendtlig procedyre som den sistnevnte leverte i sin innledning til diskusjonen, har vi ennu tilgode fra dansk side i Grønlands-saken. Han støttet sig paa alle viktigere punkter til merkelige resultater av egen historieforskning, han levnet hverken regjeringen eller det norske folk ellers ære for en skilling og konkluderte med ønsket om at det maatte lykkes Danmark aa faa eneraadighet over hele Grønland. I sin slutningstirade arbeidet han sig op i en saa skrekkinnjagende ekstase, at det falt noksaa naturlig for den første deltager i diskusjonen aa uttale sin forundring over at en mann som bare drikker vann kan bli saa krigersk.

Det taler til Lauge Kochs heder, at han under første halvpart av Scharffenbergs foredrag lignet et levende spørsmålstegn og under hele resten var aapenbart flau paa nordmennenes vegne. Efter møtet uttalte han da ogsaa, at han syntes Scharffenbergs opfatning av Grønlandsspørsmålet var noksaa dristig!

Men for aa komme tilbake til hr. Kochs foredrag, saa gav han en rekke statistiske opplysninger om Danmarks innsats paa Grønlands nordvest- og østkyst. Han redegjorde for antall ekspedisjoner, videnskapelige stasjoner, for kartlegning, fiskeriundersøkelser o.s.v. Han gav ogsaa en ganske fengslende skildring av sine 2 ekspedisjoner til nordkysten 1917, da dr. Wulf døde av sult og utmattelse, og i 1921 da Koch og hans folk reddet livet ved fundet av et nedlagt depot.

Om Øst-Grønland uttalte foredragsholderen, at hvis man multipliserer antall videnskapsmenn med dager tilbragt i land, faller 85 pct. av det nedlagte videnskapelige arbeide paa danskene.

Den saakalte treaarsplan blev ogsaa omtalt. I den inngaar oprettelsen av stasjoner, skaansomhet mot viltbestanden og undersøkelser over levevilkaar for eskimoer. Treaarsplanens gjennomførelse koster 2 mill. kroner. 5 mill. kroner er av danskene i løpet av de siste 25 aar ofret paa Grønland. Taleren vilde ikke ta nogen diskusjon ikveld, men det stod for ham som en lokkende oppgave ved en senere anledning aa tre frem for den norske ungdom og klarlegge for den alt hvad danskene har gjort paa Grønland. Og hvordan enn utfallet av processen blev, saa kunde danskene være sig sin kamp bekjent.

Scharffenbergs foredrag finner vi ikke umaken verdt aa gaa nærmere inn paa. Hvilket sikkert faa vil fortenke oss i naar man hører at en av hans hovedbetraktninger var denne: Jeg anser det for aa være adskillig mere betydningsfullt aa drive videnskapelig arbeide som danskene har gjort, enn aa slakte ned moskus for aa få op rev.

Ishavsraadet hadde faatt innbydelse til møtet, men betakket sig. Lauge Koch hadde jo paa forhaand bekjentgjort at han ikke vilde innlate sig i diskusjon, og med Scharffenberg og hans ungdommelige meningsfeller var det selvsagt ikke av nogensomhelst interesse aa diskutere. Ikke desto mindre blev det en ganske livlig debatt, hvori den fedrelandssinnede overlæge fikk mer enn nok aa gjøre.

Blandt hans haardeste angripere var herrene Staxrud, Thornøe (Ishavsraadets sekretær), Gisvold og Bjerke.

Møtet sluttet først klokken 2.

Aftenposten nr 576.
16 nov. 1931.

Lauge Koch og Scharffenberg om Grønland.

Et livlig møte i
Studentersamfundet
lørdag.

Studentersamfundet hadde laget Grønlands-møte lørdag. Fra Danmark hadde man innbudt dr. Lauge Koch med den begrunnelse, at han er undervurdert i Norge til tross for at han er æresmedlem av Norsk geografiske selskap.

Studentersamfundets orkester åpnet aftenen, og gav en del nummere til beste under Morten Lyches behendige ledelse og høstet stort bifall.

I et helt gjennom nøtralt foredrag tok dr. Lauge Koch sine tilhørere med på de danske ekspedisjoner rundt hele Grønland fra vest, mot nord og til østkysten. Han dvelte lengst ved vestkystens ferder fordi det er her danskene har utrettet mest. På østkysten har de for 40—50 år siden hatt ekspedisjoner av Holm, Ryder og Amstrup, men det er først siden 1926 danskene for alvor har tatt op et systematisk forskningsarbeide her (Mylus Erichsens ekspedisjon undtatt) — efterat nordmennene har satt sig fast på Øst-Grønland for godt. De siste 25 år har danskene ofret 5 millioner kroner på sine forskningsarbeider på Grønland og den tre-årsplan, som nu er lagt og påbegynt, vil koste 2 millioner, når den er ferdig. For tiden har danskene 16 videnskapsmenn som overvintrer. Disse folk er forbudt å fangste av hensyn til de norske og danske fangstmenn, man vil leve i forståelse med dem.

Foredragsholderen så lyst på muskusdyrenes fremtid — dette var ett av de ytterst få punkter han og dosent Hoel var enige i. Den danske tre-årsplan går også ut på å undersøke om eskimoene kan leve på Øst-Grønland. Danskene har et stort standardverk om Grønland — det nærmer sig nu de 100 bind. Båre på Vestkysten har man hatt 50 ekspedisjoner. I foredraget la dr. Lauge Koch inn et par skildringer av hvordan livet kan arte sig på slede-reisene i dette ugjestmilde land. Det var særlig reisen i 1917 nordpå den gang den svenske botaniker Wulff omkom, som han skildret. Det siste den døende videnskapsmann sa, var: Redd våre resultater. Foredragsholderen var blitt bebreidet, at han ikke hadde skutt den lidende og døende mann, men sa Lauge Koch — en mann må få lov til å dø som han selv vil. Danskene har ingen Nansen og Amundsen, ingen Nordenskiöld og Hedin — sa taleren — vi har ingen slike store — det måtte da være Knud Rasmussen, som har foretatt den store reisen nord for Kanada. Om vi ikke har stjernene så har vi i hvert fall så mange mindre, menn som har utrettet betydelige ting på Grønland. Nansen hadde en gang sagt: Ta vekk danskenes videnskapelige arbeide på Grønland og verden vilde være fattigere.

Foredraget blev fremført på en kraftig og overbevisende måte, og enn mer overbevisende vilde det ha virket om foredragsholderen hadde spandert nogen få ord i hvert fall på hvad andre nasjoner vitterlig har utrettet deroppe — fra Nansens første ferd over Innlands-isen i 1888, den berømmelige Koldewey-ekspedisjon, som opnådde store resultater, svenske ferder, franske, engelske, amerikanske, schweiziske, de tre siste års norske videnskapelige ekspedisjoner, som bl. a. har rettet på mange feil i kartene. Det er unødvendig å si at foredragsholderen blev hjertelig applaudert, et bifall som gientoges da formannen takket ham. Våre Grønlandsforskere og eksperter var uteblitt, da foredragsholderen på forhånd i pressetelegrammer fra Kjøbenhavn hadde frabedt sig enhver diskusjon.

Herman Wildenvey leste nogen dikt og fikk det bifall han fortjente. Så kom dr. Scharffenberg, som delvis leste op en længere artikkel om nordmennenes syn på Kieler-freden og Grønlands-striden. Den samme artikkel blev lest op for en tid siden i Unge Venstre av den samme taler. Innlegget var så gjennom ensidig dansk i sitt syn, at det kunde brukes som forsvar for danskene i Haag.

Det blev en livlig og lang diskusjon, som mer og mer ebbet ut inntil salen var i almindelig oppløsningstilstand ved 2-tiden på natten og det «stemningsfulle» møte var slutt.

II, 35

Utidighet.

En optreden som overlæge Scharffenbergs i Grønlands-saken er — som vi før har hatt anledning til å fremholde — utidig og dypt beklagelig. Fra i lørdags av får den kommunistiske ledelse av Studentersamfundet ta sin del av ansvaret for denne triste foreteelse. Hr.

Scharffenbergs berserkerangang virket dobbelt pinlig etter det rolige og saklige foredrag, som dansken Lauge Koch holdt — etter å være hentet hitop av samfundets styre for sensasjonens skyld.

Dr. Scharffenberg er i sin Kielske monomani forlengst blitt mere dansk enn danskene selv. Vi skal idag bare legge ham på sinne, at i den siste danske biografiske håndbok — Dansk biografisk Haandleksikon, utgitt av Gyldendal i 1920 til 1926 — skriver dr. Louis Bobè, som i Grønlandssaken ingenierte er nogen Norgesven, følgende om den danske diplomat og forhandler i Kiel Edmond Bourke:

«Det skyldes hans Aandsnær-
værelse, at Island, Færøerne og
Grønland forblev ved Danmark,
skjønt de historisk og admini-
strativt hørte under Norge».

Og slår hr. Scharffenberg op i den gode, gamle Bricks, vil han se selveste Edvard Holm si omtrent det samme:

«Med hensyn til det siste Punkt (nemlig bilandenes «forbliven» ved Danmark, red.s anmerk.) havde han unægtelig en god Støtte deri, at den svenske Underhandler ingen Anelse havde om, at disse Lande i gamle Dage havde hørt til Norge».

Men hr. Scharffenberg vet det bedre, og han kan ulykkeligvis ikke holde denne sin aparte viden for sig selv!

X I:12

I:12

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Afholdssagens

skriver den 16 NOV. 1931

Scharffenberg tager Bladet fra Munden.

Han siger Chauvinisterne i Norge
ren Besked.

Afholdssagens djærveste Talsmand i Norge, den bekendte Sindssygelege Joh. Scharffenberg har taget Bladet fra Munden i Grønlandssagen.

Han hævder, at der ikke findes nogen historisk Uret, begaaet mod Norge. Denne indbildte Uret er et beklageligt Træk i den norske Folkepsyke og maa ses i Sammenhæng med det medicinske Faktum, at Norge har flere Sindssyge end de andre nordiske Folk.

Ved et Møde i det norske Studentersamfund i Lørdags Aftes gjorde Scharffenberg Rede for sine Anskuelser.

Han tog — ill. telegrafisk Referat i »Politiken» — sit Udgangspunkt i Statsminister Kolstads bekendte Udtalelse paa Statsministtermødet i Hamar, hvor han kaldte Grønlandssagen et norsk Kompleks, og udtalte, at for første Gang i Historien vilde et nationalt Kompleks blive løst ved Psykoanalyse.

Det er en meget træffende Karakteristik af en psykopatisk Tilstand, og selv om Statsministeren næppe har overvejet dette Udtryk, maa jeg som Psykiatiker, udtalte Dr. Scharffenberg, sige, at det fuldstændig dækker mit Indtryk af de norske Nationalisters Opfattelse af en indbildt Uret. Men skal den nationale Psykoanalyse være nogen til Hjælp, maa man i Norge naa frem til en dybere Selverkendelse. Hvis en Nation er blevet hundset og har lidt Overlast, er det dens egen Skyld!

Det er under enhver Omstændighed meningsløst at gøre det nuværende Danmark medansvarlig for det, som man mener er forbudt af Folk, som forlængst er døde, men der er desværre Fare for, at de norske Nationalister vil fortsætte med at føle sig forurettede over for Danmark, hvis Norge taber i Haag, ja selv om vi vinder.

Taleren gennemgik derpaa de historiske Forudsætninger for Kielerfreden i 1814 og Erikendte Frederik VI og Danmark med en Række meget indgaaende Dokumentationer for at

have forraadt de gamle norske Bilande, og den Grund, at disse paa dette Tidspunkt ikke længere kunde kaldes norske. Han hævdede ogsaa, at der maatte være en Forældelse i Folkeretten, ellers vilde man komme ud i de uholdbareste Tilstande. Han sluttede med en stærk Anerkendelse af det danske Kulturarbejde paa Grønland og fandt Parollen »Grønland for Grønlandere» helt berettiget, naar man tager i Betragtning den stærke Befolkningstilvækst blandt Eskimoerne, som er et Resultat af Danmarks udmærkede Styre.

*Ja vel, men har den ikke længe vil
hundset man foran nu vel, hvor
er da hr. S. a' fremme!*

GL. MØNT 4 KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Dagens Nyheder

skriver den 15. NOV. 1931

11, 10, 35

Dr. Lauge Koch i Oslo i Aftes.

I et Interview bebuder han Afholdelsen af
en dansk-norsk Konference om Grønland
efter Haag-Dommen.

**Forsamlingen i Studenteramfundet
gav ham en hjertelig Modtagelse.**

Dagens Nyheder privat.

Oslo, Lørdag.

NETOP som dette telefoneres, har
Lauge Koch begyndt sit Fore-
drag i Nationalgaleriets Foredrags-
sal, som er fyldt til sidste Plads.

Foredraget er, som bekendt, ar-
rangeret af Studenteramfundet.
Det har i en Del af Pressen vakt
Kritik, at Studenteramfundets nu-
værende Bestyrelse har ladet Lauge
Koch komme herop til Oslo; man er
næsten gaaet ud
fra, at han vilde
sige lige saa stær-
ke Ting som
Statsminister
Stauning paa
Statsminister-
mødet i Hamar.

Denne Antagel-
se er dog ganske
ubegrundet. Alle-
rede fra Begyn-
delsen forstod
man, at Dr. Koch
ikke vilde indlade
sig paa Polemik,
og i et Interview,
som Deres Kor-
respondent havde
med ham umid-
delbart før Fore-
draget, erklærede
han ogsaa, at han
ikke vilde virke
udfordrende. Net-
op af denne
Grund havde han
valgt et saa neu-
tralt Emne som
Danmarks Ind-
sats i den viden-
skabelige Ud-
forskning af
Grønland. Han
udtalte, at han
var en Smule ban-

ge for at komme med et saadant
Emne i en Forsamling af Ungdom,
idet mange statistiske og andre fak-
tiske Oplysninger, han var nødt til
i denne Forbindelse at give, gjorde
Foredraget mindre underholdende.
Harde det været et Auditorium af

me til at indeholde et Kompromis. En-
ten Dommen gaar i den enes eller den
andens Favør, haaber han paa, at
Norge og Danmark efter Dommen vil
komme til at gaa sammen til en Kon-
ference; og hvis Dommen gaar i Dan-
marks Favør, vil det altsaa blive nød-
vendigt at forhandle om *Fornyelse af*
Traktaten af 1924. I denne Forbin-
delse stiller man rigtignok en Del
Spørgsmaal om, hvorledes Norge vil

Lauge Koch.

blive betragtet, efter at det er gaaet
til Okkupation.

**En Konference efter Haag-
Dommen.**

Det samme Blad har overfor Dr.
Koch fremdraget et G

tralt Emne som
Danmarks Ind-
sats i den viden-
skabelige Ud-
forskning af
Grønland. Han

udtalte, at han
var en Smule ban-

ge for at komme med et saadant
Emne i n Forsamling af Ungdom,
idet mange statistiske og andre fak-
tiske Oplysninger, han var nødt til
i denne Forbindelse at give, gjorde
Foredraget mindre underholdende.
Havde det været et Auditorium af
Videnskabsmænd, vilde det have væ-
ret ham adskilligt lettere. Det ak-
tuelle Østgrønlands-Spørgsmaal vil-
de han ikke ind paa af Hensyn til
Haag, og skulde alligevel en Diskus-
sion komme til at opstaa efter hans
Foredrag, vilde han ikke deltage i
den.

Lauge Koch fik en hjerte- lig Modtagelse.

Et norsk Interview med den danske Forsker.

Den hjertelige Maade, hvorpaa For-
samlingen modtog ham, tydede dog
paa, at det ikke var vanskeligt at
møde med et saa bastant Stof som det
nævnte for Forsamlingen.

Flere Aviser har i Dag haft Inter-
views med Dr. Koch, og man lægger
i det hele taget meget Mærke til ham
i Oslo. Overfor „Morgenbladet“s Med-
arbejder udtaler han, at han betragter
Nordmændene som svævende i en Illu-
sion m. H. t. Øst-Grønland. Landet er
paa langt nær i Stand til at byde de
økonomiske Muligheder, som man tror,
bl. a. takket være Docent *Adolf Hoel*,
idet denne, ifølge Dr. Koch, har udtalt,
at Erik den Rødes Land var et nyt
Alaska. Videre udtalte Dr. Koch til
„Morgenbladet“, at *det eneste, han*
trygter for i Forbindelse med Voldgifts-
dommen i Haag, er, at den skal kom-

Lauge Koch.

blive betragtet, efter at det er gaaet
til Okkupation.

En Konference efter Haag- Dommen.

Det samme Blad har overfor Dr.
Koch fremdraget et Spørgsmaal, som
har været lidet paaagtet, nemlig Nor-
ges Interesse af at have et fast Holde-
punkt i Østgrønland, for det Tilfælde,
at *Sektorprincippet* skulde blive gen-
nemført, og for Sektorprincippet er som
bekendt de interesserede Nationers
Kystlinie mod Polarhavet det bestem-
mende. Hvis Haag-Dommen skulde
gaa i Danmarks Favør, vilde den prak-
tiske Følge blive, at Nordmændene,
idet de ikke længere har Holdpunkt
i Østgrønland, kun kan drive deres
Vestis-Fangst lige Vest for Jan Mayn.
Lauge Koch udtaler, at *han ikke tror,*
at Danmark vilde lægge Norge de
mindste Hindringer i Vejen for at dri-
ve sin Fangst i Vestisen, idet det kun
er Landet selv og Fjordene, som Dan-
mark har Interesse i. Hvad enten
Haag-Dommen kommer til at gaa i den
ene eller den anden Retning, bør der
umiddelbart efter dens Afsigelse hol-
des en Konference mellem de to Lan-
de til Ordning af Spørgsmaal som f.
Eks. Fangsten i Vestisen, og Dr. Koch
føler sig sikker paa, at Danmark vil
gaa langt videre i Retning af Indrøm-
melser og Garantier, før Sektor-Prin-
cippet maatte blive ført frem i aktuel
international Politik.

Den *klarlaede* Maade, hvorpaa
Lauge Koch har udtalt sig, har virket
gunstigt her i Byen.

Foredraget i Studenter- samfundet.

Paa samme Maade virkede Dokto-
rens Foredrag. Til Foredraget var der
ikke mødt nogen af Norges Polareks-
perter.

Efter hvad Studenter-samfundets
Formand, Universitetsstipendiat *Vogt*
udtalte til Deres Korrespondent, var
Aarsagen hertil, at Udtalelser, som Hr.
Vogt var fremkommet med til køben-
havnske Blade, da han for nogle Dage
siden var nede for at konferere med
Lauge Koch, var blevet en Smule ilde
optaget.

Derimod var der mødt en Række
Læger, Advokater, ja endog et Par
Præster, flere Embedsmænd; men alle
udenfor Kredsen af de Personligheder,
hvis Navne er aktuelle i Forbindelse
med Grønlandsspørgsmaalet. Den dan-
ske Minister, Hr. *Oldenburg*, var til
Stede.

Det voldsomme Bifald, som Dr. Koch
blev modtaget med, efter at han var
blevet introduceret af Samfundets For-
mand, gik ligesom over i en intens In-
teresse for alt det, som den danske Vi-
denskabsmand i sit Foredrag havde at
fortælle. At gengive det for et dansk
Publikum har liden Interesse, da det er
velkendt fra før. Heller ikke i selve
Fremstillingen var det noget, som vir-
kede nyt eller paafaldende — ikke før
Lauge Koch kom til *Beretningen om*
Treaarsplanen, som han fremstillede
som en Fortsættelse af det Arbejde,
han havde drevet fra Midten af 1926;
naar Trearsplanen var etableret, var
det, fordi Arbejdet krævede nye Meto-
der med faste Stationer — underfor-
staaet: *det var altsaa ikke for at lægge*
Nordmændene Hindringer i Vejen. Dan-
skerne paa Østgrønland agtede ikke at
lægge hverken Mennesker eller Dyr
Hindringer i Vejen.

Oslo Aftenavis nr 263.
14 nov. 1931.
Smedal

OSLO AFTENAVIS, 14. november 1931

Studentersamfundet vil forberede almenheten på et norsk nederlag i Haag.

Fantastiske uttalelser av formannen, universitetsstipendiat Vogt.

Lauge Koch erklærer at eskimoene om tyve år blir som danske bønder fra 1880.

I formiddag kom Studentersamfundets formann, universitetsstipendiat Johan Vogt, til Oslo med den advokat for danske Grønlandsinteresser som det har lyktes ham å engagere til den norske almenhets belæring. Lauge Koch er jo en meget sympatisk virkende talsmann for Danmark, han ser ut som en filmhelt, det lett bølgende, glinsende mørke hår, og det stålblå blikk under de kraftige bryn, den sammenknepne munn og holdningens mandige fasthet, vil sikkert vinne mange russepikehjerter for ham i Studentersamfundet i aftnen. At han overbeviser den mannlige del av forsamlingen er jo på forhånd avgjort. En mann som har sagt så mange treffende ord om norske rettsbrudd og norsk mentalitet og norske fangstmenn, som har stemplet hele vår nasjon som et temmelig ansvarslost rovjegerfolk i motsetning til de solide danske bøker, vil sikkert vinne gjenklang hos de par hundre unge nordmenn som i lørdag besøker Studentersamfundet.

DER FINNS IKKE NORSKE GRØNLANDSSAKKYNDIGE! SIER FORMANNEN.

Johan Vogt er meget intelligent, han er formelig sprengt av intelligens, han sveder realisme og utånder marxisme. Alt som ikke faller innenfor rammen av hans livserfaring som altså er begrenset til et visst område av hjernecellene, er „romantikk“. At der finnes en viss historisk betinget nasjonal fornemmelse som alle folk, og ikke minst Søvnforbundets, regner med i sin utenrikspolitikk, har lykkelig undgått hans oppmerksomhet. Eller rettere sagt, han oppfatter nasjonalfølelsen via Freud.

— Når jeg er kommet med mine uttalelser i København, sier han, skyldes det mitt kjennskap til den norske mindreverdighetsfølelse overfor Danmark. Det som sies der nede, legges bedre merke til.

— Men De smisket jo temmelig stygt for den danske nasjonalfølelse da De erklærte at de danske Grønlandsforskere ikke var tilstrekkelig anerkjent i Norge. Vet De ikke at de

to herrer som De nevner, Lauge Koch og Rasmussen, begge hører til de ytterst få resmedlemmer av Norsk Geografisk selskap og vel er de to polarforskere, hvis bedrifter er hyppigst omtalt i norsk presse?

Vogt smiler:

— Ennu er litt av rusen fra i sommer igjen. Jeg har forresten inntrykk av at det store folk hos oss begynner å se mer edruelig på sakene. Vi må allerede nu regne med et rettslig norsk norsk nederlag i Haag, ja, danskene seirer, det er sikkert. Og så vil de herhjemme som satte det hele i scene, skyve ansvaret fra sig og over på dem som var mot deres politikk. Men det skal ikke skje.

— Lauge Koch skal altså spille den smukke rolle å forberede vår nasjon på nederlaget?

— Han skal gi oss en sakkyndig utredning av situasjonen som den er.

— Men hadde vi ikke norske sakkyndige som kunde fortelles oss om Øst-Grønland.

— Nei. Det har vi ikke. Hoel og Werenskiold og alike betyr ikke noget mot Lauge Koch og Knud Rasmussen når det gjelder Øst-Grønland.

— Tillater De at vi begrenser Deres overmåte store viten ved å gjøre Dem oppmerksom på at Knud Rasmussen overhodet ikke har vært i Øst-

Grønland for å studere forholdene der. Og som annen taler har De jo i aftnen dr. Scharffenberg. Hvilke kvalifikasjoner har han?

— Han skal behandle den politiske side. Han kan like godt som enhver annen uttale sig om den mindreverdighets følelse som ligger til grunn for vår såkalte nasjonale politikk.

— Men tenk om De heller hadde fått en av de norske fangstmenn deroppe til å fortelle om livet og mulighetene i Erik Raudes land, det de kjenner bedre enn alle andre. Fanstmannen Gislvold fra Myggbukta har erklært sig villig, hører vi.

— Vi har ikke plass på programmet til mer om Grønland enn Lange Koch og Scharffenberg.

— Heller ikke til Mehren og Høygaard som jo uenkelig har utført en norsk sportsbedrift der borte i sommer, to studenter som skulde interessere norske studenter.

— Vi har heller ikke kunnet ta deres foredrag. Lauge Koch får være nok. Han vil fortelle oss at hele vår Grønlandsopfatning er illusjon og romantikk.

Lauge Koch sitter i sin stol og smiler. Og så går vi over til intervjuet med ham.

LAUGE KOCH VIL IKKE HA KOMROMIS I HAAG.

— Det er nettopp den norske ungdom jeg gjerne vil fremlegge min opfatning for, sier den danske Grønlandsforsker. Denne ungdom vil i tidens fylde kunne avgjøre hvem det var som hadde rett. Det vil bli en fryktelig oppvåknelse når de norske illusjoner med hensyn til Grønland brister.

— De vil altså gjøre oss den venne-tjeneste å sørge for at oppvåkningen blir mindre gyselig?

— Jeg vil fortelle sannheten om hvor fattig Erik den Rødes Land i virkeligheten er. Nordmennene har hatt skuffelser på Spitsbergen, men de skuffelser som de kommer til å lide på Østgrønland, blir adskillig slemmere. Jeg taler da bare om de økonomiske muligheter i selve landet, ikke om den fangst som foregår ved iskanten, altså utenfor territorialgrensen.

— Men for denne fangsten vilde det være bra å ha en støtte i landet.

— Det vilde lettere ha kunnet la sig ordne, hvis Norge ikke var gått til sitt rettsbrudd. Hvis Danmark nu vinner saken i Haag, er det jo bare menneskelig at vi ikke ser på norske anmodninger med samme velvilje som før. Var det ikke bedre om man hadde søkt dansk sympatisk bistand? Under enhver omstendighet håper jeg at Haagsaken ikke fører til noget kompromis. Det vilde være det verste for alle tre parten, — nordmenn, dansker eskimoer. Vi dansker føler et stort ansvar også overfor eskimoene. Om tyve år vil den blandingsrase som nu for en stor del finnes, ha utviklet sig til en dansk-talende befolkning omtrent på samme standpunkt som danske bønder for 50 år siden. Da må vi sørge for at de får livsbetingelser, hvis deres fiske slår feil. Og de betingelser kan eskimoene skape sig på Østgrønland. Vi kan ikke risikere at vårt Grønland blir en stor dansk fattiggård. Forevrig kommer jeg ikke til å tale om disse ting i aftnen. Jeg vil bare fremlegge resultatene av dansk forsk-

ningsarbeide på Grønland og nogen diskusjon efter mitt foredrag vil der ikke være anledning til. m.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Dagens Nyheder

skriver den 2 NOV. 1931

Den norske Indbydelse til Dr. Lauge Koch.

Norsk Studentersamfunds Formand, Lektor Johan Vogt, fortæller om Motiverne til Indbydelsen.

„Efter Nansens og Amundsens Død er Knud Rasmussen og Lauge Koch vor Tids to største Polarforskere!“

Lektor Johan Vogt.

VED ET LILLE Middagsselskab hos Rector magnificus, Professor Birck traf vi i Aftes Formanden for det norske Studentersamfund, den unge Lektor ved Oslo Universitet Johan Vogt, der for Tiden er hernede paa et kortere Besøg, og som i Aften holder et socialekonomisk Foredrag i Studentersamfundets daglige Lokale.

Det faldt naturligt at bede Lektor Vogt fortælle lidt om den Indbydelse, som han i sin Egenskab af Formand for de norske Studenters Organisation har sendt Dr. Lauge Koch til paa Lørdag Aften at holde Foredrag om Grønland i Oslo. Han var straks villig og udtalte sig med stor Uforbeholdenhed.

Den personlige Chikane mod Lauge Koch i Norge.

— Hvad er Motiveringen for Indbydelsen?

— Der er to Grunde til, at vi har foretaget dette Skridt. Den første er den, at den norske Presse i et meget betydeligt Omfang har undervurderet Lauge Kochs og Knud Rasmussens videnskabelige Arbejde paa Grønland. Man har ikke haft Blikket tilstrække-

sker, og det har glædet os meget, at han svarede ja.

— Der bliver ikke Diskussion efter Foredraget?

— Dr. Lauge Kochs Foredrag bliver et rent videnskabeligt og neutralt Foredrag, og det vil for saa vidt ikke indbyde til Diskussion, hvad han heller ikke selv paa nogen Maade ønsker. Derimod kan jeg oplyse, at alle de norske Myndigheder og andre Interesserede og Sagkyndige, der har beskæftiget sig med Grønlands-Spørgsmaalet, saavel Ishavsraadets Medlemmer som andre, er indbudt og ventes at komme til Stedet paa Lørdag Aften i Nationalgalleriets Festsal, hvor Foredraget holdes. Lauge Koch har erklæret sig villig til at besvare eventuelle Forespørgsler i Tilknnytning til hans Foredrag.

— Har Studentersamfundet været angrebet, fordi det indbød Lauge Koch i den nuværende dansk-norske Grønlands-Situation?

— Vor Indbydelse har været kritiseret i en vis Del af Oslo-Pressen; men de Angreb, som man kunde have ventet, er overhovedet ikke kommet... endnu!

Et indenrigspolitisk Spørgsmaal.

— Hvad er Deres eget Syn paa det dansk-norske Mellemværende?

— Det er indlysende, at Grønlands-Spørgsmaalet for en stor Del ogsaa maa blive et indenrigspolitisk Spørgsmaal i Norge; der vil altid være en Tendens hjemme hos os til i haarde økonomiske Perioder, hvor de indre Vanskeligheder er store, at søge at faa den offentlige Opmærksomhed vendt mod andre, mere ydre Begivenheder, og dette Forhold danner Grundlaget for den Romantiks Opstaaen, som jeg før omtalte. Denne Romantik ønsker jeg — ønsker vi — at bekæmpe! Og den kan bekæmpes ved at fremlægge de nøgterne Kendsgerninger, der giver en reel Belysning af, hvad Grønland virkelig betyder.

Lektor Vogt slutter:

— Nok saa store Kredse i Norge mener, at efter Fridtjof Nansens og Roald Amundsens Død er Knud Rasmussen og Lauge Koch de to mest betydelende Polarforskere i vor Tid, og og-

Lektor Johan Vogt.

VED ET LILLE Middagsselskab hos Rector magnificus, Professor Birck traf vi i Aftes Formanden for det norske Studentersamfund, den unge Lektor ved Oslo Universitet Johan Vogt, der for Tiden er hernede paa et kortere Besøg, og som i Aften holder et socialekonomisk Foredrag i Studentersamfundets daglige Lokale.

Det faldt naturligt at bede Lektor Vogt fortælle lidt om den Indbydelse, som han i sin Egenskab af Formand for de norske Studenters Organisation har sendt Dr. Lauge Koch til paa Lørdag Aften at holde Foredrag om Grønland i Oslo. Han var straks villig og udtalte sig med stor Uforbeholdenhed.

Den personlige Chikane mod Lauge Koch i Norge.

— Hvad er Motiveriogen for Indbydelsen?

— Der er to Grunde til, at vi har foretaget dette Skridt. Den første er den, at den norske Presse i et meget betydeligt Omfang har undervurderet Lauge Kochs og Knud Rasmussens videnskabelige Arbejde paa Grønland. Man har ikke haft Blikket tilstrækkeligt aabent for deres Betydning, og Lauge Koch har endda i nok saa stor Grad været Genstand for personlig Chikane!

Nu er Sandheden efter vor Opfattelse den, at de to betydeligste Grønlandsforskere i vor Tid er Lauge Koch og Knud Rasmussen. Derfor har vi ønsket at give netop en af de to Mænd Lejlighed til en Fremlæggelse af Danmarks videnskabelige Indsats paa Grønland overfor et norsk Forum. Det var den første Grund, og det kan jo kaldes en Slags Høflighedshandling mod Lauge Koch.

De norske Illusioner om de økonomiske Muligheder paa Grønland.

— Og den anden Grund?

— Den anden Grund er, at der i Norge bestaar nok saa store Illusioner med Hensyn til de økonomiske Muligheder paa Grønland. Den fattige Fiskerbefolkning paa Sødre Møre og i Nordnorge har en meget stor Interesse i at udvide sine Fangstomraader og søger naturligt Udvidelser, hvor de er at finde. For saa vidt er der ikke noget at sige til, at de ogsaa prøver paa at udvide Fangsten paa Grønland. Men efter vor Mening er der netop samtidig paa Grundlag af den reet romantiske Interesse, som Norge har af Grønland, opstaaet betydelige Illusioner med Hensyn til Størrelsen af de økonomiske Muligheder for norske Fangstfolk paa Grønland. Vi har af den Grund ønsket fremlagt en Oversigt over Grønland, som giver et reelt Billede af de faktiske Forhold og de Muligheder, som er til Stede, og det faldt da naturligt at henvende os til Dr. Lange Koch som den Mand, der i Dag ved Siden af Dr. Knud Rasmussen er den, der har gennemført det største videnskabelige Arbejde paa Grønland.

Ja, dette er altsaa de to Motiver, vi har haft til at indbyde den danske For-

ets Festsal, hvor Foredraget holdes. Lauge Koch har erklæret sig villig til at besvare eventuelle Forespørgsler i Tilknytning til hans Foredrag.

— Har Studentersamfundet været angrebet, fordi det indbød Lauge Koch i den nuværende dansk-norske Grønlands-Situation?

— Vor Indbydelse har været kritiseret i en vis Del af Oslo-Pressen; men de Angreb, som man kunde have ventet, er overhovedet ikke kommet.. endnu!

Et indenrigspolitisk Spørgsmaal.

— Hvad er Deres eget Syn paa det dansk-norske Mellemværende?

— Det er indlysende, at Grønlands-Spørgsmaalet for en stor Del ogsaa maa blive et indenrigspolitisk Spørgsmaal i Norge; der vil altid være en Tendens hjemme hos os til i haarde økonomiske Perioder, hvor de indre Vanskeligheder er store, at søge at faa den offentlige Opmærksomhed vendt mod andre, mere ydre Begivenheder, og dette Forhold danøer Grundlaget for den Romantiks Opstaaen, som jeg før omtalte. Denne Romantik ønsker jeg — ønsker vi — at bekæmpe! Og den kan bekæmpes ved at fremlægge de nøjterne Kendsgerninger, der giver en reel Belysning af, hvad Grønland virkelig betyder.

Lektor Vogt slutter:

— Nok saa store Kredse i Norge mener, at efter Fridtjof Nansens og Roald Amundsens Død er Knud Rasmussen og Lauge Koch de to mest betydelende Polarforskere i vor Tid, og ogsaa af den Grund er vi glade for at kunne se Lauge Koch som vor Gæst deroppe!

Clerk.

Bladet:

Politiken

skriver den

5. NOV. 1931

Lauge Koch siger Norge Sandheden om Grønland

Dansk Videnskabs Arbejde i Grønland repræsenterer 85 pCt. af den samlede videnskabelige Indsats.

En norsk Sindssygelæges Forklaring paa Norges Holdning over for Danmark

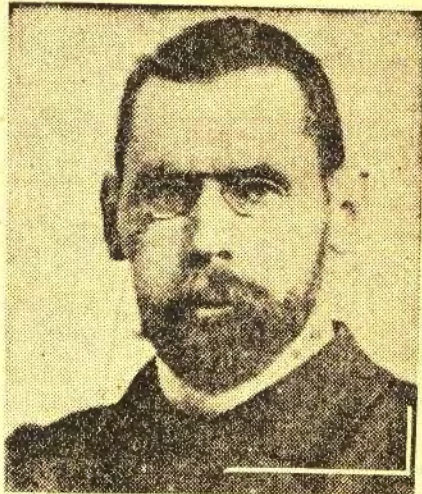
Mødet, der skulde forberede Norge paa et Nederlag i Haag.

Oslo, Lørdag.

POLITIKEN PRIVAT

DR. LAUGE KOCH er kommet temmelig ubemærket til Oslo i Formiddag, og det er betegnende, at en Række Aftenaviser har undladt at nævne hans Ankomst. Sammen med Dr. Koch kom Universitetsstipendiat Johan Vogt, Formand i det norske Studentersamfund, Dr. Kochs Vært og Indbyder. Johan Vogt, som er Kommunist, har udtalt sig meget uforbeholdent og udfordrende til Oslo-Bladene. Han siger, at Hensigten med denne Indbydelse, som er blevet meget skarpt kritiseret fra aktivistisk Side, er at forberede Norge paa et retsligt Nederlag i Haag. De, som har sat Grønlandsaffæren i Scene, vil, naar det bedrøvelige Resultat foreligger, skyde Ansvaret over paa dem, som var imod deres Politik. Men dette vil blive forhindret i Tide.

I Modsætning til Vogt er Dr. Koch meget forsigtig og forbeholden i sine Udtalelser. Da jeg talte med ham i det danske Gesandtskab, udtrykte han Frygt for, at hans Foredrag vilde blive en Skuffelse for alle dem, som har ventet en dramatisk Aften.

Dr. Johan Scharffenberg.

— Det er, siger Lauge Koch, en videnskabelig Udredning, belagt med Tal og Statistik over Grønlands stærkt overvurderede Naturherligheder. Jeg nærer derfor en Del Bekymring for, at mit Foredrag skal virke uinteressant i sin nøgterne Saglighed, men jeg har dog med Hensigt valgt at lægge det saadan an, og jeg har frabedt mig Diskussion.

En Mand, der ejer sine Meningers Mod.

Aftenens Eksplosionsstof ligger anrøret i Dr. Johan Scharffenbergs Foredrag om Grønlandsspørgsmaalet. Dr. Scharffenberg er en meget kendt Psykiater. Han er en betydelig, men meget omstridt Personlighed, og i høj Grad har han sine Meningers Mod. Han er tidligere gaaet paa tværs af Opinionen i Forbudsspørgsmaalet, hvor hans fanatiske Afholdsstandpunkt en Tid gjorde ham til Norges upopulæreste Mand. I Grønlandsspørgsmaalet nærer Dr. Scharffenberg højst kæterske Meninger, men langt fra smigrende for norske Øren.

Han hævder, at der ikke findes nogen historisk Uret, begaaet mod Norge fra dansk Side. Denne indbildte Uret er et beklageligt Træk i den norske Folkepsyke og maa ses i Sammenhæng med det medicinske Faktum, at Norge har flere Sindssyge end de andre nordiske Folk. Vrangforestillingen om, at Norge led Uret i 1814, er efter denne Sindssyge-

(Fortsat fra Side 1).

specialists Mening et psykopatisk Kompleks.

Det siger sig selv, at denne Hypoteses Syn svier som Salt i aabent Saar, og det forundrer derfor ikke En, at en af Ishavsraadets Medlemmer, Professor Wernskiöld i Dag i „Tidens Tegn“ forsøger at fremstille Sindssygespecialisten som gal.

Man kan ikke sige, at Grønlands-Foredragene i Studentersamfundet havde samlet noget prominent Publikum. De Ind-

budtes Stolerækker stod helt tomme — Ishavsraadets Medlemmer havde enstemmigt afslaaet Indbydelsen. Forsamlingen bestod næsten udelukkende af unge Studenter, i alt en 3—400, alle de, som tidligere havde lagt deres Interesse for Grønlandssagen for Dagen, holdt sig borte fra dette Møde. Der var en Del Medlemmer af den danske Koloni i Oslo til Stede, og paa en Stol for sig selv, først i Forsamlingen, sad den danske Minister Oldenburg.

Ikke værre end, at vi kan mødes og tale sammen

Lauge Koch om Danmarks Indsats i Grønland.

Da Dr. Koch besteg Talerstolen, blev han hilset med Bifald, hvori ikke blandede sig en eneste Mislyd. Han takkede for Indbydelsen, og han saå i denne et Tegn paa, at Forholdene mellem de to Lande ikke var værre, end at vi kan mødes og tale sammen, selv om vi er i Proces. Han ønskede ikke blot at tale om det Land, som i Norge kaldes Erik den Rødes Land, selv om han vel er den eneste, som har været over hele Landet, i hver Fjord, i hvert Sund. Han gik over til at skildre det danske videnskabelige Arbejde, som er gjort over hele Grønland, og nævnte i store Træk de halvt Hundrede danske Ekspeditioner, som i de sidste 25 Aar har strejft over Vestgrønland.

Men da Dr. Koch gik over til at skildre Nordkystekspeditionerne, fik hans Foredrag en personligere og stærkere Tone. Han gav en gripende Skildring af sin Ekspedition til Nordkysten i 1917, da Dr. Wulff bukkede under for Sult og Strabadser. Dæmpet og roligt, men med indtrængende Anskuelighed gengav han en Række Træk fra sine egne Oplevelser, og efterhaanden steg et mægtigt Billede af dansk videnskabeligt Arbejde og dets Heroisme frem for Tilhørerne og gjorde den stærkeste Virkning. Han gik derpaa over til at tale om det omdiskuterede Østgrønland:

— Vi har aldrig haft en Nansen, en

Amundsen, en Nordenskiöld eller en Sven Hedin, men vi har haft mange, mange mindre Mænd, som dog har arbejdet paa samme Linje, og jeg gentager Nansens berømte Ord om de kofteklædte Mænd, som kæmper mod Polarhimlen. Tager vi dem ud af vor Historie, bliver den fattigere.

85 pCt. af Indsatsen er danske Videnskabsmænds.

— Det videnskabelige Arbejde paa Østgrønland skal udregnes saaledes: Man multiplicerer Antallet af Videnskabsmænd med Antallet af de Dage, de har opholdt sig i Landet, og da bliver Resultatet, at 85 Procent af den samlede Sum er dansk. Lauge Koch omtalte 3 Aars-Planen, som omfatter 2 Vinter- og 4 Sommer-Rejser. Det er en stor Plan, og den er et naturligt Led i det samlede videnskabelige Arbejde.

Han udtalte derpaa sin Glæde over at faa Lejlighed til at tale til norsk Ungdom, som repræsenterede Fremtidens Dom, og hvordan end Udgangen paa Haag-Processen maatte blive, maatte man haabe, at de to Nationer kunde være deres Kamp bekendt.

Et Pust fra det virkelige Liv.

Dr. Kochs Foredrag blev modtaget med minutlangt Bifald, som gentog sig efter Takketalen.

Formanden, Johan Vogt, udtalte sin store Glæde over, at den Mand, som kendte Østgrønland bedst, var kommet hertil for at give en aktuel Redegørelse over Landets specielle Forhold. De norske Redegørelser havde i væsentlig Grad været af historisk og juridisk Karakter, men her havde man faaet et Pust af det virkelige Liv. Han ønskede Dr. Lauge Koch velkommen paa denne Talerstol, der var Norges frieste.

Grønlands-Spørgsmaalet maa løses vedPsyko-Analyse!

Dr. Scharffenberg holdt derpaa sit Grønlandsforedrag og tog sit Udgangspunkt i Statsminister Kolstads bekendte Udtalelse paa Statsministermødet i Hamar, hvor han kaldte Grønlandssagen et norsk Komplex, og udtalte, at for første Gang i Historien vilde et nationalt Komplex blive løst ved Psykoanalyse.

— Det er en meget træende Karakteristik, af en psykopatisk Tilstand, og selv om Statsministeren næppe har overvejet dette Udtryk, maa jeg som Psykiater, udtalte Dr. Scharffenberg, sige, at det fuldstændig dækker mit Indtryk af de norske Nationalisters Opfattelse af en indbildt Uret. Men skal den nationale Psykoanalyse være til nogen Gavn, maa

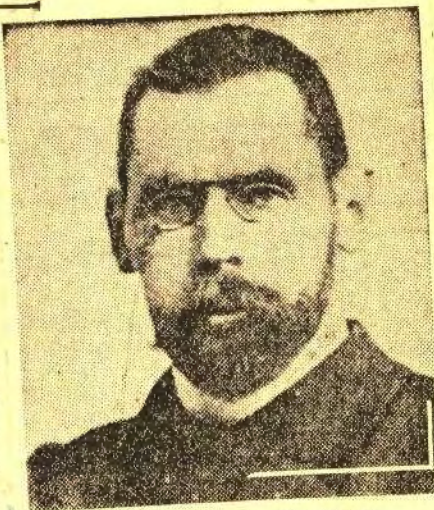
Mødet, der skulde forberede Norge paa et Nederlag i Haag.

Oslo, Lørdag.

POLITIKEN PRIVAT

DR. LAUGE KOCH er kommet temmelig ubemærket til Oslo i Formiddag, og det er betegnende, at en Række Aftenaviser har undladt at nævne hans Ankomst. Sammen med Dr. Koch kom Universitetstestipendiat Johan Vogt, Formand i det norske Studentersamfund, Dr. Kochs Vært og Indbyder. Johan Vogt, som er Kommunist, har udtalt sig meget uforbeholdent og udfordrende til Oslo-Bladene. Han siger, at Hensigten med denne Indbydelse, som er blevet meget skarpt kritiseret fra aktivistisk Side, er at forberede Norge paa et retsligt Nederlag i Haag. De, som har sat Grønlandsaffæren i Scene, vil, naar det bedrøvelige Resultat foreligger, skyde Ansvaret over paa dem, som var imod deres Politik. Men dette vil blive forhindret i Tide.

I Modsætning til Vogt er Dr. Koch meget forsigtig og forbeholden i sine Udtalelser. Da jeg talte med ham i det danske Gesandtskab, udtrykte han Frygt for, at hans Foredrag vilde blive en Skuf-

Dr. Johan Scharffenberg.

felse for alle dem, som har ventet en dramatisk Aften.

— Det er, siger Lauge Koch, en videnskabelig Udredning, belagt med Tal og Statistik over Grønlands stærkt overvurderede Naturherligheder. Jeg nærer derfor en Del Bekymring for, at mit Foredrag skal virke uinteressant i sin nøgterne Saglighed, men jeg har dog med Hensigt valgt at lægge det saadan an, og jeg har frabedt mig Diskussion.

En Mand, der ejer sine Meningers Mod.

Aftenens Eksplosionsstof ligger snarere i Dr. Johan Scharffenbergs Foredrag om Grønlandsspørgsmaalet. Dr. Scharffenberg er en meget kendt Psykiatiker. Han er en betydelig, men meget omstridt Personlighed, og i høj Grad har han sine Meningers Mod. Han er tidligere gaaet paa tværs af Opinionen i Forbudsspørgsmaalet, hvor hans fanatiske Afholdsstandpunkt en Tid gjorde ham til Norges upopulæreste Mand. I Grønlandsspørgsmaalet nærer Dr. Scharffenberg højst kætterske Meninger, men langt fra smigrende for norske Øren.

Han hævder, at der ikke findes nogen historisk Uret, begaaet mod Norge fra dansk Side. Denne indbildte Uret er et beklageligt Træk i den norske Folkepsyke og maa ses i Sammenhæng med det medicinske Faktum, at Norge har flere Sindssyge end de andre nordiske Folk. Vrangforestillingen om, at Norge led Uret i 1814, er efter denne Sindssyge-

mødes og tale sammen

Lauge Koch om Danmarks Indsats i Grønland.

Da Dr. Koch besteg Talerstolen, blev han hilst med Bifald, hvori ikke blandede sig en eneste Mislyd. Han takkede for Indbydelsen, og han saa i denne et Tegn paa, at Forholdene mellem de to Lande ikke var værre, end at vi kan mødes og tale sammen, selv om vi er i Proces. Han ønskede ikke blot at tale om det Land, som i Norge kaldes Erik den Rødes Land, selv om han vel er den eneste, som har været over hele Landet, i hver Fjord, i hvert Sund. Han gik over til at skildre det danske videnskabelige Arbejde, som er gjort over hele Grønland, og nævnte i store Træk de halvt Hundrede danske Ekspeditioner, som i de sidste 25 Aar har strejft over Vestgrønland.

Men da Dr. Koch gik over til at skildre Nordkystekspeditionerne, fik hans Foredrag en personligere og stærkere Tone. Han gav en gribende Skildring af sin Ekspedition til Nordkysten i 1917, da Dr. Wulff bukkede under for Sult og Strabadser. Dæmpet og roligt, men med indtrængende Anskuelighed gengav han en Række Træk fra sine egne Oplevelser, og efterhaanden steg et mægtigt Billede af dansk videnskabeligt Arbejde og dets Heroisme frem for Tilhørerne og gjorde den stærkeste Virkning. Han gik derpaa over til at tale om det omdiskuterede Østgrønland:

— Vi har aldrig haft en Nansen, en

Amundsen, en Nordenskiöld eller en Sven Hedin, men vi har haft mange, mange mindre Mænd, som dog har arbejdet paa samme Linje, og jeg gentager Nansens berømte Ord om de kofteklædte Mænd, som kæmper mod Polarhimlen. Tager vi dem ud af vor Historie, bliver den fattigere.

85 pCt. af Indsatsen er danske Videnskabsmænds.

— Det videnskabelige Arbejde paa Østgrønland skal udregnes saaledes: Man multiplicerer Antallet af Videnskabsmænd med Antallet af de Dage, de har opholdt sig i Landet, og da bliver Resultatet, at 85 Procent af den samlede Sum er dansk. Lauge Koch omtalte 3 Aars-Planen, som omfatter 2 Vinter- og 4 Sommer-Rejser. Det er en stor Plan, og den er et naturligt Led i det samlede videnskabelige Arbejde.

Han udtalte derpaa sin Glæde over at faa Lejlighed til at tale til norsk Ungdom, som repræsenterede Fremtidens Dom, og hvordan end Udgangen paa Haag-Processen maatte blive, maatte man haabe, at de to Nationer kunde være deres Kamp bekendt.

Et Pust fra det virkelige Liv.

Dr. Kochs Foredrag blev modtaget med minuttlangt Bifald, som gentog sig efter Takketalen.

Formanden, Johan Vogt, udtalte sin store Glæde over, at den Mand, som kendte Østgrønland bedst, var kommet hertil for at give en aktuel Redegørelse over Landets specielle Forhold. De norske Redegørelser havde i væsentlig Grad været af historisk og juridisk Karakter, men her havde man faaet et Pust af det virkelige Liv. Han ønskede Dr. Lauge Koch velkommen paa denne Talerstol, der var Norges frieste.

Grønlands-Spørgsmaalet maa løses vedPsyko-Analyse!

Dr. Scharffenberg holdt derpaa sit Grønlandsforedrag og tog sit Udgangspunkt i Statsminister Kolstads bekendte Udtalelse paa Statsministermødet i Hamar, hvor han kaldte Grønlandssagen et norsk Komplex, og udtalte, at for første Gang i Historien vilde et nationalt Komplex blive løst ved Psykoanalyse.

— Det er en meget træende Karakteristik, af en psykopatisk Tilstand, og selv om Statsministeren næppe har overvejet dette Udtryk, maa jeg som Psykiatiker, udtalte Dr. Scharffenberg, sige, at det fuldstændig dækker mit Indtryk af de norske Nationalisters Opfattelse af en indbildt Uret. Men skal den nationale Psykoanalyse være til nogen Hjælp, maa man i Norge naa frem til en dybere Selverkendelse. Hvis en Nation er blevet hundset og har lidt Overlast, er det dens egen Skyld!

Det er under enhver Omstændighed meningsløst at gøre det nuværende Danmark medansvarlig for det, som man mener er forbrudt af Folk, som for længst er døde, men der er desværre Fare for, at de norske Nationalister vil fortsætte med at føle sig forurettede over for Danmark, hvis Norge taber i Haag, ja selv om vi vinder.

Grønland for Grønlænderne.

Taleren gennemgik derpaa de historiske Forudsætninger for Kielerfreden i 1814 og frikendte Frederik VI og Danmark med en Række meget indgaaende Dokumentationer for at have forraadt de gamle norske Bilande, af den Grund, at disse paa dette Tidspunkt ikke længer kunde kaldes norske. Han hævdede ogsaa, at der maatte være en Forældelse i Folkeretten, ellers vilde man komme ud i de uholdbareste Tilstande. Han sluttede med en stærk Anerkendelse af det danske Kulturarbejde paa Grønland og fandt Parolen „Grønland for Grønlænderne“ helt berettiget, naar man tager i Betragtning den stærke Befolkningstilvækst blandt Eskimoerne, som er et Resultat af Danmarks udmærkede Styre.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Berlingske Tidende

skriver den 15. NOV. 1931

Lauge Koch fortæller *Imidlertid* Nordmændene om Danmarks Indsats i Grønland.

85 pCt. af Arbejdet
paa Grønland er
udført af Danske.

**Lauge Kochs Fore-
drag i Aftes i det
norske Studenter-
Samfund.**

OSLO, LØRDAG AFTEN

MØDET i det norske Studenter-
samfund, hvor Dr. Lauge Koch
holdt Foredrag, var besøgt af over 300
Mennesker. Blandt de tilstedeværen-
de saas den danske Minister og den
danske Konsul. Det norske Ishavs-
raads Medlemmer skal have været
indbudt, men havde ikke indfundet
sig. Da Mødet begyndte med kunst-
nerisk Underholdning, kom Lauge
Koch først til at begynde sit Fore-
drag efter Kl. 10.

Taleren frygtede for, at hans Skil-
dring af Danmarks videnskabelige
Indsats paa Grønland vilde blive for
tør med de mange Tal, men han haa-
bede, at man vilde høre taalmodigt
paa ham. Han gennemgik derefter
detailleret de forskellige Ekspeditio-
ner, og hele det videnskabelige Arbej-
de paa Vestkysten, Nordkysten og
Østkysten, lige fra Fabricius' Indsats,
der var af grundlæggende Betydning
baade i naturvidenskabelig Henseende
og for Danmarks anden Hovedindsats,
Arbejdet for Eskimoerne. Alt i alt
havde der de sidste 25 Aar paa Vest-
grønland været anvendt over 2 Mill.
Kr. til videnskabeligt Arbejde. Nord-
kysten, som væsentlig var opdaget af
engelske og amerikanske Nordpols-
ekspeditioner, blev liggende øde, da
Peary havde naaet Nordpolen 1909, og
Eskimostammen fra Kap York var da
hjælpeløs. I 1910 oprettede Knud
Rasmussen en Hjelpe- og Missions-
station der.

Lauge Koch.

Lauge Koch skildrede derefter første
og anden Thule-Ekspedition samt sin
egen saakaldte „Jubilæumsekspedition“
1920—23. Der var ialt anvendt 400,000 Kr.
paa Udforskningen af Nordkysten, og
naar det videnskabelige Arbejde var af-
sluttet, vilde det blive en halv Million.
Han fortalte under spændt Opmærksom-
hed enkelte gribende Episoder fra disse
Ekspeditioner. Han citerede Nansens
Ord: „Tag de store Polarforskere ud af
Historien, og vi vil være uhyre meget fat-
tigere.“ Vi Danske havde ingen Navne af
første Rang i Polarforskningens Historie,
kun Knud Rasmussens Rejse rundt om
Canada stod paa Højde med de største
Bedrifter. Men vi havde utallige mindre
Navne, og tog man dem ud af dansk Vi-
denskabs Historie, vilde Danmark føle sig
meget fattigere.

Stadigt Arbejde paa Østkysten siden 1926.

Derefter skildrede han udførligt de
mange Ekspeditioner til Østkysten, fra
Kommandør Holms Ekspedition for 50
Aar siden, hvor Angmagssalik-Stammen
blev opdaget. Der har været et Mellem-
rum, da der kun blev gjort lidt paa Øst-
kysten, fordi Nordkysten tiltrak sig al
Opmærksomhed: men fra 1926 havde der

giske Ekspeditioner, som fra først af
var Sommertids-Ekspeditioner, men se-
nere gik man over til Overvintrings-Eks-
peditioner. Hvis man multiplicerede An-
allet af de Videnskabsmænd, som havde
arbejdet paa Grønland, med det Antal
Dage, hver havde været i Land, saa fik
man, at 85 Procent faldt paa Danmark.
Treaars-Planens Arbejde skulde foregaa
i god Forstaaelse med saavel danske som
norske Fangstmænd.

Tanken om, at flytte Eskimoer op til
Nordøstgrønland krævede en meget nøj-
agtig Undersøgelse, og man haabede at
komme til et Resultat i Løbet af disse tre
Aar. Men der var et stort Ansvar forbun-
det med en saadan Flytning. Dette Ar-
bejde med Trears-Planen blev betalt af
Carlsberg-Fondet som en naturlig Fort-
sættelse af tidligere Arbejder. Der var
nu brugt halvanden Million til Arbejder
paa Vestkysten, men naar Trears-Pla-

Taleren frygtede for, at hans Skil-
dring af Danmarks videnskabelige
Indsats paa Grønland vilde blive for
tør med de mange Tal, men han haabede,
at man vilde høre taalmodigt
paa ham. Han gennemgik derefter
detailleret de forskellige Ekspeditio-
ner, og hele det videnskabelige Arbej-
de paa Vestkysten, Nordkysten og
Østkysten, lige fra *Fabricius'* Indsats,
der var af grundlæggende Betydning
baade i naturvidenskabelig Henseende
og for Danmarks anden Hovedindsats,
Arbejdet for Eskimoerne. Alt i alt
havde der de sidste 25 Aar paa Vest-
grønland været anvendt over 2 Mill.
Kr. til videnskabeligt Arbejde. Nord-
kysten, som væsentlig var opdaget af
engelske og amerikanske Nordpols-
ekspeditioner, blev liggende øde, da
Peary havde naaet Nordpolen 1909, og
Eskimostammen fra Kap York var da
hjælpeløs. I 1910 oprettede *Knud*
Rasmussen en Hjelpe- og Missions-
station dér.

Lauge Koch skildrede derefter første
og anden Thule-Ekspedition samt sin
egen saakaldte „Jubilæumsekspedition“
1920—23. Der var ialt anvendt 400,000 Kr.
paa Udforskningen af Nordkysten, og
naar det videnskabelige Arbejde var af-
sluttet, vilde det blive en halv Million.
Han fortalte under spændt Opmærksom-
hed enkelte gribende Episoder fra disse
Ekspeditioner. Han citerede Nansens
Ord: „Tag de store Polarforskere ud af
Historien, og vi vil være uhyre meget fat-
tigere.“ Vi Danske havde ingen Navne af
første Rang i Polarforskningens Historie,
kun Knud Rasmussens Rejse rundt om
Canada stod paa Højde med de største
Bedrifter. Men vi havde utallige mindre
Navne, og tog man dem ud af dansk Vi-
denskabs Historie, vilde Danmark føle sig
meget fattigere.

Stadigt Arbejde paa Østkysten siden 1926.

Derefter skildrede han udførligt de
mange Ekspeditioner til Østkysten, fra
Kommandør Holms Ekspedition for 50
Aar siden, hvor Angmagssalik-Stammen
blev opdaget. Der har været et Mellem-
rum, da der kun blev gjort lidt paa Øst-
kysten, fordi Nordkysten tiltrak sig al
Opmærksomhed; men fra 1926 havde der

giske Ekspeditioner, som fra først af
ar Sommertids-Ekspeditioner, men se-
ere gik man over til Overvintrings-Eks-
peditioner. Hvis man multiplicerede An-
allet af de Videnskabsmænd, som havde
arbejdet paa Grønland, med det Antal
Dage, hver havde været i Land, saa fik
man, at 85 Procent faldt paa Danmark.

Treaars-Planens Arbejde skulde foregaa
i god Forstaaelse med saavel danske som
norske Fangstmænd.

Tanken om, at flytte Eskimoer op til
Nordøstgrønland krævede en meget nøj-
agtig Undersøgelse, og man haabede at
komme til et Resultat i Løbet af disse tre
Aar. Men der var et stort Ansvar forbun-
det med en saadan Flytning. Dette Ar-
bejde med Trears-Planen blev betalt af
Carlsberg-Fondet som en naturlig Fort-
sættelse af tidligere Arbejder. Der var
nu brugt halvanden Million til Arbejder
paa Vestkysten, men naar Trears-Pla-
nen var færdig, vilde det komme op paa
over to Millioner Kroner. I de sidste 25
Aar var der i alt anvendt fem Mill. Kr.
af Danmark paa Grønlands videnskabe-
lige Udforskning. Det var ikke, som man
i Norge troede, blot en snæver Kreds af
danske Videnskabsmænd, der var inter-
esseret i Grønlandsforskningen. Dansk Vi-
denskab var meget nøje knyttet til
Grønland. Gennem dette Arbejde følte
Danskerne sig hørende til de store Kul-
turmagter.

De ser ofte i Norge mit Navn i forskel-
lige Roller, fra Filmshelten til Skurken
(Munterhed). Naar jeg ser denne store
Forsamling af unge Mennesker, maa jeg
tænke paa, at De skal staa for Styret
om 25 Aar. Vi, som strides om Grønland
i Dag, staaar for Deres Domstol. Naar
vi er tilbøjelige til at forivre os, bør vi
tænke paa, hvad Ungdommen vil sige om
os, naar den kommer til Orde.

Vi kan ikke nu diskutere den politiske
Side af Grønlandssagen, men naar Stri-
den er ovre og Retten har sagt sit Ord,
kan jeg ikke tænke mig en kærere Op-
gave, end for et norsk Publikum at gøre
Rede for vort Standpunkt.

Foredraget blev paahørt med den mest
spændte Opmærksomhed og i dyb Stil-
hed og lønnedes med langvarigt og kraf-
tigt Bifald.

En Tak til Lauge Koch.

Samfundets Formand, Universitetssti-
pendiat *Johan Vogt*, takkede med føl-
gende Ord: Norge er stolt af sine Polar-
forskere. De Karakteregenskaber, som
skal til for at udrette de store Ting paa
dette Omraade, er blevet norske Ideal-
er. Dette gør det naturligt for os at ære
andres Indsats paa samme Felt. Danmark
og Norge ligger nu i Proces om Grønland.
Den norske Grønlandslitteratur beskæfti-
ger sig væsentlig med Historie og Politik,
men for at tage Standpunkt til de politi-
ske Spørgsmaal maa vi først lære Lan-
dets Natur at kende. Det glæder os, at vi
har faaet denne betydelige danske For-
sker herop for at fortælle om Grønland,
den bedste Kender af Erik Raudis Land,
og vi hilser ham Velkommen og ser ham
med Glæde her paa Norges frieste Taler-
stol.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Socialdemokraten

skriver den **15. NOV. 1931**

Lauge Koch taler i Oslo.

Ishavsraadets Medlemmer holdt sig borte. — Foredraget modtoges med stærkt Bifald.

Oslo, Lørdag.

Dr. Lauge Koch holdt i Aftes i det norske Studentersamfund Foredrag om det Arbejde, som fra dansk Side er udført paa Grønland. Han konkluderede i at sige, at der i de sidste 25 Aar er ofret ca. 5 Millioner Kr. paa Grønlands videnskabelige Udforskning.

Foredraget overværedes af en talrig Forsamling, væsentligst unge Studenter. Det norske Ishavsraads Medlemmer var indbudt, men der saas ingen af dem i Forsamlingen.

Foredraget blev modtages med stærkt Bifald. Der blev ingen Diskussion, da Dr. Lauge Koch havde frabedt sig en saadan.

Norsk Telegrambyraas Repræsentant havde efter Foredraget en kort Samtale med Foredragsholderen. Dr. Lauge Koch udtalte, at det havde været ham en overordentlig Glæde og en stor Oplevelse at tale i det norske Studentersamfund i Aften. Han var meget begejstret over den Modtagelse, han havde faaet. Forøvrigt vilde han ikke gaa ind paa nogen af de østgrønlandske Stridsspørgsmaal.

14 nov. 1931.

Psykopatiske komplekser.

Av
professor Werner
Werenskiold.

Hr. Johan Scharffenberg holdt et lengere foredrag i „Unge Venstre"s møte 23. oktober; dette akter han å gjenta ikveld i Studenter-samfundet. Emnet var forholdet mellom Danmark og Norge før 1814. Fremstillingen var etter hans eget skjønn en kjelig objektiv undersøkelse. Hele argumentasjonen gikk ut på å vise at danskene hadde rett på alle punkter, hvor der har vært divergenser. Alle norske autoriteter hadde tatt feil, alle danske måtte aksepteres uten innsigelse. Dette anti-norske standpunkt blev gjennomført med slik konsekvens at det virket ganske perverst.

Men det blev verre siden. Nordmennene var det dårligste av de tre nordiske folk, her var der flest sinnssyke, især var mange preget av den forferdelige sykdom schizofreni (dementia præcox). Denne ytrer sig blandt annet ved at man innbiller sig å ha lidt urett. Således forklarte han „Kielerfredkomplekset", vrangforestillingen om at Norge led urett i 1814; det var et psykopatisk kompleks. Alt-så, de fleste nordmenn er nokså gale. Samtidig sa doktoren, at han kjente danskenes mentalitet; de løi ikke.

II, 1. 35

Nu er årsaken til at dansker og nordmenn i almindelighet har ganske forskjellige idéer om Kielerfreden og om bilandenes stilling selvfølgelig den, at skolebøkene i de to land har ganske divergerende fremstilling av det som faktisk foregikk, uten at nogen av dem er løgnaktige. I norske lærebøker står det at Norge mistet sine gamle biland, men danske skolebarn lærer ikke noget om at bilandene nogensinne har vært norske. Det man lærer i skolen sitter merkelig fast, især når man ikke får høre noget annet senere heller.

Men denne enkle forklaring er ikke tilstrekkelig for sinnssykespecialisten Scharffenberg. Nei, de som ikke er enige med ham er gale, schizofrenikere.

Jeg satte mig til å lese efter hvad som er karakteristisk for slike.

De plages av vrangforestillinger, som kan være høist urimelige, og som ikke kan beriktiges ved nogen appell til fornuften; og disse innbilninger står i en besynderlig motsetning til patientens...

sinnssyke, især var mange preget av den forferdelige sykdom schizofreni (dementia præcox). Denne ytrer sig blandt annet ved at man innbiller sig å ha lidt urett. Således forklarte han „Kielerfredkomplekset“, vrangforestillingen om at Norge led urett i 1814; det var et psykopatisk kompleks. Alt-II, 1.35så, de fleste nordmenn er nokså gale. Samtidig sa doktoren, at han kjente danskenes mentalitet; de løi ikke.

Nu er årsaken til at dansker og nordmenn i almindelighet har ganske forskjellige idéer om Kielerfreden og om bilandenes stilling selvfølgelig den, at skolebøkene i de to land har ganske divergerende fremstilling av det som faktisk foregikk, uten at nogen av dem er løgnaktige. I norske lærebøker står det at Norge mistet sine gamle biland, men danske skolebarn lærer ikke noget om at bilandene nogensinne har vært norske. Det man lærer i skolen sitter merkelig fast, især når man ikke får høre noget annet senere heller.

Men denne enkle forklaring er ikke tilstrekkelig for sinnssykespecialisten Scharffenberg. Nei, de som ikke er enige med ham er gale, schizofrenikere.

Jeg satte mig til å lese efter hvad som er karakteristisk for slike.

De plages av vrangforestillinger, som kan være høist urimelige, og som ikke kan beriktiges ved nogen appell til fornuften; og disse innbilninger står i en besynderlig motsetning til patientens opdragelse og omgivelser. Mest almindelige er storhets-ideer. Patienten har ofte en overordentlig hukommelse.

Sykdommen ledsages gjerne av paranoide tilstander. Disse karakteriseres slik: der eksisterer et fast, urørlig, innbilt kompleks, mens samtidig fullkommen klarhet og orden bevares i tanke, vilje og handling. Patienten er rolig, reservedt, selvbevisst, full av kritikk, men samtidig ærgjerrig, selvgod, stolt, og ofte usedvanlig intelligent. En tiltagende tilbøielighet til å finne feil hos andre, irritabilitet og angrepslyst gjør sig gjeldende. Vrangforestillingene synes å være strengt logiske i stor utstrekning, og ikke selvmotsigende, skjønt en normal person med tiden vil erkjenne svakhetene i utgangspunktet og den overdrevne urimelighet i de avledede slutninger. Der er forskjellige slag: nogen paranoide tillegger sig selv overdreven betydning. Virkelig paranoia ansees som uheldelig.

Eftersom jeg leste om disse forskjellige symptomer, trådte et bilde tydeligere og tydeligere frem for mitt indre øie, slik at det til sist stod preget med uhyggelig skarphet: Det var Scharffenberg på talerstolen.

W. Werenskiöld.

14 nov. 1931.

Kold Skulder til Lauge Koch

Uvenlig Hilsen til den danske
Foredragsholder.

Oslo, Fredag.

Hvis *Tidens Tegn's* Opfattelse er et Udtryk for Stemningen i Norge, kan Lauge Koch vente sig en meget kelig Modtagelse i Morgen, naar han skal holde sit store Grønlands-Foredrag som det norske Studentersamfunds Gæst. *Tidens Tegn* kritiserer meget skarpt, at Dr. Koch er blevet indbudt. Lige saa misfornøjet, som Bladet var med, at *Stau-ning* blev inviteret til Mødet i Hamar, er det med denne nye Indbydelse. Bladet skriver, at Nordmændene har en pervers Trang til at høre danske Sandheder i Norge.

II, 235

14/11 Politiken

Lauge Koch og Knud Rasmussen undervurdert i Norge, sier Johan Vogt i København.

Kjøbenhavn, idag.

Dagens Nyheder har igår aftes spurt formannen i Det norske studentersamfund, universitetsstipendiat Johan Vogt, som for tiden er på besøk i Kjøbenhavn om innbydelsen til Lauge Koch til å holde foredrag i Oslo.

Det er to grunner til at vi har innbudt ham, svarer Vogt. For det første at den norske presse i betydelig grad har undervurdert Lauge Kochs og Knud Rasmussens videnskapelige arbeid på Grønland. Man har ikke hatt blikket tilstrekkelig åpent for deres betydning og Lauge Koch har endog i nokså stor grad vært gjenstand for personlig sjikane. Nu er sannheten efter vår opfatning den at de to betydeligste Grønlandsforskere i vår tid er Lauge Koch og Knud Rasmussen. Derfor har vi ønsket å gi nettop en av disse to menn anledning til å fremlegge resultatet av Danmarks videnskapelige innsats på Grønland for et norsk forum. Det er den første grunn og det kan jo kalles en slags høflighets-handling mot Lauge Koch.

Den annen grunn er at det i Norge er nokså sterk illusjon med hensyn til de økonomiske muligheter på Grønland. Den fattige fisker f. eks. på Sunnmøre og i Nord-Norge har meget stor interesse av å utvide sine fangstområder og søker naturlig utvidelse hvor den er å finne. For så vidt er det ikke noe å si på at de også prøver på å utvide fangsten på Grønland. Men efter vår mening er det nettop samtidig på grunnlag av den rent romantiske interesse som Norge har av Grønland, opstått betydelige illusjoner med hensyn til størrelsen av de økonomiske muligheter for norske fangstfolk der oppe. Vi har av den grunn ønsket å få fremlagt en oversikt over Grønland som gir et reelt bilde av de faktiske forhold og de muligheter som er tilstede, og det falt oss da naturlig å henvende oss til dr. Lauge Koch som den mann som ved siden av dr. Knud Rasmussen er den som har utført størst videnskapelige arbeid på Grønland.

Bladet:

Dagens Nyheder

skriver den 26. OKT. 1931

Lauge Koch i Oslo.

Imidlertid
Han har svaret Ja til det norske Studentersamfunds Indbydelse til at tale om Danmarks Indsats i Grønland.

Samtidig med, at de 5 danske Talere med Statsministeren i Spidsen i Lørdags Aftes stod i Studenterforeningen og skildrede Danmarks Indsats i Grønland gennem Tiderne, indløb der fra Oslo et Telegram om, at Dr. Lauge Koch var indbudt af det norske Studentersamfund til at tale om Grønland og havde svaret Ja.

Vi bad i Gaar vor fremragende Grønlandsforsker fortælle, hvordan det forholder sig med denne Indbydelse, og han svarede følgende:

— Det er rigtigt nok. Men det er noget, der har været Tale om, længe før jeg fremsatte den andet Sted citerede Udtalelse, at jeg ikke i den nuværende Situation vilde diskutere med Docent Hoel i Pressen, men maatte henvise ham til Haag som det rette Forum at udveksle Synspunkter paa. Det var kort efter, at jeg sidste Gang var i Oslo i anden Anledning, at jeg modtog den første Henvendelse fra Bestyrelsen for Norsk Studentersamfund, og siden har vi vekslet forskellige Breve og Telegrammer derom, indtil Sagen nu er afgjort med, at jeg kommer til Oslo for at holde Foredrag Lørdag den 14. November.

Dr. Lauge Koch.

— Hvad kalder De Deres Foredrag?

— Det ved jeg ikke endnu, men man har ønsket et orienterende Foredrag om Danmarks videnskabelige Indsats i Grønland.

— Skal det efterfølges af nogen Diskussion?

— Nej, derom kan der selvsagt ikke være Tale, saaledes som Forholdene nu ligger. Men det er muligt, at der efter Foredraget vil blive stillet Spørgsmaal fra Forsamlingens Side, og i saa Fald vil jeg naturligvis besvare dem, saa vidt de vedrører det Emne, jeg har talt om. Jeg kan tilføje, at jeg glæder mig til at tale til denne norske Forsamling, og jeg venter at komme til at staa overfor et forstaaende og loyalt Auditorium. Fra min Side vil der selvfølgelig ikke blive gjort noget Forsøg paa at angribe Norge.... jeg vil blot fremhæve, hvad Danmark har gjort i Grønland.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

~~Dagens Nyheder~~

skriver den 26. OKT. 1931

Imidlertid

DAGENS BØRN

Dr. Lauge Koch rejser til Oslo for at tale i det norske Studentersamfund.

Vi atter Afsked ta'r med Lauge Koch
og gi'er ham gode Ønsker med paa Vejen.
Og som sædvanlig møder der paa Kajen
af Slægt og Venner en anselig Flok.
De denne Gang er mere alvorfulde,
end naar han før afsted paa Togter skulde.

Vel er der farligt nok paa Grønlands Kyst,
hvor man kan sulte, lide Nød og fryse
og andre Ting, der faar det til at gyse
i os, saa Hjertet banker i vort Bryst.
Men Koch, det véd vi, kender alle Farer,
og Gang paa Gang han lykkeligt det klarer.

Men denne Gang, han drager paa en Færd,
hvor endnu flere grumme Farer truer,
og det er derfor, at vi staar og gruer
og ønsker, han var vel tilbage her.
Thi ingen véd, hvad Skæbne der ham venter
blandt norske Professorer og Studenter.

II, s. 35

At De er modig, alle Danske véd.
Men nu De omgi'es snart paa alle Kanter
af Thommesen, Hoel, Devold og Marstrander.
Mod let kan blive til Dumdristighed.
Med Vemod ser vi Dem paa Færden drage.
Gid De maa vende levende tilbage!

Ærbødigt.

'Dagbladet' nr 250.

26 okt. 1931.

Lauge Koch gleder sig til Oslo-turen.

*Men han vil ikke
ha diskusjon efter
foredraget.*

Kjøbenhavn, idag.

Dr. Lauge Koch uttaler til Dagens Nyheder at innbydelsen fra Det norske studentersamfund til å tale om Grønland var fremsatt lenge før han erklærte ikke å ville diskutere med dosent Hoel andre steder enn i Haag. På spørsmål hvad dr. Koch kaller sitt foredrag, svarer han at det vet han ennå ikke, — men man har ønsket et orienterende foredrag om Danmarks videnskapelige innsats på Grønland. Slik som forholdene ligger an, tilføier doktoren, kan det selv sagt ikke være tale om noen diskusjon efter foredraget, men det er mulig at der vil bli stillet spørsmål fra forsamlingens side, og i så fall vil jeg naturligvis besvare dem så vidt de berører det emne jeg har talt om. Jeg gleder mig til å tale til denne norske forsamling, og jeg venter å komme til å stå overfor et forstående og lojalt auditorium. For min side vil der selvfølgelig ikke bli gjort noe forsøk på å angripe Norge. Jeg vil bare fremheve hvad Danmark har utrettet på Grønland.

*Oslo Aftenavis nr 246.
24 okt. 1931.*

Lauge Koch i Studentersam- fundet.

Formannen i Studentersamfun-
det opplyser at han for nogen tid
siden gjorde en henvendelse til dr.
Lauge Koch om å komme til Oslo
og holde foredrag om Grønlands-
spørsmålet. Dr. Koch har nu svart
at han gjerne vil holde foredrag i
samfundet og dagen er fastsatt til
den 14. november.

Daybladet nr 249
24 okt. 1921.

Lauge Koch til Oslo allikevel.

Lauge Koch, som ved den siste pressede-batt om Grønland, erklærte at han ikke vil møte nordmennene før i Haag, vil allikevel i den nærmeste fremtid komme til Oslo, idet han efter innstendig anmodning fra Det norske studentersamfunds styre har erklært sig villig til å tale i Oslo om Danmarks videnskabelige innsats på Grønland.

Lauge Kochs foredrag om Grønland vil finne sted den 14. november.